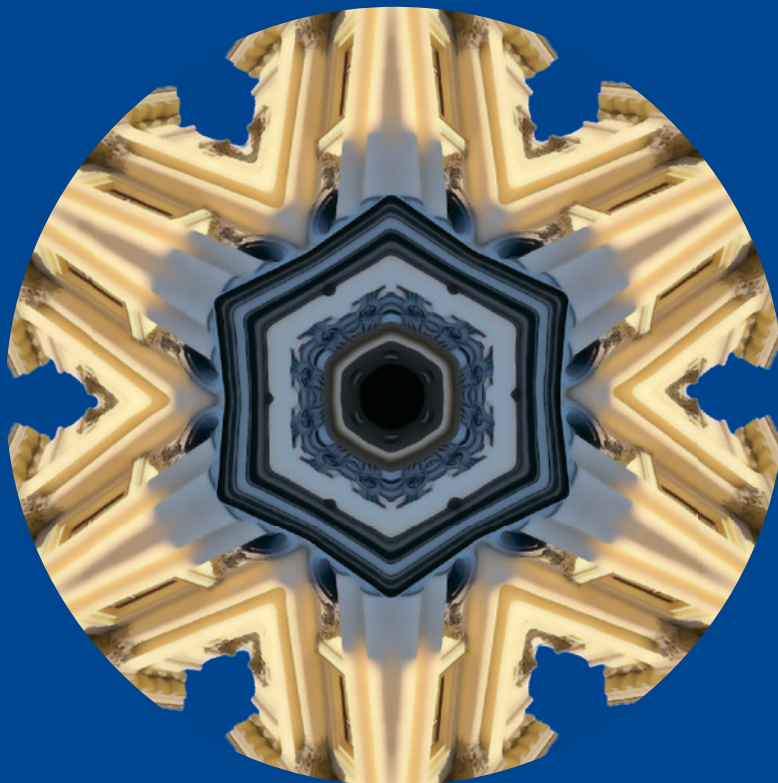

Lietuvos
mokslų akademijos
2021 metų
veiklos ataskaita

LUX ET VERITAS

Lietuvos mokslų akademijos 2021 metų veiklos ataskaita

Vilnius | 2022

Turinys

Akademijos statusas, misija ir struktūra 7

LMA narių visuotiniai susirinkimai 9

Prezidiumo ir prezidento veikla 17

MOKSLU GRINDŽIAMOS IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS 23

LMA rezoliucijos ir siūlymai 25

Tarptautinių asociacijų, kurių narė yra LMA, pareiškimai,
mokslinės rekomendacijos ir ataskaitos 31

LMA MOKSLŲ SKYRIŲ VEIKLA 33

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius 35

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius 42

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius 48

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius 56

Technikos mokslų skyrius 63

MOKSLINĖS VEIKLOS KOORDINAVIMAS IR SKATINIMAS 71

Su CERN susijusių veiklų koordinavimas 73

Tarptautiniai LMA ryšiai 75

LMA vardinės premijos 78

Jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinės veiklos skatinimas 80

LMA PADALINIŲ IR ĮSTAIGŲ VEIKLA 85

LMA Jaunoji akademija 87

Leidybos skyrius	92
Skyrius „Mokslininkų rūmai“	95
ES struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupė	100
LMA Vrublevskių biblioteka	104

FINANSAI 109

LMA biudžetinių lėšų panaudojimas programai „Mokslinių tyrimų plėtojimas bei jų rezultatų panaudojimo efektyvumo didinimas“ vykdyti 2021 m.	111
Kitų institucijos lėšų panaudojimas	112

PRIEDAI 113

LMA ir Jaunosios akademijos narių apdovanojimai ir pripažinimas	115
LMA narių veiklos rezultatai, leidybinė mokslo žinių sklaida	117
LMA narių tiriamųjų ir mokslo populiarinimo darbų skaičius 2021 m., narių pripažinimas	117
Informacija apie LMA leidžiamus periodinius mokslo žurnalus	118
Lietuvos mokslų akademijos narių sąrašas 2021-12-31	119
LMA ir su partneriais organizuoti 2021 metų renginiai	121
Naudoti sutrumpinimai	126

Akademijos statusas, misija ir struktūra

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJA (toliau – LMA) yra žymiausias Lietuvos ir savo veikla su Lietuva susijusius užsienio mokslininkus jungianti valstybės biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra valstybė. Lietuvos Respublikos Seimas (toliau – Seimas) yra valstybės, kaip LMA savininkės, teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija. LMA veikia vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, LMA statutu ir kitais teisės aktais. Remiantis Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymu (Žin., 2009, Nr. 54-2140), pakeistas ir LMA narių visuotinio susirinkimo patvirtintas LMA statusas (nauja redakcija) patvirtintas Seimo 2011 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. XI-1397 (Žin., 2011, Nr. 66-3101) ir papildytas 2017 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. XIII-419, 2017-06-06 (TAR 2017-06-13, 09950).

Mokslų akademijos misija – sutelkus iškilus mokslininkus, inicijuoti veiklas, kurios stiprintų Lietuvos gerovę, prisidėtų prie mokslo, socialinės, kultūrinės ir ekonominės krašto plėtros. Įgyvendindama savo misiją, LMA siekia šių svarbiausių strateginių tikslų:

1) nuosekliai skatinti aukštą mokslinių tyrimų ir studijų lygį, ypač daug dėmesio skiriant svarbiausiems Lietuvos mokslo, kultūros, kalbos, ūkio ir socialinės pažangos klausimams atsižvelgiant į pasaulio mokslo tendencijas;

2) ugdyti visuomenės kritinį mokslinį mąstymą;

3) puoselėti mokslo ir akademinę laisvę, mokslinių tyrimų etiką.

Penki Mokslų akademijoje veikiantys mokslų skyriai, jų nariai ir LMA Jaunoji akademija įgyvendina šią misiją, pasitelkdami savo mokslinę bei praktinę kompetenciją.

Aukščiausias Mokslų akademijos kolegialus savivaldos organas yra jos narių visuotinis susirinkimas. LMA veiklai tarp narių visuotinių susirinkimų vadovauja Mokslų akademijos prezidentas ir prezidiumas. LMA turi mokslų skyrius ir kitus padalinius (1 pav. 8 p.).

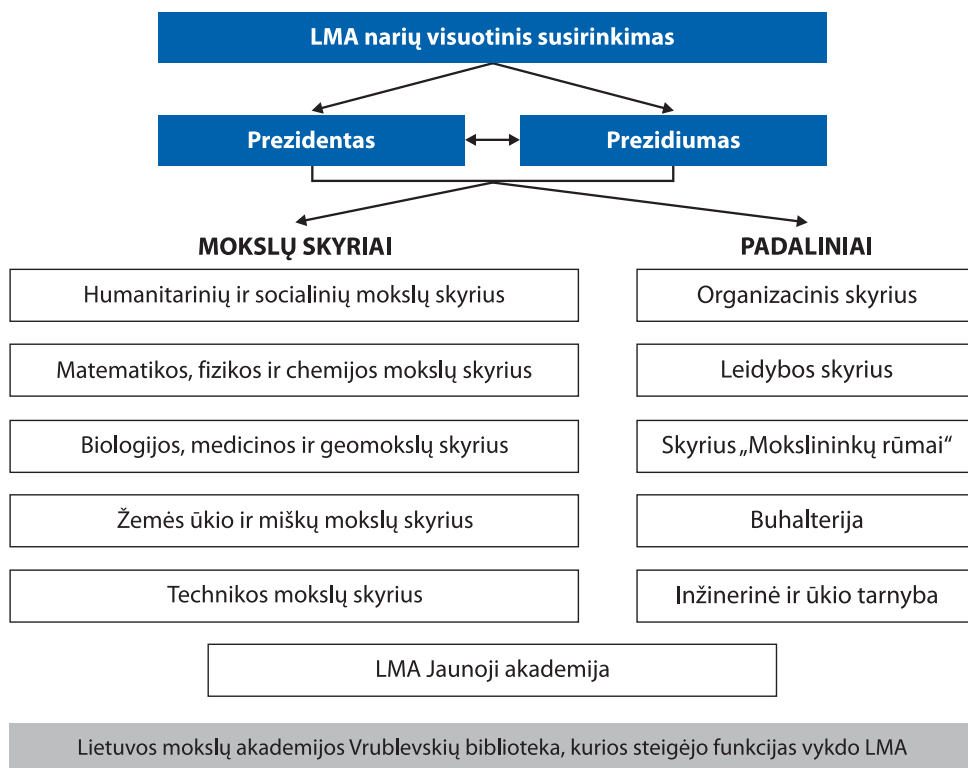
Mokslų skyrių skaičių ir vidinę struktūrą nustato LMA narių visuotinis susirinkimas.

Mokslų akademijos nariai yra akademikai, jie yra tikrieji nariai, nariai emeritai ir užsienio nariai. Kiekvienas LMA narys kartu yra ir kurio nors LMA mokslų skyriaus narys. Nariai renkami iki gyvos galvos. Mokslų akademijos tikrieji nariai tampa nariais emeritais, kai jiems sukanka 75 metai. Mokslų akademijos tikrųjų narių skaičius – ne daugiau kaip 120. Narių emeritų ir užsienio narių skaičius neribojamas. 2021 m. pabaigoje LMA buvo 113 tikrųjų narių, 57 nariai emeritai ir 63 užsienio nariai. LMA narių sąrašas pateiktas 3 priede.

LMA veikia nuo 2018 m. įkurta Jaunoji akademija (LMAJA), į kurią LMA nariai kasmet išrenka 10 šalies jaunų – iki 40 metų amžiaus – mokslininkų ketverių metų kadencijai. Vėliau jaunieji akademikai tampa LMAJA alumnais. LMAJA vadovauja jos pirmininkas ir vicepirmininkas. LMAJA veikia vadovaudamasi LMA narių visuotinio susirinkimo tvirtinamais nuostatais. 2021 m. pabaigoje LMAJA buvo 39 jaunieji akademikai.

LMA prezidiumas 2021 m. sausio 4 d. posėdyje patvirtino 2021 m. pareigybių sąrašą – 52

pareigybės, 62 darbo vietas (etatus). 2021 m. gruodžio 31 d. buvo užimta 60 LMA darbo vietų (etatus). LMA administracijoje dirbo 6 darbuotojai – LMA prezidentas, viceprezidentas ir 4 administraciją aptarnaujantys darbuotojai; 5 mokslų skyriuose – 10 darbuotojų; buhalterijoje – 3 darbuotojai; Organizaciniame skyriuje – 11, skyriuje „Mokslininkų rūmai“ – 2, Leidybos skyriuje – 9, LMA Jaunojoje akademijoje – 2, Inžinerinėje ir ūkio tarnyboje – 12, ES struktūrinių fondų projektų rengimo ir valdymo grupėje – 5 darbuotojai.

1 pav. Lietuvos mokslų akademijos struktūra

LMA narių visuotiniai susirinkimai

BALANDŽIO 13 D. nuotoliniu būdu įvyko ataskaitinis LMA narių visuotinis susirinkimas. Pradėdamas susirinkimą, LMA prezidentas Jūras Banys paprašė susirinkusiųjų tylos minute pagerbti šviesaus atminimo LMA narius: Viktorą Algirdą Sniečką, Vytautą Petrą Rančelį, Viljamą Rygelį Šmolstygą (William Riegel Schmalstieg) ir Vytautą Juodkazi.

Tada vyko 2020 metų LMA premijų konkursų laureatų apdovanojimai. Vinco Krėvės-Mickevičiaus (literatūra) premija įvertinta prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė už penkių knygų ciklą „Vydūno kūrybos tyrimai ir sklaida“, Jono Kriščiūno (žemės ūkio mokslai) premija – dr. Eugenija Bakšienė už mokslo darbą „Ežerų sapropelio naudojimas lengvos granulometrinės sudėties dirvožemių tręšimui“, o Kazimiero Simonavičiaus (mechanika) premija – KTU mokslininkų kolektyvas: dr. Daiva Zeleniakienė, dokt. Gediminas Monastyreckis, dr. Sigitas Kilikevičius ir dr. Kristina Žukienė už mokslo darbą „Daugiafunkcinių polimerinių kompozitų su makseno nanoplokštelėmis mechaninės elgsenos tyrimas“.

LMA prezidentas J. Banys paskelbė Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso nugalėtojų pavardes ir darbus. LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius perskaitė Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų

konkurso nugalėtojų pavardes, darbų pavadinimus ir vadovus. LMA Teodoro Grotuso fondo pirmininkas Aivaras Kareiva paskelbė, kad 2020 metų T. Grotuso stipendijos laureate tapo VU chemijos krypties doktorantė Julija Grijorjevaitė. Po to Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (VLKK) pirmininkas Audrys Antanaitis pasidžiaugė, kad LMA ir VLKK ne pirmus metus renka taisyklingiausia, sklandžia lietuvių kalba rašančius mokslininkus. Šįkart apdovanota VU Komunikacijos fakulteto magistrė Damilė Bagdonavičienė už darbą „Folkloro ansamblio tapatybės komunikacija: „Ratilio“ narių tyrimas“.

Tęsdamas susirinkimą, LMA prezidentas J. Banys pristatė dalyviams LMA 2020 metų veiklos ataskaitą. Sklandžiai vyksta bendradarbiavimas su Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacija CERN, kasmet rengiami Jungtinio komiteto posėdžiai, juose dalyvauja Užsienio reikalų, Ekonomikos ir inovacijų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijų atstovai. Buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Pakruojo savivaldybe: Žeimelyje (Pakruojo r.) planuojama pastatyti bronzinį paminklą kadaise čia gyvenusiam ir dirbusiam elektrochemijos mokslo pradininkui T. Grotusui. Tai vienintelis toks paminklas, skirtas mokslininkui, per pastaruosius 30 metų Lietuvoje. LMA

įvyko ir konferencija, skirta naujai kovos su vėžiu strategijai Europoje. Taip pat J. Banys priminė, kad LMA leidžia devynis mokslo žurnalus, įvairius mokslo populiarinimo leidinius.

Po to susirinkimo dalyviai balsavo dėl LMA veiklos ir biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo, taip pat dėl LMA vykdomos programos „Mokslinių tyrimų plėtojimas bei jų rezultatų panaudojimo efektyvumo didinimas“ 2021 m. sąmatos. Buvo priimti atitinkami patvirtinantis nutarimai.

Apie šalies švietimo ir mokslo perspektyvas Vyriausybės žvilgsniu papasakojo švietimo, mokslo ir sporto ministrė Jurgita Šiugždinienė. Paskui kalbėjęs Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas, LMA tikrasis narys Artūras Žukauskas pabrėžė, kad viena svarbiausių šiuo metu sprendžiamų problemų – mūsų šalyje neapskaičiuojami valstybės skirti asignavimai mokslo tyrimams. Pagal neoficialius įverčius asignavimai sudarė 0,75 proc. BVP. Į koalicijos programą yra įrašyti ketinimai didinti finansavimą. Antra bėda – mokslo ir inovacinės veiklos finansavimas iš netvarių šaltinių. Todėl kyla daug problemų dėl mokslo projektų ir įvairių programų tęstinumo. Tai milžiniška problema. Dabar ruošiamame Nacionaliniame susitarime įrašyta nuostata – visos mokslo kryptys turi būti finansuojamos, bet valstybė koncentruos lėšas į prioritetines sritis, kuriančias didelę pridėtinę vertę. Tokios sritys yra biotechnologija ir fotonika. Taip pat būtina stiprinti skaitmeninių technologijų kūrimo sektorių. Reikia ir nacionalinių mokslo programų. Viena problemų – mokslininkų darbas pagal terminuotas sutartis. Šią sistemą bus mėginama keisti. Bus įvedamos ir tyrėjų kategorijos. Mokslininkai turi būti vertinami pagal kompetencijas ir patirtis, o ne straipsnių skaičius.

Susirinkime į LMA tikruosius narius išrinkti: Albinas Kuncevičius (archeologija),

Darius Staliūnas (istorija), Dainora Pociūtė-Abukevičienė (lietuvių literatūra), Dalia Klajumienė (menotyra), Aušra Maslauskaitė (sociologija), Artūras Dubickas (matematika), Vytautas Getautis (chemija), Gediminas Račiukaitis (fizika), Arūnas Bukantis (klimatologija), Aurelija Žvirblienė (biochemija), Sigitas Podėnas (zoologija), Giedrė Samuolienė (agronomija), Elena Bartkienė (maisto technologijos), Kęstutis Armolaitis (miškotyra), Mindaugas Malakauskas (veterinarija), Algis Džiugys (energetika), Marijonas Bogdevičius (mechanika), Saulius Grigalevičius (medžiagų inžinerija).

BIRŽELIO 22 D. įvyko Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas. Renginio pradžioje LMA prezidentas J. Banys pasveikino svečius iš Punsco, jaunuosius akademikus ir inauguruojamus užsienio narius. LMA bendradarbiauja su Punsco valsčiumi, todėl J. Banys pakvietė pasirašyti LMA, Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Punsco valsčiaus bendradarbiavimo sutartį. Punsco valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas pažymėjo, kad jie labai laukę šios dienos ir padėkojo LMA, taip pat akademikui Vaidučiui Kučinskui už gražią iniciatyvą. Lenkijos lietuvių bendruomenės tarybos pirmininkas Sigitas Birgelis sakė, kad juos džiugina toks didelis dėmesys tautinių žemių lietuviams.

LMA prezidentas J. Banys kartu su viceprezidentu Z. Dabkevičiumi įteikė LMA tikrųjų narių ženklus, pažymėjimus ir LMA statutą 2021 m. balandžio 13 d. išrinktiems nariams. O LMA Jaunosios akademijos narių ženklai ir pažymėjimai įteikti dalyvavusiems 2020 m. pabaigoje išrinktiems jaunesiems akademikams.

Buvo numatyta inauguruoti 2020 m. rugsėjo 22 d. išrinktus LMA užsienio narius Robertą Džeimną Šilerį (Robert James Shiller, JAV) ir

*2021 m. birželio 22 d. Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas.
LMA tikrojo nario ir LMA užsienio narių rinkimai.*

*2021 m. rugsėjo 21 d. Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas. LMA užsienio narys
Janušas Kacprzykas (Janusz Kacprzyk, kairėje) ir LMA prezidentas Jūras Banys.*

2021 m. spalio 26 d. rinkiminis LMA narių visuotinis susirinkimas. LMA prezidentas Jūras Banys ir Anykščių rajono savivaldybės meras Sigutis Obelevičius pasirašė atnaujintą bendradarbiavimo sutartį.

*2021 m. gruodžio 21 d. iškilmingas LMA narių visuotinis susirinkimas.
Dešimt 2021 metais išrinktų Lietuvos mokslų akademijos Jaunosios akademijos narių.*

Czinde Cao (Jinde Cao, Kinijos LR). Deja, dėl nepatikimo ryšio R. Šileris negalėjo perskaityti pranešimo. Todėl susirinkimo dalyviai išklause tik C. Cao vaizdo pranešimą „Tinklų dinamika ir jų impulsinis valdymas“. Kompleksinių sistemų ir tinklų mokslo tyrimų centro Nandzingo pietryčių universitete direktorius papasakojo, kad sudėtingi tinklai gamtoje ir visuomenėje yra labai paplitę. Šių sistemų ar telkinių kolektyvinės dinamikos mechanizmų analizė ir supratimas gali būti naudingi, sprendžiant įvairias praktines problemas, kuriant sudėtingų sistemų valdymo modelius, taip pat ir dirbtinių neuronų tinklus. Susirinkimą pratęsė kandidato į LMA tikruosius narius Romo Barono, taip pat kandidatų į LMA užsienio narius Ričardo Gajaus Komptono (Richard G. Compton), Janušo Kacpżyko (Janusz Kacprzyk) ir Jano Jankovskio (Jan Jankowski) pristatymai. R. Barono kandidatūrą pristatė akad. Gintautas Žintelis, o akad. Leonas Valkūnas – R. G. Komptoną. Prof. R. G. Komptonas – mokslo pasaulyje plačiai žinomas elektrochemikas iš Oksfordo universiteto. Jis yra Fizinių ir technologijos mokslų centro tarptautinės patarėjų grupės narys, aktyviai dalyvauja ir konferencijose Lietuvoje, konsultuoja mokslininkus. Akad. G. Žintelis pristatė kandidatą į užsienio narius – Lenkijos mokslų akademijos narį prof. habil. dr. J. Kacpżyką – dirbtinio intelekto, skaitinio intelekto, duomenų mokslininką. Jis plėtoja Lietuvos ir Lenkijos mokslinius ryšius, dalyvauja disertacijų giniuose Lietuvoje, padeda organizuoti kasmetinę tarptautinę konferenciją DAMSS (*Data Analysis Methods for Software Systems*) Druskininkuose. Viceprezidentas Z. Dabkevičius papasakojo apie kandidatą į LMA užsienio narius J. Jankovskį – žemės ūkio mokslų ir gyvūnų mokslų atstovą, Lenkijos mokslų akademijos narį korespondentą. Jis darbuojasi paukštininkystės sri-

tyje, kuria aplinką tausojančias technologijas. J. Jankovskis su LSMU organizuoja mokslines konferencijas, konsultuoja doktorantus, rengia bendras paraiškas Lietuvos ir ES mokslinių tyrimų finansavimo agentūroms. Visi keturi pretendentai buvo išrinkti LMA nariais.

Susirinkimo dalyviams J. Banys priminė apie LMA prezidento ir prezidiumo narių kadencijų pabaigą ir pradedamas rinkimų procedūras. Iki rugsėjo 21 d. skyriai turėjo iškelti kandidatus, o po spalio 25 d. visuotiniame susirinkime rinkti naująjį LMA prezidentą. Prezidento rinkimų skelbimui buvo pritarta vienbalsiai. Taip pat J. Banys priminė, kad kitas visuotinis susirinkimas vyks rugsėjo 21 dieną. Baigdamas šį susirinkimą, prezidentas palinkėjo gražios vasaros ir vylėsi, kad rudenį bus galima tęsti darbą įprastiniu, kontaktiniu būdu.

RUGSĖJO 21 D. įvyko Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas, kurio pagrindinis akcentas – LMA jubiliejaus pažymėjimas. Jame dalyvavo ne tik LMA nariai, jaunieji mokslininkai, bet ir J. E. nepaprastasis ir įgaliotasis Jungtinės Karalystės ambasadorius Lietuvoje Džonas Brajanas Olis (John Brian Olley) ir Lenkijos Respublikos ambasados patarėja p. Uršulia Grebieniov (Urszula Grebieniow).

LMA prezidentas J. Banys pasveikino susirinkusiuosius ir pakvietė tylos minute paminėti vasarą mirusius akademikus: Leonardą Kairiūkštį, Jurgį Brėdikį, Praną Sadauską, Joną Mockų.

Akademikas, LRS Švietimo ir mokslo komiteto narys Eugenijus Jovaiša parengė pranešimą, skirtą Akademijos jubiliejui. Mokslų akademijos idėja gimė dar antikos Graikijoje, kur laisvieji mąstytojai susibūrė į Platono akademiją. Panašios idėjos Lietuvoje ėmė sklandyti XVIII a., kai VU rektorius, astronomas ir matematikas Martynas Počobutas pasiūlė Abiejų

Tautų Respublikos karaliui Stanislavui Augustui Poniatovskiui įkurti mokslo akademiją. Tiesa, ši idėja nebuvo įkūnyta. Akademija buvo įsteigta tik sovietinės okupacijos metais.

Metams bėgant, Mokslų akademija keitėsi. Pažymėdamas esminius MA struktūros ir veiklos pokyčius, pranešėjas pateikė kelių akademikų mintis: akad. Antanas Buračas teigė, kad pažangus sprendimas atkūrus Nepriklausomybę buvo mokslo institutų atskyrimas nuo LMA. Buvęs LMA prezidentas Valdemaras Razumas pabrėžė, kad siekiant neatsilikti nuo pasaulinių tendencijų 2011 m. buvo nuspręsta panaikinti LMA hierarchiją – t. y. atsisakyti akademikų skirstymo į tikruosius narius, narius korespondentus ir narius ekspertus. Įvesta tikrojo LMA nario ir LMA nario emerito kategorijos. Kita naujovė, kurią minėjo LMA prezidentas J. Banys, – jo kadencijos metu įkurta LMA Jaunoji akademija. Tai skatina įvairių kartų mokslininkų bendravimą, dalijimąsi patirtimi ir stiprina kartų ryšius.

LMA ir jos narius jubiliejaus proga Lietuvos Respublikos Prezidento Gitano Nausėdos vardu pasveikino jo vyriausioji patarėja Jolanta Karpavičienė. Sveikinime pabrėžta, kad ši sukaktis svarbi visai Lietuvai – galime didžiuotis šalies mokslininkų atradimais, efektyvia mokslo žinių sklaida, Lietuvos mokslo atstovavimas užsienyje telkia ir įveikina Lietuvos intelektinę galią. Raktas į pažangą ir visuomenės gerovę slypi moksle.

Seimo Pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen prisiminė nelengvą LMA kūrimosi istoriją. Akademija susikūrė tuomet, kai Lietuva jau buvo netekusi laisvės. Tačiau mokslininkų ir kitų visuomenės narių idėjos brendo net tokiomis sąlygomis, kol pagaliau tautos atgimimo idėjos išaugo į Sąjūdį.

Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė pasveikino, jos žodžiais tariant, brandžią institu-

ciją. Ji sakė tikinti, kad visada ir įvairiose srityse turėtume remtis moksliniais argumentais ir palaikė Akademią kūrybinio polėkio bei energijos žengti pirmyn.

Švietimo, mokslo ir sporto ministrė J. Šiugždinienė kalbėjo apie itin svarbią LMA misiją – telkti mokslininkus. Teikiami stipendijų pažymėjimai jauniems mokslininkams, jos manymu, simbolizuoja svarbų žinių perdavimo procesą. Deja, viešojoje politikoje dar pernelyg mažai vadovaujamasi mokslo rekomendacijomis. Labai svarbi sritis – mokslo populiarinimas, taip pat mokslų rezultatų efektyvumo didinimas. Savo ruožtu ministerija ketina toliau stiprinti mokslo politikos įgyvendinimą, Lietuvos mokslininkų konkurencingumą tarptautinėje erdvėje. Visuose šiuose darbuose reikia LMA patirties ir paramos.

LMA prezidentas J. Banys įteikė LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų pažymėjimus konkurso nugalėtojams.

Vėliau įvyko LMA užsienio narių inauguracija ir buvo išklaustyti jų pranešimai. Elektrochemikas R. G. Komptonas iš Jungtinės Karalystės perskaitė pranešimą „Cheminiai jutikliai vandenynams“ („Chemical sensors for the oceans“). Antrasis užsienio narys – gyvūnų mokslo atstovas iš Lenkijos Respublikos J. Jankovskis – kalbėjo apie vario, mangano ir cinko nanodaleles kalakutų mityboje („Nanoparticles of Cu, Mn and Zn in turkey nutrition“). Dar vienas naujasis užsienio narys iš Lenkijos, informatikas J. Kacpzykas pranešime „Sudėtingų sprendimų priėmimo problemos: pagalba nusprendžiant, sprendimų palaikymo sistemos ar rekomenduotojai?“ („Solving complex decision problems: decision aid, decision support systems or recommenders?“) kalbėjo apie tai, kaip būtų galima gerinti sprendimų priėmimą, suvienijant ekspertų žmonių ir dirbtinio intelekto sistemas.

LMA užsienio narys iš JAV, ekonomistas Nobelio premijos laureatas R. Šileris perskaitė pranešimą „Užkrečiamųjų naratyvų ekonominis poveikis“ („The economic impact of contagious narratives“). Dėl informacinių technologijų pažangos pasaulyje įvairios idėjos, taip pat ir istorijos arba naratyvai sklinda kaip virusai. Itin pavojinga, kad žmonės linkę atvirai manipuluoti informacija, klaidinti kitus, siekdami naujos sau. Procesai tampa tokie reikšmingi, kad turi nemažai įtakos ekonomikos vyksmams. Todėl šių dienų ekonomistai turi suvokti tokių naratyvų reikšmę, sugebėti juos atpažinti ir vertinti jų įtaką.

Po šių pranešimų LMA nario ženklas įteiktas ir birželį išrinktam LMA tikrajam nariui prof. R. Baronui. Iškilmingos dalies pabaigoje violončelininkė Elena Daunytė atliko Džiovanio Solimos (Giovanni Sollima) „Lamentatio“ violončelei.

Pagal darbotvarkę įvyko kandidatų į LMA prezidentus iškilimas, pirmininkaujant LMA viceprezidentui Z. Dabkevičiui. LMA mokslų skyrių pirmininkai paeiliui pristatė savo kandidatą. Juo vieningai siūlytas dabartinis LMA prezidentas J. Banys.

Susirinkimo dalyviams pritariant, buvo priimtas LMA narių visuotinio susirinkimo nutarimas dėl iškeltos kandidatūros registravimo. Priminta apie kandidato prievolę duoti raštišką sutikimą ir pateikti glaustą numatomos veiklos programą bei trumpas žinias apie mokslinę ir organizacinę veiklą. Nutarta, kad LMA prezidento rinkimai vyks spalio 26 d.

SPALIO 26 D. įvyko rinkiminis LMA narių visuotinis susirinkimas, skirtas išrinkti naują LMA prezidentą ir prezidiumą. Renginyje taip pat dalyvavo Anykščių r. savivaldybės meras Sigutis Obelevičius.

LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius perskaitė pranešimą, kuriame apžvelgė Akademijos bendradarbiavimo su įvairiomis Lietuvos savivaldybėmis istoriją. Iš viso yra pasirašyta dešimt sutarčių su Lietuvos miestų ir rajonų savivaldybėmis, viena – su Lenkijos Punsko valsčiaus savivaldybe. Tai tapo įžanga iškilmingai pasirašyti atnaujintą bendradarbiavimo sutartį su Anykščių r. savivaldybe. Ją pasirašė LMA prezidentas J. Banys ir Anykščių r. meras S. Obelevičius. Meras savo kalboje pažymėjo, kad LMA narių patirtis labai pravertė ūkininkams, miškininkams, kultūros darbuotojams. Jis tikisi, kad ir mokslininkams šie susitikimai leido geriau pajusti visuomenės pulsą.

Prezidento rinkimų procedūra prasidėjo nuo vienintelio kandidato – akad. J. Banio programos pristatymo. Kandidatas savo kalboje akcentavo svarbiausias veiklos gaires: toliau stiprinti LMA mokslo konsultacinę veiklą, padedant LR Vyriausybei ir kitoms valstybės institucijoms priimti geriausius sprendimus; siekti, kad viena svarbiausių Akademijos veiklų išliktų mokslo populiarinimas, įskaitant knygų leidybą ir mokslo festivalio „Erdvėlaivis Žemė“ organizavimą. Šiais metais pavyko gauti daugiau lėšų LMA Vrublevskių bibliotekos priestato statybai, įrangai, ir tai galbūt leis kitąmet baigti jos renovaciją. Taip pat būtina efektyviau išnaudoti LMA užsienio narių potencialą, stiprinti LMAJA veiklą ir jos ryšius su kitų šalių analogiškėmis organizacijomis. Bus toliau siekiama didinti išmokas nariams emeritams. Akad. Vytauto Nekrošiaus paprašytas pristatyti savo komandą J. Banys atsakė, kad viceprezidentu kvies likti akad. Z. Dabkevičių, o į prezidiumą siūlo įtraukti akademikus Raimundą Šiaučiūną ir Rimvydą Petrauską.

Suskaičiavus balsus paaiškėjo, kad LMA prezidentu išrinktas akad. J. Banys. Atviru balsu

vimu priimtas nutarimas dėl LMA prezidento išrinkimo. Kandidatais į prezidiumo narius, be akad. J. Banio minėtų, įvardyti skyriuose išrinkti LMA mokslų skyrių pirmininkai Leonas Valkūnas, Limas Kupčinskas, Vidmantas Stanyš ir Gintautas Dzemyda. Jie taip pat tapo naujos kadencijos LMA prezidiumo nariais.

GRUODŽIO 21 D. įvyko iškilmingas LMA narių visuotinis susirinkimas. Renginio pradžioje tylos minute buvo pagerbtas akademiko, astronomo Vytauto Pranciškaus Straižio atminimas. LMA prezidentas J. Banys apžvelgė besibaigiančių metų rezultatus ir įvairiapusę akademikų bei pačios Akademijos veiklą. Nepaisant iššūkių 2021-aisiais, įvyko daug turiningų renginių. Galima pasidžiaugti, kad išleista ir lietuvių autorių, LMA narių mokslo populiarinimo knygų. Po to buvo pagerbti 2021 m. Kauno miesto mokslo premijos laureatai. Premijomis įvertinti VDU profesorius akad. Egidijus Aleksandravičius už aktyvią veiklą ir aktyvią minties sklaidą Kaune ir už kitus reikšmingus darbus. Antrasis laureatas – KTU profesorius akad. R. Šiaučiūnas įvertintas už mokslinę ir ekspertinę veiklą, diegiant Lietuvos pramonėje inovatyvius sprendimus, įgyvendinant „Santakos“ slėnio projektus. Diplomus laureatams teikė Kauno m. savivaldybės vicemeras Andrius Palionis, sveikino LMA vadovai.

Pažymėjimus ir Lietuvos mokslų akademijos Jaunosios akademijos narių ženklus 2021 metais išrinktai ketvirtajai dešimčiai mokslininkų įteikė LMA prezidentas ir LMA viceprezidentas.

Vėliau buvo pagerbtos „L'Oréal Baltic“ programos „Moterims moksle“ laureatės. Jas pasveikino „L'Oréal Baltic“ Lietuvos biuro vadovė Ilona Sugintienė ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė prof. Marija Drėmaitė. I. Sugintienės manymu, šiuo metu gyvybiškai svarbu skatinti mokslą ir tyrimus. Be to, tai artima jos atstovaujamos kompanijos veiklai, nes mokslo dėka gimsta inovatyvūs produktai. Prof. M. Drėmaitė taip pat pasidžiaugė, kad yra šis apdovanojimas. Ji tikisi, kad ateityje humanitarinių ir socialinių mokslų atstovės taip pat bus įvertintos šia stipendija. Paskatinimas padeda įveikti stereotipus, kad moteris negali būti lygiavertė. Apdovanotos „L'Oréal Baltic“ programos „Moterims moksle“ 2020 ir 2021 m. laureatės: Dominyka Dapkutė, Rima Budvytytė, Joana Smirnovienė ir Ieva Plikusienė.

Toliau vyko HSM skyriaus išrinkto pirminko tvirtinimas. Paskelbus slapto balsavimo rezultatus paaiškėjo, kad juo patvirtintas akad. V. Nekrošius. Visuotinio susirinkimo dalyviai vienbalsiai patvirtino ir viso LMA prezidiumo sudėtį ketverių metų kadencijai nuo 2022 m. vasario 1 d.

Prezidiumo ir prezidento veikla

PREZIDIUMO VEIKLA

Pasaulyje kilus pandemijai Lietuvos mokslų akademija susidūrė su nemenkais iššūkiais, tačiau jos veikla buvo sėkmingai tęsiama. Akademijai teko prisitaikyti prie naujų darbo ir gyvenimo sąlygų, adaptuotis prie pasikeitusių darbo formų.

2021 m. LMA prezidiumas posėdžiavo 24 kartus, priėmė 35 nutarimus, svarstė per 150 įvairiausių klausimų, susijusių su LMA veikla. Pirmąjį pusmetį prezidiumas posėdžiavo nuotoliniu būdu, antrąjį – tiesiogiai.

Pirmame posėdyje LMA prezidiumo nariams buvo priminta dėl Akademijos darbo karantino sąlygomis, supažindinta su biudžeto ir darbo užmokesčio pokyčiais 2021 m., aptarta, kaip vyks LMA tikrųjų narių prisistatymas ir rinkimų organizavimas LMA mokslų skyriuose, patvirtintas Akademijos darbuotojų atsiskaitymo už 2020 m. veiklą grafikas. Sausio 12, 19 ir 26 d. prezidiumo posėdžiuose buvo įvertintos 2020 m. LMA mokslų skyrių ir padalinių, Jaunosios akademijos, LMA fondų, ES SF projektų valdymo grupės, LMA Vrublevskių bibliotekos veiklos ataskaitos. Taip pat buvo nuspręsta nuo 2021 m. nutraukti LMA periodinio mokslo žurnalo „Geologija. Geografija“ leidybą. Pasiūlyti matematikos ir informatikos ekspertai kasmetinei „L'Oréal Baltic“ progra-

mai „Moterims moksle“ teikiamoms paraiškoms vertinti. Vasario 9 d. buvo patvirtinti LMA 2020 m. vardinių premijų – Vinco Krėvės-Mickevičiaus (literatūra), Jono Kriščiūno (žemės ūkio mokslai), Kazimiero Simonavičiaus (mechanika) – konkursų rezultatai, vasario 23 d. – 2020 m. Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursų nugalėtojai. Kovo 9 d. prezidiumo posėdyje nutarta LMA narių visuotinę ataskaitinę ir rinkiminę susirinkimą organizuoti balandžio 13 d., aptarta darbotvarkė, patvirtinti 2021 m. LMA mokslų skyrių ir Jaunosios akademijos darbo planai. Kovo 30 d. posėdyje dalyvavo akad. V. Razumas ir pristatė Moldovos Respublikos švietimo, kultūros ir mokslo ministrės kreipimąsi dėl šalies prioritetinių mokslinių tyrimų kryptių bei galimo bendradarbiavimo mokslo ir kultūros srityse. Prezidiumo nariai aptarė XVII Baltijos šalių intelektualinio bendradarbiavimo konferencijos Taline klausimus, apsvarstė LMA 2020 m. veiklos ataskaitos projektą, skyrių pirmininkai supažindino prezidiumo narius su mokslų skyriuose iškeltais kandidatais į LMA užsienio narius bei pristatė kandidatus valstybės apdovanojimams. LMA viceprezidentas ir Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus pirmininkas Zenonas Dabkevičius pateikė ŽŪMM skyriaus

LMA prezidentas Jūras Banys (antras iš kairės) ir Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas akad. Romas Baronas (pirmas iš kairės) su Taivano mokslo ir technologijų ministro vadovaujama delegacija. 2021 10 27.

Lietuvos mokslų akademijos diena Šilutėje „Paveldas ateičiai“, skirta Europos paveldo dienoms. Kalba LMA prezidentas Jūras Banys. Dešiniau – Šilutės r. savivaldybės vicemeraras Sigitas Šeputis. 2021 09 22.

prašymą įsteigti LMA vardinę Juozo Lazausko (augalininkystė, augalų selekcija) premiją.

Per antrąjį metų ketvirtį prezidiumo posėdžiai vyko ir nuotoliniu būdu, ir tiesiogiai. LMA prezidentas Jūras Banys ir viceprezidentas Z. Dabkevičius supažindindavo prezidiumo narius su svarbiausia iš Lietuvos valdžios, mokslo ir studijų institucijų bei tarptautinių organizacijų gauta informacija. Prezidiumo nariai paskelbė 2021 m. LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursą (balandžio 20 d.), patvirtino LMA mokslų skyrių teiktas komisijas LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijoms skirti (gegužės 25 d.) bei vėliau skyrė 15 šių stipendijų geriausiems šalies jauniems humanitarinių, socialinių, fizinių, biomedicinos, technologijos ir žemės ūkio mokslo sričių mokslininkams (birželio 22 d.). Taip pat prezidiumo nariai patvirtino komisijas LR Prezidentų stipendijų konkursui teiktoms paraiškoms vertinti bei priėmė nutarimą teikti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministrui kandidatus Lietuvos Respublikos Prezidentų – Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio, Kazio Griniaus, Jono Žemaičio ir Algirdo Brazausko – vardinėms stipendijoms gauti. Svarbiausi klausimai, svarstyti ne viename prezidiumo posėdyje, buvo dėl 2021 m. birželio 22 d. LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkės ir organizavimo: LMA, Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Punksko valsčiaus bendradarbiavimo sutarties rengimo, naujai išrinktų LMA užsienio narių inauguracijos bei pasirengimo vieno LMA tikrojo nario bei trijų LMA užsienio narių rinkimams. Buvo toliau aptariami XVII Baltijos šalių intelektualinio bendradarbiavimo konferencijos „Matematika visuomenei“, kurią organizavo Estijos mokslų akademija 2021 m. birželio 28–29 d., klausimai. Rugsėjo 7 d. LMA prezidentas, būdamas Lietuvos mokslo premijų (LMP)

komisijos pirmininku, supažindino prezidiumo narius su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtu LMP nuostatų projektu bei LMP komisijos pastabomis dėl kai kurių jo punktų. Rugsėjo 28 d. prezidiumo posėdyje buvo aptarta spalio 26 d. rinkiminio LMA narių visuotinio susirinkimo darbotvarkė. Z. Dabkevičius informavo apie Kauno miesto mokslo premijoms pateiktas paraiškas. Patvirtinta komisija šioms paraiškoms vertinti. G. Žintelis pristatė kreipimąsi dėl valstybės ryšių ir informacinių sistemų saugumo pasienyje. Prezidiumas pritarė akademikų iniciatyvai įsteigti LMA Darnaus vystymosi tarpsritinę grupę.

Spalio mėn. prezidiumo posėdžiuose buvo sprendžiami rinkiminio LMA narių visuotinio susirinkimo klausimai, aptariama ir tikslinama darbotvarkė, patvirtintas LMA prezidento ir prezidiumo narių išankstinio balsavimo aprašas. Lapkričio 4 d. prezidiumo posėdyje G. Žintelis informavo apie Kauno miesto mokslo premijoms pateiktų paraiškų vertinimo komisijos siūlymus Kauno miesto savivaldybei skirti 2021 m. Kauno mokslo premijas, patvirtinta Lietuvos ir Bulgarijos mokslų akademijų bendrų mokslinių tyrimų 2022–2024 m. projektų paraiškų vertinimo komisija. Lapkričio 11 ir 23 d. prezidiumo nariai patvirtino LMA narių visuotinio susirinkimo gruodžio 21 d., LMA išvažiuojamosios konferencijos „Studijos: nuo profesinės mokyklos iki magistro“ darbotvarkes, kandidatų į LMA Jaunosios akademijos narius sąrašą, komisijas Jaunosios mokslų akademijos nariams rinkti, LMA mokslų skyriuose sudarytas komisijas vardinių premijų – Kazimiero Būgos (kalbotyra), Juozo Matulio (chemija), Adolfo Jucio (teorinė fizika), Kazimiero Baršausko (elektronika ir elektrotechnika) – konkursams pateiktoms paraiškoms vertinti, LMA siūlomus kandidatus valstybės apdovanojimams bei pritarė teiki-

mams akademikus apdovanoti LMA atminimo medaliais. Gruodžio 7 ir 21 d. prezidiumo nariai patvirtino Jaunosios akademijos narius, ekspertų atrinktus pretendentes Pasaulio mokslininkų federacijos stipendijai gauti bei ekspertų atrinktas paraiškas bendriems Lietuvos ir Bulgarijos mokslų akademijų mokslinių tyrimų 2022–2024 m. projektams.

PREZIDENTO VEIKLA

2021 metais Akademijoje, valdžios, švietimo ir mokslo institucijose posėdžiai, pasitarimai, renginiai vyko ir nuotoliniu būdu, ir tiesiogiai, taikant valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valdymo priemones.

LR Prezidentūroje LMA prezidentas J. Banys birželio 21 d. skaitė pranešimą sveikatos forume „COVID-19 pandemija: krizė, pamokos ir galimybės“, liepos 6 d. LR Prezidento Gitano Nausėdos buvo pakviestas į priėmimą Prezidentūroje Valstybės dienos proga, rugsėjo 9 d. dalyvavo pasitarime tarptautinio bendradarbiavimo klausimais, lapkričio 10 d. dalyvavo renginyje, kuriame LR Prezidentas apdovanojo geriausių 2020 metų mokslinių disertacijų autorius.

J. Banys nuolat buvo kviečiamas į nuotolinius LRS švietimo ir mokslo komiteto posėdžius, kuriuose svarstyti Mokslo ir studijų, švietimo, Sporto įstatymų pakeitimo projektai, įvertintas Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) Lietuvos įgūdžių strategijos projektas, gvildenamas LR Vyriausybės programos dėl studijų ir mokslo įgyvendinimo priemonių planas, svarstoma dėl bendrojo ugdymo programų atnaujinimo, 2021–2030 m. Nacionalinio pažangos plano pakeitimo, mokslo ir studijų institucijų finansavimo modelio, išklausa Valstybinio audito ataskaita „Ar užtikrinama studijų kokybė aukštosiose mokyklose“, diskutuojama dėl įstatymo „Dėl Globalios su

aukštuoju mokslu susijusių kvalifikacijų pripažinimo konvencijos ratifikavimo“ projekto ir kt. klausimai. Svarbus Akademijai buvo balandžio 28 d. švietimo ir mokslo komiteto posėdis, kuriame LMA prezidentas J. Banys pateikė 2020 m. LMA veiklos ataskaitą, supažindino komiteto narius su nuveiktais darbais. Komiteto pirmininkas LMA tikrasis narys A. Žukauskas dėkojo už ataskaitos pristatymą ir pažymėjo, kad pats esąs akademikas ir didžiuojasi, jog LMA nedidelėmis lėšomis atlieka nemažai veiklų, taip pat išskyrė jos ekspertines funkcijas svarbiausiais šalies mokslo ir studijų strateginiais klausimais.

J. Banys LRS Ateities komiteto posėdžiuose kovo 19 d. kalbėjo apie Lietuvos mokslo ateitį, kovo 24 d. buvo pakviestas į neformalaus Ateities forumo „Intelektualinis Lietuvos savarankiškumas“ virtualią diskusiją, kurioje taip pat dalyvavo ir kalbėjo LMAJA pirmininkas dr. Mindaugas Gedvilas bei vicepirmininkė dr. Diana Marčiulynienė. Rugsėjo 24 d. neformalaus Ateities forumo virtualioje diskusijoje buvo gvildinama tema „Lietuvos konkurencingumo *status quo* ir ateitis“. Metų pabaigoje Ateities komiteto posėdžiuose buvo svarstomi Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos, konceptualios švietimo reformos, Lietuvos inovacijų sistemos klausimai.

Sausio 6 d. J. Banys ir LMA viceprezidentas Z. Dabkevičius virtualiai susitiko su LR švietimo, mokslo ir sporto ministre dr. Jurgita Šiugždinienė, pristatė LMA ekspertinę, mokslo populiarinimo veiklą ir pakvietė ministrę, pasibaigus pandemijai, apsilankyti LMA, dalyvauti organizuojamuose renginiuose, susitikti su akademikais, aptarti aktualijas, pasidalyti įžvalgomis. J. Banys dalyvavo švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (ŠMSM) posėdžiuose, kuriuose diskutuota dėl mokslo produkcijos vertinimo ir finansavimo, Mokslo ir studijų įstatymo

kai kurių nuostatų pakeitimo, Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo priemonių plano, svarstomi Lietuvos ateities ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano, ES fondų investicijų valdymo, Mokslo agentūros steigimo, mokslo ir studijų institucijų dalyvavimo CERN mokslo programose klausimai. Balandžio 27 d. pasitarime, kuriame dalyvavo LR Prezidentūros, Vyriausybės kanceliarijos, Švietimo, mokslo ir sporto, Užsienio reikalų, Ekonomikos ir inovacijų ministerijų atstovai, išklaudyta metinė Lietuvos narystės CERN ataskaita. Liepos ir rugpjūčio mėn. J. Banys dalyvavo posėdžiuose, kuriuose pristatytas CERN 2021–2027 m. veiksmų planas, jo vertinimo kriterijai ir priimti atitinkami sprendimai.

Vienas iš svarbesnių LMA prezidento, kaip Lietuvos mokslo premijų (LMP) komisijos pirmininko, iššūkių buvo organizuoti ir vesti 2020 m. LMP laureatų apdovanojimo iškilmės, vykusias kovo 4 d. Lietuvos mokslų akademijoje. LMP laureatus sveikino Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė ir ŠMSM ministrė J. Šiugždinienė. LMP komisijos iniciatyva buvo kreiptasi į ŠMSM dėl LMP nuostatų pakeitimo. Gruodžio 28 d. LR Vyriausybės kvietimu J. Banys dalyvavo nuotoliniame tarpinstituciniame pasitarime ir išreiškė savo poziciją dėl LMP nuostatų pakeitimo projekto.

Per pandemiją vyko nemažai tarptautinių mokslinių organizacijų, kurių narė yra LMA, virtualių posėdžių ir renginių. Vasario 1–3 d. nuotoliniu būdu vyko Tarptautinės mokslo tarybos ISC nepaprastoji generalinė asamblėja, gegužės 6 d. – Visos Europos mokslų akademijų federacijos ALLEA visuotinis susirinkimas, kuriame LMA atstovavo J. Banys ir Z. Dabkevičius. Birželio 10–11 d. kasmetiniame ISC Europos narių nuotoliniame susirinkime LMA prezidentas J. Banys išrinktas ISC Europos valdymo grupės

nariu 2022–2024 m. kadencijai. Birželio 28–29 d. J. Banys ir Z. Dabkevičius nuotoliniu būdu dalyvavo Estijos mokslų akademijos surengtoje XVII Baltijos šalių intelektualinio bendradarbiavimo konferencijoje „Matematika visuomenei“ ir Baltijos jūros šalių mokslo akademijų prezidentų susitikime. Rugsėjo 16–17 d. J. Banys ir Z. Dabkevičius dalyvavo IV tarptautiniame ekonomikos forume „Ateities ekonomika: XXI amžiaus globalizacijos iššūkiai, su kuriais susiduria Europa ir Baltijos šalys“, kurį organizavo Latvijos mokslų akademija, o rugsėjo 23 d. J. Banys skaitė pranešimą „Lietuvos aukštojo mokslo pokyčių patirtis“ nuotolinėje Latvijos universiteto surengtoje konferencijoje. Spalio 12 d. vyko susitikimas su Jungtinių Amerikos Valstijų ambasados Lietuvoje antrąja sekretore ponia Andrija Kei Svanson Lindgren (Andrea Kay Swanson Lindgren), spalio 11–15 d. LMA prezidentas J. Banys virtualiai dalyvavo ISC II generalinėje asamblėjoje, spalio 27 d. tiesiogiai susitiko su Taivano mokslo ir technologijų ministro vadovaujama delegacija.

LMA prezidentas J. Banys dalyvavo Studijų kokybės vertinimo centro tarybos, Aukštojo mokslo tarybos, Lietuvos Vyriausybės strateginės analizės centro, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, Lietuvos kultūros tyrimų instituto, Lietuvos mokslo tarybos valdybos, Lietuvos–Vokietijos forumo valdybos posėdžiuose.

Prezidentas dalyvavo, pasveikino ir tarė įžangos žodį daugelyje renginių ir konferencijų: Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimų iškilmėse už lietuvių kalbos puoselėjimą (05-07), renginyje „Geologai – saulės ir vėjo broliai“, skirtame akad. Algimanto Grigelio 90-mečio jubiliejui (05-10), išvažiuojamajame Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus susirinkime ir sodų žydėjimo šventėje Babtuose (05-13), diskusijoje „Gamtos mokslų

mokymas mokyklose ir aukštųjų technologijų ateitis“ (06-03), mokslinėje-praktinėje konferencijoje „Medžioklėtyra: mokslu grįsti sprendimai“ (06-04), nuotoliniame seminare „Ateitis – informacinių technologijų iššūkiai visuomenei“ (06-16), konferencijoje „Žaliasis kursas: augalų mityba ir tręšimo mažinimo aspektai“ (06-17), 7-ojoje tarptautinėje intensyvosios kardiologinės priežiūros ir skubiosios pagalbos konferencijoje (09-07), akad. Domo Kauno monografijos „Martynas Jankus: tautos vienytojas ir lietuvių spaudos kūrėjas“ sutiktuvėse (09-09), Lietuvos mokslų akademijos dienoje Šilutėje (09-22), Lietuvos nacionalinėje fizikų konferencijoje (10-06), mokslinėje-praktinėje konferencijoje „Lietuvos vandens ištekliai: ar jų yra užtekčiai ir ar pakaks ateityje“ (10-28), Eugenijaus Jovaišos knygų sutiktuvėse (11-03), Ignalinos rajono savivaldybės dienoje LMA (11-11), tarptautinėje konferencijoje „Kaip palengvinti energetikos transformaciją? Energijos pakankamumo vaidmuo“ (11-10), Ignalinos rajono savivaldybės dienoje Lietuvos mokslų akademijoje (11-11),

geriausių mokslo populiarinimo projektų laureatų išskilmėse (12-01), LMA išvažiujamojoje konferencijoje „Studijos: nuo profesinės mokyklos iki magistro“ (12-07).

J. Banys susitiko su Pasaulio sveikatos organizacijos specialiuoju pasiuntiniu Vyteniu Andriukaičiu dėl ES ateities plano, su Ministro Pirmininko patarėja Aiste Kairiene, Tenesio universiteto (Kentukio valstija, JAV) prof. Audriumi Mockumi ir akad. Gintautu Dzemyda, Lietuvos kultūros tyrimų instituto direktoriumi Rasiumi Makseliu, Lietuvos istorijos instituto direktoriumi Alvydu Nikžentaičiu, nuotoliniu būdu kalbėjosi su LMA užsienio nariu R. G. Komptonu, su advokatų kontoros „Motieka ir Audzevičius“ teisininkais, akad. Vytautu Nekrošiumi ir Dalia Kutraite dėl Nacionalinės pažangos premijos.

LMA prezidentas J. Banys buvo kviečiamas į Jungtinės Karalystės, Čekijos, Norvegijos, Rumunijos ambasadų Lietuvoje priėmimus, susitiko su JAV ambasadės atstovais, Lietuvos ambasadoriumi Rusijos Federacijoje Eitvydu Bajarūnu.

Mokslu grindžiamos išvados ir rekomendacijos

LMA rezoliucijos ir siūlymai

LMA POZICIJA DĖL VAKINACIJOS NUO COVID-19

2021 m. sausio 29 d.

COVID-19 pandemija yra globali problema, neaplenkusi nė vienos šalies. Nevaldomas SARS-CoV-2 plitimas galėtų būti sustabdytas tik tuo atveju, jei dauguma visuomenės įgytų atsparumą virusui. Atsparumą galima įgyti persirgus arba pasiskiepijus nuo infekcinės ligos. Neabejotina, kad efektyviausias ir saugiausias būdas sustabdyti COVID-19 pandemiją yra vakcinacija, nes visuotinio persirgimo strategija būtų pražūtinga visuomenei, pareikalaus daugybės aukų. Medicinos istorija patvirtina, kad vakcinos yra svarbiausias ginklas suvaldant pavojingas infekcines ligas. Susiformavus kolektyviniam imunitetui, sustabdomas ligos sukėlėjo plitimas visuomenėje, todėl nuo ligos apsaugomi ne tik paskiepytieji, bet ir nepaskiepytiems asmenims sumažėja užsikrėtimo rizika. Taigi plataus masto vakcinacija nuo COVID-19 gali sustabdyti viruso plitimą ir padėti mums visiems sugrįžti prie įprasto gyvenimo ritmo.

Vis dėlto visuomenėje netrūksta vakcinų kritikų, kurie neigia jų naudą ir ragina nesiskiepyti, propaguodami abejotinus apsisaukojimo nuo COVID-19 būdus. Tokios idėjos, neturinčios jokio mokslinio pagrindo, kartais skleidžiamos net iš aukščiausių politikų tribūnos. Melagingos naujienos apie vakcinų veiksmingumą ir saugumą gali kelti grėsmę skiepijimo kampanijos sėkmei ir pandemijos suvaldymui.

Lietuvoje jau pradėtas skiepijimas dviejų gamintojų vakcinomis nuo COVID-19. Nors šios vakcinos sukurtos per rekordiškai trumpą laiką – mažiau nei per metus – jos buvo kuriamos laikantis griežtų standartų ir išbandytos ir ikiklinikiniais, ir klinikiniais tyrimais, kuriuose dalyvavo keliasdešimt tūkstančių žmonių. Tik atlikus šiuos tyrimus, vakcinos buvo užregistruotos Europos vaistų agentūroje (EMA), o tai yra garantija, kad vakcinos atitinka saugumo ir veiksmingumo reikalavimus.

Šiuo metu skiepijimui naudojamos vakcinos buvo sukurtos naudojant naujovišką technologiją. Jų pagrindą sudaro informacinė RNR (iRNR), kuri koduoja viruso antigeną – S baltymą. Suleidus vakciną, iRNR patenka į ląsteles ir jose panaudojama viruso S baltymo gamybai. Kitaip tariant, paskiepyto asmens ląstelės pačios pagamina viruso baltymą, kuris sukelia imuninį atsaką, o iRNR ląstelėse greitai suyra. Ši technologija, kai iRNR naudojama vakcinoms kurti, buvo

išbandyta jau prieš 15 metų ir buvo nuolat tobulinama. Prieš keletą metų buvo sukurti ir pradiniiais klinikiniais tyrimais išbandyti vakcinų kandidatai nuo pasiutligės, gripo, Žikos ir kitų virusų. Prasidėjusi COVID-19 pandemija ir iškilusi būtinybė greitai sukurti vakcinas paskatino šios technologijos spartų vystymąsi, o atlikti didelio masto klinikiniai tyrimai patvirtino sukurtų vakcinų veiksmingumą – jis siekia 95 proc.

Šiomis vakcinomis pasaulyje jau paskiepyta daugiau nei 60 mln. žmonių, o tai suteikia papildomų duomenų apie vakcinų veiksmingumą ir saugumą. Kaip ir klinikinių tyrimų metu, pradėjus masinę skiepijimą iRNR vakcinomis, nebuvo užfiksuota rimtų nepageidaujamų reiškinių.

Šių vakcinų sudėtyje yra sintetinė iRNR molekulė. Jos gamybos procese nenaudojamos nei žmogaus, nei gyvūnų ląstelės. Vakcinose nėra nei gyvo, nei nukenksminto SARS-CoV-2 viruso, todėl jos negali užkrėsti virusu ir sukelti COVID-19.

Vakcinose naudojama iRNR molekulė negali paveikti paskiepyto žmogaus genomo ir jį pakeisti. Ji patenka tik į ląstelės citoplazmą, kur vyksta viruso S baltymo biosintezė, o genomas (DNR) saugomas ląstelės branduolyje.

Apibendrinant galima pabrėžti, kad Europoje yra registruojamos tik aukštas saugumo ir veiksmingumo standartus atitinkančios vakcinos ir naujoviškos vakcinoms nuo COVID-19 nedaroma jokių išimčių.

Sėkmingos vakcinacijos programos gali sustabdyti pandemiją ir leisti visuomenei grįžti prie įprasto gyvenimo.

PILIEČIŲ INFORMAVIMAS APIE COVID-19 PANDEMIJĄ, JOS VALDYMĄ IR VAKINACIJĄ

Akademijos interneto svetainėje LMA COVID-19 komisijos narių pastangomis visuomenė informuota aktualiais pandemijos klausimais. Tai – ne tik 2021 m. sausio 29 d. išreikšta LMA pozicija dėl vakcinacijos, bet ir balandžio 12 d. paskelbta [Europos imunitologų draugijos informacija apie vakcinas](#)

bei balandžio 24 d. paskelbtas prof. Vytauto Usonio, akad. prof. Vaidučio Kučinsko, doc. dr. Tomo Kačergiaus, dr. Silvijos Kiverytės, akad. prof. Aurelijos Žvirblienės, prof. Vytauto Kasiulevičiaus, prof. Ligitos Jančorienės [straipsnis „Lietuvos mokslų akademijos pozicija dėl COVID-19 Lietuvoje“](#).

MOKSLINĖS-PRAKTINĖS KONFERENCIJOS „LIETUVOS VANDENS IŠTEKLIAI: AR JŲ YRA UŽTEKTINAI IR AR PAKAKS ATEITYJE“ REZOLIUCIJA

2021 m. spalio 28 d.

Lietuvos vandens išteklių tyrimus, naudojimą ir valdymą atliekanti bendruomenė, mokslo ir mokymo įstaigų, verslo įmonių bei visuomeninių organizacijų atstovai, susirinkę Lietuvos mokslų akademijoje 2021 m. spalio 28 d. organizuotoje mokslinėje-praktinėje konferencijoje aptarė aktualius paviršinio ir požeminio vandens išteklių būklės, jų naudojimo bei apsaugos teisinio reguliavimo klausimus ir konstatavo, kad būtina atkreipti atsakingų valstybės institucijų dėmesį į šias neatidėliotino sprendimo reikalaujančias problemas.

1. Lietuvos įstatymai, taip pat ES vandens direktyvos reikalauja užtikrinti, kad žmonėms vartoti skirtas vanduo būtų kokybiškas ir saugus. Lietuva yra turtinga gėlo geriamojo požeminio vandens išteklių, kurie sudaro didelę dalį nacionalinio turto. Nepaisant to, realybėje išskyla daug gyventojų aprūpinimo geros kokybės geriamuoju vandeniu ir jo išteklių apsaugos problemų. Siekiant jas spręsti kvalifikuotai ir efektyviai, jau nuo seno buvo skiriamas didelis dėmesys racionaliai naudoti vandens išteklius, rengiant ir įgyvendinant ilgalaikes tikslines geriamojo požeminio vandens išteklių tiekimo programas. Iki šiol buvo sudarytos trys tokios programos – 1960–1980 m., 1980–2000 m. ir 2005–2025 m. Paskutinė jų buvo įgyvendinta tik iš dalies, daug aktualių problemų liko neišspręstos, per paskutinį laikotarpį jų išryškėjo dar daugiau (technogeninės kilmės hidrogeocheminių anomalijų gėlo vandens stovymėje formavimasis, padidintos arseno, fluoridų, sulfatų, chloridų, amonio, nitratų ir kai kurių kitų cheminių komponentų koncentracijos, vandens kvapų atsiradimas ir kitos). Todėl iškilo poreikis parengti ir įgyvendinti naują kompleksinę požeminio geriamojo vandens išteklių naudojimo programą, kurios paskirtis būtų atnaujinti informaciją apie vandens išteklius ir jų tinkamą naudojimą plečiant ir projektuojant naujas geriamojo vandens tiekimo sistemas, sukurti naujų duomenų ir žinių informacinę bazę apie žalio požeminio vandens išteklius, skirtus aprūpinti Lietuvos gyventojus geros kokybės geriamuoju vandeniu per artimiausius 20–25 metus. Tokią programą reikėtų parengti dalyvaujant visų sričių – valdžios, mokslo institucijų ir praktinės veiklos – atstovams.

2. Pastaruoju metu, dėl teisės aktų nuostatų ir jų taikymo pasikeitimų, ūkio subjektams, naudojantiems geriamojo požeminio vandens išteklius savo reikmėms, iškilo jų gavybos įteisinimo problema. Dauguma ūkio subjektų, ilgą laiką teisėtai naudoję savo vandens gręžinius ir dabar negalintys to naudojimo įteisinti pagal naujai taikomus reikalavimus, tapo nelegaliais požeminio vandens išteklių naudotojais, patiriančiais visas iš to kylančias pasekmes – finansines baudas, veiklos apribojimus ir kita. Savo ruožtu, tai apriboja vandens išteklių racionalaus naudojimo galimybes ir didina jų nelegalios, neapskaitomos gavybos mastus. Siekiant išspręsti šias problemas būtina, dalyvaujant valdžios, mokslo institucijų ir praktinės veiklos atstovams, kvalifikuotai pakoreguoti vandens išteklių aprobavimą, gavybą ir jų apsaugą reglamentuojančius teisės

aktus. Pagrindinė kliūtis, trukdanti įteisinti požeminio vandens išteklių gavybą ūkio subjektų reikmėms įrengtose vandenvietėse, yra reikalavimas vandenviečių apsaugos zonas (toliau VAZ) raštiškai derinti su žemės sklypų, patenkančių į VAZ, savininkais. Dažnas atvejis, kai net mažos vandenvietės apsaugos zona apima kelių ar keleto žemės savininkų valdas, kurie nesuinteresuoti duoti sutikimo ir taip apriboti ūkinės veiklos galimybes savo žemėje. Todėl vandenvietės eksploatacijos įteisinimas tampa realiai neįmanomas. Vienas iš būdų pašalinti šią kliūtį, nesumažinant vandenviečių išteklių saugos, būtų Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 7 straipsnio pakoregavimas, panaikinant prievolę gauti į VAZ patenkančių žemės savininkų sutikimą, tačiau nustatant prievolę vandenvietės naudotojui vykdyti jos poveikio požeminiam vandeniui monitoringą, jeigu į jos VAZ patenka objektai, galintys kelti grėsmę požeminio vandens ištekliams, taip pat vykdyti potencialiai taršios veiklos objektų, patenkančių į VAZ, monitoringą. Atitinkamai reikėtų pakoreguoti ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 105 ir 106 straipsnių nuostatas. Mažoms ir gerai apsaugotoms vandenvietėms daugeliu atvejų būtų tikslinga visiškai netaikyti VAZ apribojimų juostos.

3. Keičiantis vandens gręžinių įrengimo ir eksploatavimo teisinei tvarkai, Lietuvoje susidarė situacija, kai pagal tam tikru laikotarpiu galiojančius reikalavimus įrengtas vandens gręžinys šiandien yra tapęs nelegaliu – neįregistruotas naujai nustatyta tvarka. Tokius gręžinius turintys asmenys (fiziniai ar juridiniai) teisiškai jų naudoti negali, tačiau realiai naudoja. Dėl to oficialioji požeminio vandens gavybos situacija yra neadekvati faktinei, yra iškreipta. Tokia situacija netoleruotina ir būtina imtis efektyvių priemonių ją pagerinti. Būtina paspartinti grupės Seimo narių parengto „Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo projekto“ (1-as variantas registruotas 2020-12-23, 2-as – 2021-03-16) svarstymą ir priėmimą.

4. Besikeičiančio klimato sąlygomis išryškėjo paviršinio vandens stygius ir šiltuoju, ir šaltuoju metų laiku. Šalyje yra daug neprižiūrimų užtvankų, kurios daro neigiamą poveikį upių ekosistemoms. Jos turi būti eksploatuojamos atsižvelgiant į hidrologinio režimo pokyčius ir jo fazes. Tam tikslui reikia atnaujinti įstatyminių ūkio subjektų reguliavimą ir priežiūrą.

5. Šiuo metu ES šalyse taikomas upių ekologinis nuotėkis, kaip valdymo priemonė, skirta subalansuoti mažųjų hidroelektrinių veiklą, kad būtų patenkinti žmogaus ir vandens ekosistemų poreikiai. Lietuvoje taikomas gamtosauginis debitas neužtikrina tinkamų vandens ekosistemų egzistavimo sąlygų, todėl siūloma atlikti detalų ekologinio nuotėkio vertinimą Lietuvoje ir pagal gautus rezultatus patikslinti Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipines taisykles bei įvesti ekologinio nuotėkio reikalavimus, vietoje dabar naudojamo gamtosauginio debito.

6. Dėl trąšų naudojimo ir spartesnės organinės medžiagos mineralizacijos dirvožemyje šilčiau žemės klimato sąlygomis stebimas nitratų koncentracijos didėjimas paviršiniame ir požeminame (gruntiniame) vandenyje. Tikslinga intensyvios gamybos ūkiuose (per 150 ha) įteisinti reikalavimą nustatyti dirvožemyje judraus azoto koncentracijas ir į tai atsižvelgti skaičiuojant azotinių trąšų normas.

7. Keičiantis klimatui labai svarbu stebėti ir tinkamai vertinti požeminio ir paviršinio vandens sąveiką. Šios sąveikos tyrimų reikalauja ir Lietuvos vandens įstatymas bei ES vandens direktyvos, tačiau ši veikla Lietuvoje beveik nevykdoma. Būtina užtikrinti glaudesnę požeminio ir

paviršinio vandens valdymą vykdančių institucijų bendradarbiavimą, parengiant kompleksines tarpusavyje susijusių išteklių tyrimus apimančias programas.

8. Vykdam paviršinių vandens telkinių valstybės monitoringą matavimų dažnis yra nepakankamas, iš jo nematyti situacijos kaita ir yra netinkamas rezultatams analizuoti ir juos interpretuoti. Be to, vertinant išsklaidytą taršą biogeninėmis medžiagomis, siūlome išplėsti matavimus apie biogeninių medžiagų kiekį krituliuose. Tai ypač svarbu vandens telkiniams, kurie, pagal šias medžiagas, priskiriami blogos ir labai blogos kokybės vandens telkiniams.

9. Rekomenduojame atlikti Valstybinio, Savivaldybių ir Ūkio subjektų monitoringų dalykinį auditą optimizuojant matavimų vietas, tiriamų rodiklių skaičių (ypatingą dėmesį skiriant anti-biotikų likučių, toksikų metalų bei pesticidų tyrimams) ir matavimų dažnį, išplečiant duomenų analizei ir rezultatams interpretuoti reikalingus pajėgumus.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas akad. Jūras Banys

LMA Vandens tarybos pirmininkas akad. Arvydas Povilaitis

UAB „GROTA“ direktorius,

Geologijos įmonių asociacijos tarybos narys Antanas Marcinonis

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS SEMINARO „ATEITIS – INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ IŠŠŪKIAI VISUOMENEI“ REZOLIUCIJA 2021 m. birželio 16 d.

Lietuvos valstybė savo gyventojams turi užtikrinti gerovę, tvarką, ekonominį augimą, saugumą. Šio tikslo siekti gali ir turi padėti informacinės technologijos (IT): dirbtinis intelektas, robotizacija – skaitmeniniai veiklos procesai ir tinklai, judančios, su žmonėmis bendraujančios savavaldės mašinos, daiktų internetas. Valstybė tam turi būti pasirengusi: turėti šios srities profesionalių specialistų, šiuolaikinę IT struktūrą ir pasiruošusią ją naudoti visuomenę.

Lietuvos mokslų akademijos seminaro dalyviai – švietimo, studijų, mokslo, bibliotekų, gamybos sričių specialistai, – apsvaustę IT būklę ir jų ateitį valstybėje, siūlo:

1. Tarp valstybės prioritetų ypatingą dėmesį skirti IT valdymo sričiai – šią veiklą vykdyti ir koordinuoti priskirti vienai ministerijai su aiškiai suformuluota misija, įpareigojimais, įgaliojimais ir valdomais ištekliais.

2. Parengti bendrojo lavinimo mokyklų IT mokymo modernizavimo, robotinio raštingumo ugdymo programas. Įgyvendinti nuoseklią IT mokytojų rengimo ir dėstytojų motyvacijos programą, skiriant tam papildomų skatinimo priemonių. Skirti valstybinę finansinę paramą gabiausiems Lietuvos studentams, siekiant pritraukti juos į IT srities studijų programas.

3. Skatinant ekonomikos augimą, plėtoti IT inovacijas: daiktų internetą, didžiuosius duomenis, žmonių su mašinomis sąveikos valdymą, dirbtinį intelektą, IT diegimą regionuose, visuomenės mokymosi motyvaciją, spręsti socialinius senėjimo, sveikatos, aplinkosaugos uždavinius.

4. Mokslo ir studijų institucijose kartu su verslo įmonėmis stiprinti dirbtinio intelekto produktų kūrimą, plėtoti kalbų vartojimo informacines technologijas, tarp jų užtikrinančias lietuvių – šnekamosios ir rašytinės – kalbos vartojimą žmonių bei mašinų bendruomenėje.

5. Žiniasklaidoje sistemingai aiškinti visuomenei IT privalumus, aukštos kvalifikacijos IT darbuotojų reikšmingumą, kibernetinio saugumo svarbą.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas akad. Jūras Banys

Tarptautinių asociacijų, kurių narė yra LMA, pareiškimai, mokslinės rekomendacijos ir ataskaitos

[International Sharing of Personal Health Data for Research](#) (Tarptautinis dalijimasis asmeniniais sveikatos duomenimis moksliniams tyrimams), *ALLEA-EASAC-FEAM report, April 2021*, ISBN 978-3-8047-4249-9.

[Decarbonisation of the Health Sector \(Sveikatos sektoriaus dekarbonizacija\)](#), *FEAM and EASAC commentary, April 2021*.

[A sea of change: Europe's future in the Atlantic realm](#) (Pokyčių jūra: Europos ateitis Atlanto valdose), *EASAC policy report 42, June 2021*, ISBN 978-3-8047-4262-8.

[Decarbonisation of buildings: for climate, health and jobs](#) (Pastatų dekarbonizacija: klimatui, sveikatai ir darbo vietoms), *EASAC policy report 43, June 2021*, ISBN 978-3-8047-4263-5.

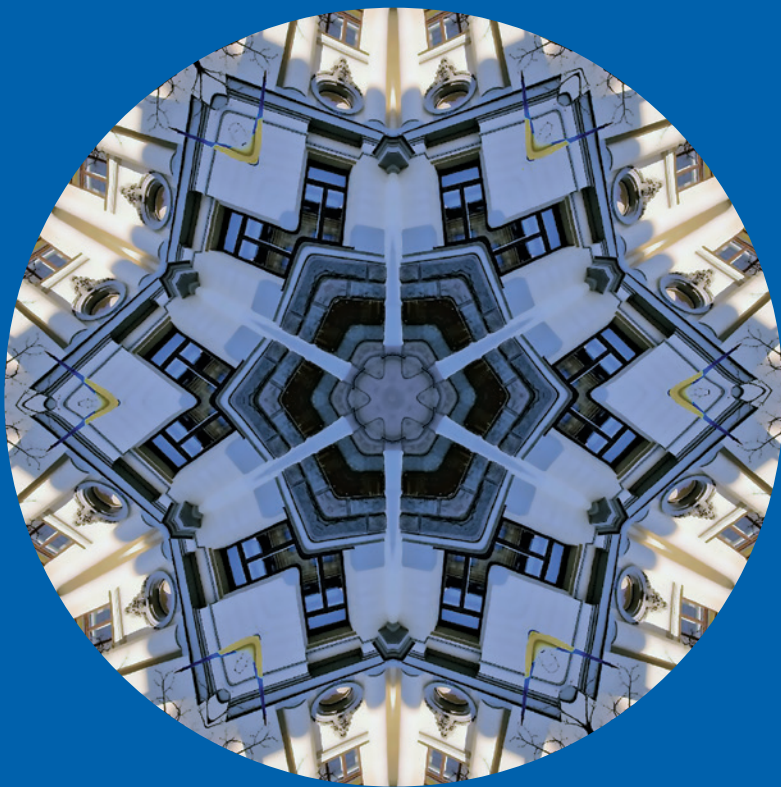
[Key Messages from European Science Academies for UNFCCC COP26 and CBD COP15](#) (Pagrindinės Europos mokslų akademijų tezės klimato kaitos konferencijoms COP26 ir COP15), *EASAC commentary, August 2021*.

[Tackling the effects of climate change on health in the Mediterranean and surrounding regions](#) (Klimato kaitos padarinių sveikatai Viduržemio jūros regione ir aplinkiniuose regionuose šalinimas), *September 2021, IAP and EASAC summary of a workshop held in May 2021*.

[Vaccination bottlenecks in the Global South and a patent waiver for COVID-19 vaccines](#) (Vakcinacijos silpnosios vietos pasaulio pietuose ir patentinių teisių į COVID-19 vakcinas atsisakymas), *ALLEA statement, December 2021*.

LMA mokslų skyrių veikla

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriuje yra 40 narių: 20 tikrųjų, 12 emeritų ir 8 užsienio nariai. LMA neteko ilgamečio užsienio nario, pasaulinio garso baltisto, JAV kalbininko Viljamo Rygelio Šmolstygo (William Riegel Schmalstieg, 1929–2021). Veikia trys sekcijos: Humanitarinių mokslų (pirm. G. Blažienė), Socialinių mokslų (pirm. A. V. Matulionis) ir Menų (pirm. R. Janonienė). Skyriaus vadovas – D. Kaunas. Skyrius per praėjusių ketverių metų pirmininko kadenciją nuosekliai laikėsi išbandytos strateginės krypties: vertinti humanitarinių ir socialinių mokslų būklę bei perspektyvas, skleisti lituanistikos, tautiškumo ir valstybės dermės idėjas, puoselėti humanistinės kultūros tradicijas ir paveldą, ugdyti teisės, teisingumo ir pilietiškumo vertybes, formuoti šalies ekonominės ir socialinės pažangos prioritetus. Visuotiniame narių susirinkime ne pirmą kartą svarstyta idėja, atsižvelgiant į kintančią tyrimų struktūrą, papildyti skyriaus įvardijimą: pavadinti Humanitarinių, socialinių mokslų ir menų skyriumi. Taip būtų galima didinti mokslo ir meno santalką, daryti teigiamą įtaką veikiant viešąją erdvę ir visuomenės požiūrį į mokslų vaidmenį siekiant valstybės pažangos.

Įvyko penki skyriaus narių visuotiniai susirinkimai, šeši biuro posėdžiai, vienas išplėstinis biuro posėdis, devyni HSMS sudarytų komi-

sijų posėdžiai, dalyvauta LMA dienos Šilutėje ir Ignalinos dienos LMA renginiuose. Juose spęsti įvairūs klausimai: LMA tikraisiais nariais išrinkti A. Kuncevičius (archeologija), D. Staliūnas (istorija), D. Klajumienė (menotyra), D. Pociūtė-Abukevičienė (lietuvių literatūra), A. Maslauskaitė (sociologija); svarstyta dėl skyriaus pavadinimo, konferencijos-diskusijos humanitarinių mokslų būklei aptarti, dėl LMA dienos Šilutės r. savivaldybėje. Buvo priarta remti akad. J. Banio kandidatūrą į LMA prezidentus antrajai kadencijai. Spalio 26 d. HSMS narių visuotiniame susirinkime HSMS pirmininku išrinktas akad. V. Nekrošius. Biuro posėdžiuose buvo svarstomi klausimai ir priimti nutarimai dėl įvairių komisijų sudarymo, kandidatų teikimo LMA premijoms, LMA atminimo medaliui. Lietuvos banko monetos iš serijos „Lietuvos mokslas“, skirtos socialiniams mokslams, projekto kūrimo užduotyje dalyvavo A. V. Matulionio vadovaujama darbo grupė. Moneta nukaldinta metų pabaigoje.

Skyrius bendradarbiavo su Ignalinos ir Šilutės rajonų savivaldybėmis. Akademikai dalyvavo susitikimuose su visuomene, skaitė pranešimus kalbos, meno ir kultūros temomis. Šilutės r. savivaldybėje surengtoje LMA dienoje „Paveldas ateičiai“, skirtai Europos paveldo dienoms, dalyvavo skyriaus akademikų ekspertų

darbo grupė. Ji parengė Šilutės senųjų evangelikų liuteronų kapinių būklės vertinimus ir rekomendacijas dėl regeneravimo.

LMAJA nariais išrinkti istorikas dr. Tomas Čelkis (Vilniaus universitetas) ir visuomenės geografe ir sociologė dr. Rūta Ubarevičienė (Lietuvos socialinių mokslų centras). T. Čelkis vykdo LDK istorinės geografijos tyrimus, R. Ubarevičienė Lietuvos ir užsienio leidiniuose atlieka socioerdvinės kaitos, socialinės nelygybės ir segregacijos tyrimus, analizuoja socialinės ir ekonominės sferos erdvinius procesus Lietuvoje ir pasaulyje.

Skyrius organizavo 18 renginių: konferencijų, diskusijų, seminarų, knygų sutiktuvų, akademinių skaitymų, kitų. Bendradarbiauta su LMAJA, Vilniaus, Klaipėdos, Vilniaus Gedimino technikos universitetais, Lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos institutais, Lietuvos socialinių tyrimų centru.

Vasario 11 d. įvyko kūrybinei industrijai skirta konferencija „Kultūra, vartojimas ir kūrybos ekonomika: filosofiniai, sociologiniai ir komunikaciniai aspektai“, kurioje pranešimus skaitė 14 mokslininkų. Tai tradicinė VGTU Filosofijos ir kultūros studijų katedros, Lietuvos socialinių mokslų centro Sociologijos instituto, Lietuvos komunikacijos draugijos ir HSMS organizuojama konferencija. Gruodžio 8 d. A. V. Matulionio iniciatyva surengta diskusija „Lietuvos ekonominės strategijos svertai“, kurioje buvo aptarti finansinio stabilumo užtikrinimo ir tvarumo, mokestinių galimybių išnaudojimo, deficito, infliacijos, ekonomikos ir socialinės politikos prieštarnos bei kiti klausimai. Pažymėta, kad, aptariant Lietuvos ekonominės politikos tikslus, būtina atsižvelgti į pradedamos rengti Valstybės pažangos strategijos 2024–2050 programos reikmes ir jos viziją. Lapkričio 3 d. vykusio konferencija-diskusija

„Humanitariniai mokslai: būklė ir perspektyvos“ atliepė į Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos vieną iš tikslų – stiprinti humanitarinių ir socialinių mokslų vaidmenį, remti tas mokslo sritis, kurios svarbios valstybingumui užtikrinti, pažangios minties raidai palaikyti ir valstybės gerovei stiprinti.

Skyriaus atramine baze tampa E. Aleksandravičiaus iniciatyva integruojama VDU Lietuvių išeivijos instituto ir Prezidento Valdo Adamkaus bibliotekos-muziejaus veikla Kaune. Ten įvyko išeivijos filosofo ir kultūros istoriko Vytautui Kavolio (1930–1996) atminimui skirta konferencija-diskusija „Kavolis apie laisvę ir pilietinį užsiangažavimą“. Joje siekta per skirtingų disciplinų (istorijos, filosofijos, sociologijos, kultūrologijos, politikos) sampratas aiškintis šios simbolinės lietuvių figūros idėjas, skatinti atminties diskusijas.

Spalio 19 d. vyko Algirdo Gaižučio jubiliejiniai akademiniai skaitymai „Trupiniai iš rašomos knygos „Elitų šviesa ir šešėliai“. Sutiktos devynios naujos HSMS narių knygos: D. Kauno monografija „Martynas Jankus: tautos vienytojas ir lietuvių spaudos kūrėjas“, A. V. Matulionio knyga „Mano pasaulio žmonių autografa“, Seimo nario E. Jovaišos knygos „Kapai ir žmonės“ bei anglų kalba – „The Aestii. The Western Balts“, dr. (HP) Onos Aleknavičienės ir G. Blažienės parengta „Povilo Frydricho Ruigio gramatika „Anfangsgründe einer Littauischen Grammatick“ (1747) bei „Povilas Frydrichas Ruigys. Monografija, gramatikos indeksai“, jaunosios akademikės dr. Olgos Mastianicos-Stankevič ir dr. Jurgitos Venckienės parengta knyga „Mečislovas Davainis-Silvestraitis. Dienoraštis. 1904–1912 m.“, knyga „Albertas Gurskas. Kaligrafijos meno versmės: tekstai Lietuvai“ (sud. Antanas Andrijauskas, Daliutė Ivanauskaitė, 2020) ir albumas „Meda Norbutaitė“ (sud.

A. Andrijauskas). Minėtos MA nario korespondento ekonomisto Alfonso Žilėno (1921–2005) 100-osios gimimo metinės.

Pažymėtina projektinė veikla: D. Pociūtė-Abukevičienė vykdė LMT mokslininkų grupių projektą „Niccolò Buccella: inkvizicijos kalinys, valdovo medikas. Heterodoksija ir medicina XVI a. antros pusės Lenkijoje–Lietuvoje“. V. Mikelėnas – tarptautinį projektą „Koronavirusas ir teisė“; taip pat bendradarbiaudamas su visų ES narių mokslininkais – „ES tyrimą dėl galimos ES teisėkūros iniciatyvos dėl tėvystės pripažinimo“. Z. Norkus vykdė tyrimų projektus „Modernių restauracijų istorinė sociologija: diachroniškai lyginamasis Baltijos valstybių pokomunistinės transformacijos tyrimas“ ir „Kiekybiniai duomenys apie visuomenines ir ekonomines transformacijas trijų Baltijos šalių regionuose per paskutinį šimtmetį istorinių transformacijų analizei ir ateities iššūkių įveikimui“. Pastarasis projektas vykdytas kartu su Latvijos, Estijos, Norvegijos mokslininkais. B. Stundžia tęsė darbus pagal LMT projektą „Baltų kalbotyros žurnalo „Baltistica“ 54–56 tomų leidyba“. V. Žulkus vadovavo projektui „Mezolito-neolito žmonės ir Baltijos jūra: reliktiniai krantai ir gyvenvietės po vandeniu ir krante“, finansuojamam Europos socialinio fondo ir LMT lėšomis. D. Klajumienė – projekto-ekspedicijos „Gyvos krosnys“ dalyvė, menotyros srities konsultantė. Z. Kiaupa vykdė LMT projektą „Kauno istorija 1655–1795 m.“. E. Aleksandravičius Bolonijos universiteto politikos mokslų magistrantams skaitė paskaitų kursą „Atminties politika ir Baltijos–Juodosios jūros regiono formavimasis“. V. Nekrošius – nuo 2018 m. Ščecino universiteto (Lenkija) Civilinio proceso teisės katedros ekstraordinarinis profesorius. G. Blažienė daugelį metų bendradarbiauja su Tarptautine onomastikos mokslų taryba (ICOS), su Vokietijos, Čekijos,

Italijos baltistikos centrais, tų centrų mokslininkais; D. Kaunas – su Vokietijos, Norvegijos, Latvijos, Lenkijos, Baltarusijos ir Rusijos mokslininkais. Šiems ryšiams susiformuoti padėjo ilgametis akademinis darbas. Z. Kiaupa bendradarbiauja su Lenkijos mokslų akademijos Istorijos skyriaus Litanistine komisija organizuojant kasmetines tarptautines konferencijas ir redaguojant mokslo žurnalą „Rocznik Litanistyczny“ („Lituanistinis metraštis“). Šioje Lietuvos ir Lenkijos istorikų bendradarbiavimo erdvėje skleidžiami Lietuvos istorijos mokslo pasiekimai, Lietuvos mokslininkai dalyvauja konferencijose ir prisideda prie žurnalo leidybos. V. Martinkus – Europos lyginamųjų literatūros studijų tinklo (REEC-ENCL) garbės narys. D. Pociūtė-Abukevičienė bendradarbiauja su universitetais Italijoje, tiriančiais ankstyvųjų naujųjų laikų religinius ir kultūrinius procesus Europoje. Italijoje išleista ir pristatyta mokslo monografija apie Reformaciją Lietuvoje; publikotas mokslo straipsnis kolektyviniame mokslo straipsnių rinkinyje. Z. Norkus – Europos sociologų asociacijos tyrimų tinklo Nr. 36 „Transformacijos sociologija: Rytai ir Vakarai“ tarybos narys; JAV leidžiamos serijos „Lithuanian Studies without Borders“ leidėjų tarybos narys; tyrėjų tinklo COMPASS Patarėjų tarybos narys. V. Mikelėnas dalyvauja Europos teisės instituto (Viena, Austrija) veikloje kaip vienas iš jo steigėjų; atlieka tyrimus su Kazachstano Kaspijos universiteto Privatinės teisės centru; Lenkijos Balstogės ir Varšuvos universitetų Teisės fakultetais, yra Tarptautinės proceso teisės asociacijos narys, Tarptautinio arbitražo instituto Paryžiuje ir Tarptautinio komercinio arbitražo tarybos narys. R. Petrauskas – Tarptautinės Vokiečių ordino tyrimų istorinės komisijos narys. Šie tyrimai svarbūs, nes parodo Vokiečių ordino įtaką Viduramžių Lietuvos istorijai. J. Sprindytė

Akad. Domo Kauno monografijos sutiktuovės. Iš kairės: Seimo narys akad. Eugenijus Jovaiša, akad. D. Kaunas, doc. dr. Silva Pocyte, prof. dr. Aušra Navickienė, prof. dr. Roma Bončkutė.

Pasibaigus ataskaitiniam HSMS narių visuotiniam susirinkimui. Iš kairės: Jūratė Sprindytė, Viktorija Daujotytė-Pakerienė, Arvydas Virgilijus Matulionis, Bonifacas Stundžia, Pranas Kūris.

Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius. Pirmoje eilėje iš kairės: akademikės Rūta Janonienė, Jūratė Sprindytė, Viktorija Daujotytė-Pakerienė, Grasilda Blažienė, Dainora Pociūtė-Abukevičienė, akad. Bonifacas Stundžia, LMA Jaunosios akademijos narė dr. Paulina Želvienė, akad. Rolandas Palekas; antroje eilėje iš kairės: akademikai Pranas Kūris, Arvydas Virgilijus Matulionis, Vytautas Martinkus, Algirdas Gaižutis, Antanas Buračas, Darius Staliūnas, Zigmantas Kiaupa, mokslinė sekretorė Aurika Bagdonavičienė ir skyriaus pirmininkas Domas Kaunas.

Ataskaitinis HSMS narių visuotinis susirinkimas.

bendradarbiauja su Latvijos literatūros, folkloro ir meno institutu Rygoje, Estijos Under ir Tuglaso literatūros centru, Talino universitetu, vykdo bendrą tęstinį projektą „Atgal į baltišką atmintį“; su Liepojos universiteto filologais rengiamos bendros konferencijos, konsultuojamasi dėl šiuolaikinių metodologijų taikymo literatūros tyrimams. V. Žulkus – Tarptautinės paminklų ir vietovių tarybos ICOMOS Lietuvos nacionalinio komiteto narys; Baltijos regiono kultūros paveldo komiteto Povandeninio kultūros paveldo darbo grupės narys; Nuskendusių laivų muziejaus VRAK (Stokholmas, Švedija) patariamiosios tarybos narys. R. Palekas vadovavo devyniems projektams, konsultavo, ekspertavo ir teikė projektinius siūlymus dėl M. K. Čiurlionio koncertų centro Kaune, Vilniaus geležinkelio stoties komplekso, stoties aikštės ir aplinkinės teritorijos pertvarkymo, UAB „Lirema“ klinikos pastato, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos miestelio Vilniuje ir kitų.

2021 m. HSMS nariai vykdė ekspertinę veiklą, atrinkdami kandidatus LR Prezidentų Antano Smetonos (humanitarinių mokslų studijų srityje ir menų studijų srityje), Algirdo Brazausko (socialinių mokslų studijų srityje) stipendijoms. Ekspertų komisija įvertino humanitarinių ir socialinių mokslų srities jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei aukštųjų mokyklų studentų pateiktas paraiškas LMA stipendijoms gauti ir teikė siūlymus LMA prezidiumui dėl jų skyrimo. Taip pat vertinti kandidatai LMA Kazimiero Būgos premijai ir Kauno miesto mokslo premijai gauti.

Minėtina kita HSMS narių ekspertinė veikla: R. Lazutka buvo EK Europos socialinės politikos tinklo nacionalinis ekspertas. Taip pat atliko Minimalių pajamų garantijų sistemos analizę profesinės sąjungos „Solidarumas“ tarybai, dalyvavo apskritojo stalo diskusijoje apie „Naujos kartos Lietuva“ planą. D. Kaunas 2003–

2021 m. buvo Seimo Lituaniistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos narys; nuo 2021 m. vasario mėn. šioms pareigoms patvirtintas B. Stundžia. A. V. Matulionis – Daugpilio universiteto socialinių mokslų profesorių tarybos narys, Latvijos meno akademijos profesorių tarybos ekspertas. V. Martinkus – tarpparlamentinės komisijos Baltijos Asamblėjos premijai skirti narys, V. Žulkus – Baltijos Asamblėjos apdovanojimų Lietuvos nacionalinės žiuri narys; JT Reguliaraus ataskaitų apie jūros aplinkos būklę, įskaitant socialinius bei ekonominius aspektus, rengimo ir jos vertinimo proceso antrojo ciklo ekspertas 2021–2022 m. laikotarpiui. A. Maslauskaitė – Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050“ tarybos narė. V. Mikelėnas atliko ekspertizę Lietuvos notarų rūmų užsakyму „Dėl Hipotekos sandorių formos“ ir privataus juridinio asmens užsakyму Stokholmo arbitražo institutui „Dėl prievolės įvykdymo negalimumo pagal Lietuvos teisę“. A. Andrijauskas – įvairių Lietuvos ir užsienio fondų, komisijų, redakcinių kolegijų ekspertas, teikė siūlymus ŠMSM dėl filosofijos studijų programos. D. Pociūtė-Abukevičienė – Lietuvos kultūros tarybos projektų (kultūros paveldas) ekspertė. B. Stundžia – Užsienio reikalų ministerijos sudarytos ekspertų komisijos, vertinančios Baltų premijai pateiktas paraiškas, narys. D. Kaunas (pirm.), A. Matulionis, B. Stundžia – LMA sudarytos Lietuvos periodinių mokslo leidinių vertinimo ekspertų komisijos nariai.

Skyrius kuruoja tris LMA mokslo žurnalus: „Filosofija. Sociologija“ (redakcinės kolegijos pirm. A. V. Matulionis, tarp narių – LMA nariai R. Grigas, A. Mickūnas, Z. Norkus); „Menotyra“ (pirm. G. Surdokaitė-Vitienė, J. Sprindytė – redakcinės kolegijos narė); „Lituanistica“ (pirm. E. Jovaiša, pavad. J. Sprindytė, tarp redakcinės kolegijos narių – G. Blažienė, Janas Jurkevičius

(Jan Jurkiewicz), Z. Kiaupa, A. Kuncevičius, V. Žulkus). A. Buračas LMA vardu ėjo atsakinį gojo redaktoriaus pareigas leidžiant bendrą su MRU ir Vroclavo universitetu tarptautinį „Scopus“ recenzuojamą žurnalą „Intelektuali ekonomika“ / „Intellectual Economics“.

Pastaraisiais metais skyriaus nariai išspausdina vidutiniškai po 15–16 autorinių knygų kasmet. Ši kūrybinė veikla daro įtaką visuomenės humanistikos ir kultūros brandai, ugdo Lietuvos gyventojų, ypač jaunosios kartos, pilietiškumą, valstybės matomumą tarptautinėje erdvėje. Kai kurie autoriai parašė, parengė ar sudarė po kebias knygas ar knygų dalis: A. Maslauskaitė – keturias, A. Andrijauskas – tris, G. Blažienė, D. Kaunas, V. Daujotytė-Pakerienė, LMA užsienio narys Reinass Raudas (Rein Raud) – po dvi. G. Kuprevičius sukūrė ir vedė per 20 LRT radijo laidų „Audiologai“. R. Lazutka daugiau nei 30 kartų dalyvavo įvairiose radijo ir TV laidose, teikė interviu interneto portaluose ekonomikos ir socialinės politikos klausimais. E. Aleksandravičius paskelbė 12 straipsnių portale „LRT.lt“ Lietuvos visuomenės, politikos ir kultūros kritikos temomis. R. Petrauskas dalyvavo 10-yje LRT radijo ir televizijos laidų, skirtų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos, Lietuvos mokslo ir studijų situacijos temoms. A. Maslauskaitė reguliariai teikė interviu įvairiuose nacionaliniuose internetiniuose leidiniuose apie šeimos pokyčius, socialinius lyčių vaidmenis, demografinės

tendencijas. A. Beinorius kalbėjo Indijos filosofijos ir religijos, socialinės komunikacijos, kultūros istorijos temomis. R. Janonienė dalyvavo keturiuose TV laidose ir kalbėjo Lietuvos meno paveldo temomis, taip pat Lietuvos dailės istorikų draugijos parengtame edukacinių video-pasakojimų cikle „Dvarų dëlionė“, kuriame savo srities profesionalai pristato skirtingus dvaro funkcionavimo aspektus. D. Kaunas, išleidęs monografiją „Martynas Jankus“, dalyvavo 11-oje jos sutiktuvų renginių. V. Žulkus skaitė paskaitas ir teikė interviu LRT ir Klaipėdos TV. E. Nekrašas paskelbė šešis mokslo populiarinimo straipsnius „Delfi.lt“.

Tai liudija, kad HSMS nariai, vykdydami LMA misiją, reikšmingai prisideda prie Lietuvos visuomenės švietimo ir pilietinių iniciatyvų, stiprindami visuomenės pasitikėjimą mokslu, puoselėdami humanistines vertybes, atlikdami aktualių ir reikšmingų darbų ugdant gyventojų pilietiškumą ir akademinį jaunimą.

LMA svetainės skiltyje „LMA ir akademikai žiniasklaidoje“ skelbiamos nuorodos į informacijos šaltinius. Galima pastebėti, kad žiniasklaidoje daugiausia matomi HSMS nariai (surinkta per 500 nuorodų). Interneto puslapiuose galima rasti ir užsienio narių Nobelio premijos laureato prof. R. Šilerio, prof. Algio Mickūno, prof. Ojaro Sparyčio (Ojars Spārītis) įžvalgų. Aktyviai dalyvaudami viešajame Lietuvos gyvenime, HSMS nariai yra pelnę didelį pripažinimą.

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje yra 54 nariai: 28 tikrieji, 12 emeritų ir 14 užsienio narių. 2021 m. išrinkti nauji 3 tikrieji ir 1 užsienio narys – Oksfordo universiteto (Jungtinė Karalystė) chemijos profesorius R. G. Komptonas. Netekome skyriaus nario Vytauto Pranciškaus Straizio. Skyriui vadovauja L. Valkūnas. Veikla pagal mokslų kryptis buvo organizuojama trijose sekcijose: Matematikos (pirm. R. Čiegis), Fizikos (pirm. J. V. Vaitkus), Chemijos (pirm. R. Makuška).

Skyriaus nariai bendradarbiauja su VU Matematikos ir informatikos, Fizikos, Chemijos ir geomokslų fakultetais, FTMC, KTU chemikais. Skyriaus partneriai: Lietuvos matematikų, fizikų, chemikų draugijos, VšĮ Visorių informacinių technologijų parkas ir asociacija INFOBALT.

Ataskaitiniais metais įvyko 7 visuotiniai susirinkimai, 8 biuro, 3 sekcijų ir 1 išvažiuojamasis posėdžiai, organizuota 12 renginių. Skyriaus susirinkimuose buvo išrinkti nauji LMA tikrieji nariai: prof. A. Dubickas (matematika), prof. G. Račiukaitis (fizika) ir prof. V. Getautis (chemija); išklausyta ir įvertinta skyriaus mokslinė ir mokslo organizacinė narių veikla. Sudaryta ir patvirtinta komisija jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei aukštųjų mokyklų studentų moksliniams darbams vertinti; aptarti mokslo finansavimo principai. Buvo vieningai

nutarta siūlyti dabartinio prezidento akad. Jūro Banio kandidatūrą antrajai kadencijai. Skyriaus pirmininku naujai ketverių metų kadencijai perrinktas akad. L. Valkūnas. Lapkričio 16 d. susirinkime sudarytos 2021 metų LMA vardinių Adolfo Jucio (teorinė fizika) ir Juozo Matulio (chemija) premijų konkursams teiktų darbų vertinimo komisijos. Lapkričio 30 d. vykusiam visuotiniame skyriaus narių susirinkime LMAJA nariais išrinkti doc. dr. Ieva Plikusienė ir doc. dr. Mantas Šimėnas.

Biuro posėdžiuose aptartas bendradarbiavimas su mokslo ir studijų institucijomis, ryšiai su kuruojamomis savivaldybėmis. Vyko galimų kandidatų į užsienio narius iškėlimo aptarimas; kandidato valstybiniam apdovanojimui atranka.

Skyriaus nariai organizavo arba kartu su partnerių institucijomis surengė 12 tarptautinių ir šalies konferencijų, keturias viešas diskusijas. Pažymėtina Lietuvos matematikų draugijos 62-oji konferencija (programinio komiteto pirmininkas R. Leipus), vykusi birželio 13–14 d.; tikimybių teorijos ir skaičių teorijos konferencija Palangoje, organizuota rugsėjo 14–19 d.; akad. Jono Kubiliaus gimimo 100-mečio minėjimo konferencija, taip pat renginiai VU Botanikos sode liepos 27 d.; Chemijos sekcijos nariai dalyvavo 23-iojoje tarptautinėje konferencijoje-mokykloje „Pažangios medžiagos ir

technologijos“ rugpjūčio 22–26 d. Palangoje; organizavo 16-ąją tarptautinę Lietuvos chemikų draugijos konferenciją „Chemija ir cheminė technologija“ rugsėjo 24 d. Vilniuje; Fizikos sekcijos nariai organizavo 16-ąją nacionalinę konferenciją „Lazeriai. Mokslas ir technologijos 2021“ rugpjūčio 27 d. Dubingiuose; 44-ąją Lietuvos nacionalinę fizikos konferenciją spalio 6–8 dienomis.

Birželio 3 d. organizuota diskusija „Gamtos mokslų mokymas mokyklose ir aukštųjų technologijų ateitis“, kurioje dalyvavo mokytojai, universitetų dėstytojai, ŠMSM, Prezidentūros, Seimo bei LMA atstovai. Kalbėjo LMA prezidentas J. Banys, pabrėždamas gamtamokslinio ugdymo svarbą, LMA narys, Lietuvos lazerių asociacijos prezidentas G. Račiukaitis, ŠMSM viceministras Ramūnas Skaudžius. Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkas A. Žukauskas supažindino su Seimo iniciatyvomis dėl mokyklų finansavimo, stojimo į aukštąsias mokyklas, studijų kokybės vertinimo, siejant akreditavimus su įsidarbinimu po studijų universitetuose. Lyginant net su artimiausiomis mūsų kaimynėmis Latvija ir Lenkija, bendrojo lavinimo sistemos finansavimo trūkumas yra apie 400 mln. eurų kasmet. Pažymėta, kad reikia daugiau valandų skirti gamtos mokslų dalykų mokymuisi, ypatingą dėmesį skiriant praktiniams mokinių darbams mokyklų ir STEM centrų laboratorijose.

Minint akademiko Jono Kubiliaus gimimo 100-metį, prie memorialinės lentos Vilniaus universitete padėtos gėlės, aplankyta profesoriaus amžinojo poilsio vieta Antakalnio kapinėse, o Kairėnų botanikos sode vyko teatralizuotas renginys „Antradienio susitikimai pas Profesorį“. Kasmetiniuose Adolfo Jucio akademiniuose skaitymuose pranešimą „Fazinio virsmo sferinis modelis“ skaitė prof. Algirdas Matulis. Autorius

auditoriją supažindino su savo rezultatais tiriant fazinį virsmą dujų ir skystio sistemoje artimos kritinio taško, kuriame abi medžiagos fazės yra termodinaminėje pusiausvyroje.

MFChM skyrius, VU Fizikos fakultetas ir Lietuvos fizikų draugija surengė diskusiją „Fizikos tarpdiscipliniškumas globaliai ir individualiai: kas pakito per 60 metų“. Šis laikotarpis ženklino 80-metį šventusio puslaidininkių fizikos mokslininko, akademiko prof. habil. dr. Juozo Vidmančio Vaitkaus mokslinę, pedagoginę ir visuomeninę karjerą, o vykusių paktimų iliustracijai naudoti jo ir jo bendražygių, mokinių bei bendraminčių moksliniai rezultatai. Diskusijoje kalbėjo akademikai Gintaras Valušis ir Gintautas Tamulaitis. Pastarasis pažymėjo, kad srities pionieriais buvo profesorius J. V. Vaitkus ir jo mokinys, prof. Remigijus Baltramiejūnas. Abu mokslininkai yra tarp pionierių pasaulyje, plėtojusių lazerinę medžiagotyrą. Rugsėjo 10 d. įvyko Chemijos sekcijos narių išvažiuojamasis posėdis „Telematika ir daiktų internetas: ar reikalingi chemikai?“. Ekskursiją po TELTONIKA EMS (elektronikos gamybos ir serviso) gamyklą surengė šios įmonės vadovas Paulius Rutkauskas. Išvykos metu aptartas galimas bendradarbiavimas, reikalingų specialistų rengimas ir galimos studentų mainų programos su užsienio universitetais. Rugsėjo 30 d. kartu su LMA skyriumi „Mokslininkų rūmai“ visuomenei organizuotas J. Grigo mokslo populiarinimo knygos „Pažinimo šaknys ir vaisiai“ pristatymas. Autorius sakė knygoje norėjęs populiariai apžvelgti gamtos mokslų pasiekimus, jų ryšį su tokiomis žmonių veiklos sritimis kaip filosofija, sociologija, religija ir pan. Spalio 14 d. įvyko kartu su „Mokslininkų rūmais“ organizuotas renginys, kuriame buvo pristatyta Romualdo Karazijos mokslo populiarinimo knyga „Šiuolaikinė fizika smalsiems“.

Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus nariai. 2021 08 30.

R. Karazija teigė turėjęs tikslą populiariai apžvelgti šiuolaikinės fizikos pasiekimus ir pažymėjo, kad ji skirta aukštesnių klasių mokiniams, besidomintiems fizika, ir fizikos mokytojams kaip parankinė knyga bei šiaip smalsiems žmonėms.

Lapkričio 16 d. organizuota diskusija „Tarpkryptiniai tyrimai ir doktorantūra“. Pranešimus skaitė LMT Mokslo politikos ir analizės skyriaus vedėjas dr. Eugenijus Stumbrys, KTU Mokslo ir inovacijų prorektorius doc. dr. Leonas Balasėvičius ir VU Doktorantūros ir rezidentūros skyriaus vedėja dr. Virginija Uksienė. Diskusijose dalyvavo LMA prezidentas J. Banys, viceprezidentas Z. Dabkevičius, akademikai LMT pirmininkas Romas Baronas, Jurgis Kazimieras Staniškis, Eugenijus Butkus, Valdas Stanislovas Laurinavičius ir kiti. Konstatuota, kad tarpdalykiniai tyrimai doktorantūroje nėra panacėja, nes kai kuriais atvejais nelieka laiko

giliems tyrimams. Tačiau yra ir gerų pavyzdžių. Organizuojant tokius tyrimus daugiausia problemų kyla doktorantūros tematiką priskiriant konkrečiai mokslo krypčiai. Norint spręsti šią problemą reikalingos sutelktos LMA ir LMT pastangos. Po diskusijos pristatyta LMA koordinuojamo projekto lėšomis išleista Semo Kyno (Sam Kean) knyga „Paskutinis Cezario atodūsis: mus supančio oro paslaptys“. Lapkričio 23 d. skyriaus nariai sveikino A. Kareivą su jo knygos „Nuostabūs cheminiai elementai pasaulis“, kurią išleido LMA, pasirodymu. Tai populiariai parengta enciklopedija apie cheminius elementus.

Skyriaus „Mokslininkų rūmai“ organizuojamose „Mokslo žinių dienose“ V. S. Laurinavičius skaitė paskaitą „Fermentų panaudojimas medicinoje ir pramonėje“, kurioje supažindino su fermentų funkcija ir jų struktūra, naudojimu kuriant biojutiklius, taikomus medicininėje diagnostikoje bei gydant ligas.

2021 m. rugsėjo 10 d. Fizinių ir technologijos mokslų centre vyko tradiciniai Adolfo Jucio akademiniai skaitymai. Pranešimą „Sferinis fazinio virsmo modelis“ skaitė prof. Algirdas Matulis.

Ataskaitinio MFChM skyriaus narių visuotinio susirinkimo dalyviai.

*Akademiko Jono Grigo mokslo populiarinimo knygos „Pažinimo šaknys ir vaisiai“ pristatymas.
Iš kairės: J. Grigas, Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus pirmininkas Leonas Valkūnas,
LMA prezidentas Jūras Banys, VU docentas Mindaugas Mačernis ir akad. Vidmantas Gulbinas.*

Skyriaus nariai nuolat vykdo ekspertinį darbą sudarytose skyriaus komisijose, plečia bendradarbiavimą su verslo partneriais. Jau vienuoliktus metus bendradarbiaujama su asociacija INFOBALT ir VšĮ Visorių informacinių technologijų parku, dalyvaujama Lazerių ir šviesos mokslo ir technologijų asociacijos veikloje. Skyrius kuruoja LMA bendradarbiavimą su Alytaus ir Pakruojo (atsakingasis asmuo – A. Kareiva), Ignalinos (F. Ivanauskas) rajonų savivaldybėmis, atstovauja Lietuvai CERN taryboje (J. Banys), vadovauja LMA Mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo laboratorijai ir paramos fondui (L. Valkūnas). Skyriaus nariai buvo mokslo populiarinimo priemonių konkurso komisijos nariais, dalyvavo Lietuvos periodinių mokslo leidinių ekspertiniame darbe,

nevalstybinių institutų vertinimo grupės prie Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos komisijos ir Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisijos darbe (G. Tamulaitis), MITA technologinės plėtros programos paraiškų vertinime, dalyvavo LMT veikloje, jos Mokslinių tyrimų infrastruktūros komisijos darbe (J. Banys), vertino Lietuvos–Latvijos–Taivano, Lietuvos–Ukrainos programų projektų paraiškas (A. Krotkus) bei dalyvavo pačios mokslo tarybos veiklos veiksmingumo vertinimuose, pirmininkavo Baltijos Asamblėjos literatūros, meno ir mokslo nacionalinei žiuri (V. Razumas). Atliktos Lietuvos standartų komiteto nanotechnologijų komisijos ir TK73 standartų ekspertizės (J. V. Vaitkus). Nariai vertino jaunųjų mokslininkų LMA stipendijai gauti paraiškas, LMA konkursams pateik-

tus darbus, LMA stipendiatų ataskaitas, „L'Oréal Baltic“ konkurso programos „Moterims moksle“ paraiškas, LR Prezidento Aleksandro Stulginskio (fizinių mokslų studijų sritis) stipendijai pateiktas paraiškas, vykdė LMA Jaunosios akademijos kandidatų atranką. Sudaryta laikinoji komisija įvertino pretendentes, pateikusius paraiškas dalyvauti 71-ajame susitikime su Nobelio premijos laureatais chemijos srityje Lindau mieste 2022 m. birželio ir liepos mėnesiais, bei rekomendavo tinkamiausius kandidatus. Skyriaus nariai yra įvairių universitetų ir mokslų akademijų garbės daktarai, užsienio nariai.

Neatsiejama veikla – mokslo žurnalų leidyba: skyriaus nariai kartu su šakinėmis draugijomis kuravo anglų kalba Lietuvoje leidžiamų nacionalinių fizikos, chemijos ir matematikos žurnalų leidybą.

Skyriaus nariai yra daugelio tarptautinių žurnalų redakcinių kolegijų nariai ir (arba) vyriausieji redaktoriai, paminėtini: K. Pileckas – „Skysčių mateminės mechanikos žurnalo“ / „Journal of Mathematical Fluid Mechanics“ ir „Eliptinės ir parabolinės lygtys“ / „Journal of Elliptic and Parabolic Equations“ redakcinių kolegijų narys; R. Čiegis – žurnalo „Matematinis modeliavimas ir analizė“ / „Mathematical Modelling and Analysis“ vyriausiasis redaktorius; E. Manstavičius – „Tarptautinio skaičių teorijos žurnalo“ / „International Journal of Number Theory“ redakcinės kolegijos narys; A. Krotkus – „Fizikos žurnalo D: taikomoji fizika“ / „Journal of Physics D: Applied Physics“ redakcinės kolegijos narys; V. Paulauskas – „Europos matematikos žurnalo“ / „European Journal of Mathematics“ redakcinės kolegijos ir patariamiosios tarybos

narys; E. Butkus – tarptautinio žurnalo „Atviroji chemija“ / „Open Chemistry“ skyriaus redaktorius; A. Kareiva – žurnalų „Moksliniai pranešimai“ / „Scientific Reports“, „Šiuolaikinė neorganinė chemija“ / „Current Inorganic Chemistry“, „Eurazijos fizikos ir funkcinų medžiagų žurnalas“ / „Eurasian Journal of Physics and Functional Materials“, „Dangos“ / „Coatings“, „Materials“ / „Medžiagos“ redakcinių kolegijų narys. G. Niaura ir E. Norkus taip pat yra atviros prieigos žurnalo „Medžiagos“ / „Materials“ redakcinės kolegijos nariai. R. Ramanauskas yra „Metalų apdorojimo instituto darbai“ / „Transactions of the Institute of Metal Finishing“ redakcinės kolegijos narys. A. P. Stabinis yra žurnalo „Terminologija“ redakcinės kolegijos narys, A. Žukauskas – „Kietakūnio apšvietimo žurnalo“ / „Journal of Solid State Lighting“ redakcinės kolegijos narys, G. Tamulaitis – žurnalo „Funkcinės medžiagos“ / „Functional Materials“ tarptautinės patarėjų tarybos narys, A. Dubietis – „Fizikos ir astronomijos žurnalo“ / „Journal of Physics and Astronomy“ redakcinės kolegijos narys, G. Račiukaitis – „Tarptautinio ekstremalios gamybos žurnalo“ / „International Journal of Extreme Manufacturing“ redakcinės kolegijos narys.

G. Juška parengė skyrių „Wiley“ leidyklos užsakymu knygai „Photoconductivity and Photoconductive Materials“ / „Fotolaidumas ir fotolaidžios medžiagos“, A. Krotkus parengė skyrių knygai „THz, MIR and NIR Technologies for Protection of Critical Infrastructures Against Explosives and CBRN“ / „THz, VIR ir AIR technologijos kritinių infrastruktūrų apsaugai nuo sprogmėnų ir ChBRB“ („Springer Nature“).

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriuje 2021 m. pabaigoje buvo 59 nariai: 27 tikrieji, 12 emeritų, 20 užsienio. 2021 m. BMGMS neteko trijų narių: sausio 13 d. mirė V. P. Rančelis, kovo 1 d. – V. Juodkasis, rugpjūčio 15 d. – J. Brėdikis. Naujais LMA tikraisiais nariais išrinkti A. Bukantis (klimatologija), S. Podėnas (zoologija), A. Žvirblienė (biochemija). Veikla pagal mokslo kryptis buvo vykdoma keturiuose skyriuose: Bendrosios biologijos (pirm. M. Žalakevičius), Biofizinių mokslų (pirm. K. Sasnauskas), Geomokslų (pirm. J. Kriaučiūnienė); Medicinos ir sveikatos mokslų (pirm. R. Dubakienė), trijuose komisijose: Alergologijos (pirm. R. Dubakienė), Motinos ir vaiko (pirm. prof. Arūnas Valiulis), Geoaplinkos problemų (pirm. R. Mokrik). Prie skyriaus veikia Lietuvos alergijos ir astmos asociacija, Lietuvos biochemikų, Lietuvos imunologų, Lietuvos augalų fiziologų, Ignoto Domeikos draugijos. Skyriaus pirmininkas – V. Kučinskas.

Skyrius, koordinuodamas įvairių biologijos, geomokslų, medicinos ir sveikatos mokslų sričių mokslinius tyrimus, bendradarbiauja su Gamtos tyrimų ir Inovatyvios medicinos centru (GTC, IMC), su SAM, ŠMSM, LSMU, VU, KU, LMT, Lietuvos biologijos mokytojų asociacija, Lietuvos bitininkų sąjunga, Lietuvos geologijos tarnyba, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Geologijos įmonių asociacija, LR Seimo

Aplinkos apsaugos komitetu, Radiacinės saugos centru, VĮ Ignalinos AE, UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“ ir rengia bendras konferencijas, diskusijas, posėdžius.

2021 m. įvyko 8 skyriaus susirinkimai, 6 biuro bei 10 sekcijų ir komisijų posėdžių. Dėl karantino daugelis renginių vyko nuotoliniu būdu. Metų pradžioje trijuose skyriaus susirinkimuose buvo išklausyti mokslo ir studijų institucijų bei akademikų iškeltų kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai. Vasario 25 d. ataskaitiniame BMGMS narių visuotiniame susirinkime 2020 m. veiklos ataskaitas pristatė skyriaus pirmininkas ir sekcijų pirmininkai. Birželio 10 d. išplėstinis skyriaus susirinkimas buvo skirtas iškilių mokslininkų jubiliejams paminėti: lietuvių archeologės, antropologės, LMA užsienio narės Marijos Gimbutienės 100-osioms, mokslininko, botaniko, pedagogo, kunigo pranciškono Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos 250-osioms ir LMA narės prof. Irenos Eitminavičiūtės 90-osioms gimimo metinėms. Rugsėjo 16 d. nuotoliniu būdu vyko skyriaus susirinkimas, kuriame dalyvavo užsienio nariai – nuo Tokijo iki Reikjaviko. LMA užsienio nariai K. Skirnissonas (Islandija), E. Bušas (JK), M. Asašima (Japonija), P. Malfertaineris (Vokietija), I. K. E. Magnusonas (Švedija) ir T. Somerė (Estija) pristatė vykdomus tyrimus.

Spalio 25 d. rinkiminiame BMGMS narių visuotiniame susirinkime ketverių metų kadencijai išrinkti: skyriaus pirmininku – L. Kupčinskas, pirmininko pavaduotoju – V. Kučinskas; taip pat sekcijų pirmininkai: Bendrosios biologijos – M. Žalakevičius, Biofizinių mokslų – K. Sasnauskas, Geomokslų – J. Kriaučiūnienė, Medicinos ir sveikatos mokslų – R. Dubakienė. Lapkričio 30 d. visuotinis skyriaus narių susirinkimas buvo skirtas LMAJA rinkimams. Buvo išklausti kandidatų – Ingridos Domarkienės, Miko Ilgūno, Tomo Lapinsko, Petro Prako, Evelinos Siavrienės, Alinos Urnikytės – pranešimai. BMGMS iš jų išrinko du jaunuosius akademikus: T. Lapinską (medicina) ir P. Praką (biologija).

Biuro, sekcijų ir komisijų posėdžiuose aptarti skyriaus veiklos rezultatai, 2021 m. uždaviniai, skyriaus veiklos planas, teikimai valstybiniam apdovanojimams, LMA atminimo medalių, prezidiumo padėkos raštų skyrimas, LMA organizuojami konkursai, sudarytos jų ekspertų komisijos, kandidatų į LMAJA naujus narius atrankos komisija, 14-osios Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Bioateitis“ programa ir organizaciniai klausimai, aptarti Nacionalinio vėžio instituto veiklos perspektyvų klausimai, skyriaus organizuojami renginiai, žurnalų „Acta medica Lituanica“, „Biologija“ leidybos perspektyvos. 2021 m. „Geologija. Geografija“ žurnalo leidimas buvo nutrauktas.

LMA COVID-19 komisija (koordinatoriai K. Sasnauskas ir R. Dubakienė) teikė informaciją apie koronaviruso biologiją, epidemiologiją, diagnostiką, imunologiją, ligos klinikinius aspektus ir gydymą LMA svetainėje <http://www.lma.lt/covid-19>. Svetainės „Naujienu“ skiltyje išreikšta [LMA pozicija dėl vakcinacijos](#), paskelbta [Europos imunologų draugijos informacija lietuvių kalba apie vakcinas](#) ir išsamus straips-

[nis „Lietuvos mokslų akademijos pozicija dėl COVID-19 Lietuvoje“](#).

Bendrosios biologijos sekcijoje yra 7 tikrieji nariai, 2 nariai emeritai ir 6 užsienio nariai (pirm. M. Žalakevičius). Sekcija jungia bendrosios ir žmogaus genetikos, ekologijos, zoologijos, botanikos, ornitologijos, imunologijos, parazitologijos mokslo šakų atstovus. 2021 m. įvertintas gamtinės atrankos poveikis žmogaus genomui ir geno adaptacijos mechanizmai (V. Kučinskas). Identifikuota 17 biologiškai aktyvių junginių vyšnių ir 27 šaltalankių uogose. Pasiūlyta naujų priemonių integruotai kenkėjų kontrolei vyšniais ir šaltalankius auginančiuose ūkiuose, ribojant insekticidų naudojimą (V. Būda). Vykdyti augalų ekologijos tyrimai Lietuvoje (J. R. Naujalis). Tęsimi okeanologijos darbai projekte DEMERSAL, koordinuojamas tarptautinis projektas COMPLETE PLUS (S. Olenin). Intensyviai tirta Rytų Azijos uodų (*Diptera, Tipuloidea*) įvairovė; aprašyta nauja genties *Antocha* rūšis iš Kinijos (S. Podėnas). Naudojant modelį „Maliarinis parazitas *Plasmodium relictum* – naminė kanarėlė“, atlikti nevirulentiško parazito ilgalaikio poveikio šeimininkui tyrimai (G. Valkiūnas). Paskelbta monografija „Akademiko Tado Ivanausko fenomenas“ (I ir II tomai, M. Žalakevičius).

Biofizinių mokslų sekciją sudaro 7 tikrieji nariai, 4 nariai emeritai ir 7 užsienio nariai (pirm. K. Sasnauskas). Ji jungia molekulinės biologijos, biochemijos, imunologijos, molekulinės biotechnologijos, biofizikos, bioinformatikos mokslininkus. Vykdomi tyrimai, siekiant išaiškinti molekulinis ląstelių žūties ir apsaugos nuo jos mechanizmus smegenų išemijos, hipoksijos bei Alzheimerio ligos eksperimentiniuose modeliuose (V. Borutaitė). Atlikti įvairių rekombinantinių baltymų, monokloninių antikūnų ar jų fragmentų sintezės tyrimai mikroorganizmų

Akad. Vaidučio Kučinsko iniciatyva 2021 m. birželio 22 d. buvo pasirašyta LMA, Lenkijos lietuvių bendruomenės ir Punsco valsčiaus bendradarbiavimo sutartis. Iš kairės: Punsco Kovo 11-osios licėjaus direktorius Alvydas Nevulis, Lenkijos lietuvių bendruomenės tarybos pirmininkas Sigitas Birgelis, Punsco valsčiaus viršaitis Vytautas Liškauskas ir akad. V. Kučinskas.

Rugsėjo 16 d. vykęs nuotolinis BMGMS ir skyriaus užsienio narių susirinkimas „Nuo Tokijo iki Reikjaviko“. Dr. Jadvygos Olechnovičienės nuotr.

Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus nariai. Sėdi, iš kairės: Jonas Remigijus Naujalis, Zita Aušrelė Kučinskienė, Kęstutis Sasnauskas, Vilmantė Borutaitė, Vaidutis Kučinskas, Aurelija Žvirblienė, Algirdas Skirkevičius; stovi, iš kairės: Virginijus Šikšnys, Arūnas Bukantis, Kęstutis Kilkus, Limas Kupčinskas, Vincas Būda, Algimantas Grigelis, mokslinė sekretorė dr. Jadvyga Olechnovičienė, Sigitas Podėnas.

Lapkričio 25 d. vykusios 14-osios Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ geriausių pranešimų autoriai ir konferencijos sekcijų pirmininkai. Aliaus Koroliovo nuotr.

ir žinduolių ląstelėse, kuriamos šių baltymų gamybos technologijos (V. A. Bumelis). Atliekami DNR ir RNR metilazių tyrimai, gautas tarptautinis patentas (S. Klimašauskas). Tiriamos bakterijų antivirusinės apsaugos sistemos, bakterijų CRISPR-Cas, restrikcijos modifikacijos ir kitų antivirusinių sistemų veiklos mechanizmai, pagal gautus rezultatus buvo kuriami nauji genų redagavimo įrankiai, gauti trys tarptautiniai patentai (V. Šikšnys). Vykdomas baltymų kompleksų trimačių struktūrų modeliavimas, B-šeimų DNR polimerazių evoliucijos, struktūros ir funkcijos tyrimai kompiuteriniais metodais bei CRISPR-Cas sistemų ir su jais susijusių baltymų tyrimai (Č. Venclovas). Vykdomas „Eureka“ projektą, sukurto antikūnų kolekcijos prieš bakterijų fermentus, lemiančius atsparumą antibiotikams; pradėtas diagnostinės paskirties antikūnų prieš SARS-CoV-2 kūrimas, antikūnai išbandyti imunojutiklių technologijose; sukurti ir optimizuoti serologiniai metodai SARS-CoV-2 specifinių IgG klasės antikūnų nustatymui (A. Žvirblienė).

Medicinos ir sveikatos mokslų sekcijoje yra 8 tikrieji nariai, 4 nariai emeritai, 3 užsienio nariai (pirm. R. Dubakienė). Sekcija jungia kardiologijos, kardiochirurgijos, chirurgijos, pediatrijos, laboratorinės medicinos, gastroenterologijos, alergologijos, neurologijos, teismo antropologijos specialistus. Vykdyti tyrimai, kokią įtaką alerginėms ligoms daro aplinkos ir genetinių veiksnių sąveika (R. Dubakienė); antropologiniai tyrimai (R. Jankauskas); dalyvauta vykdomą programą „Naujų aterosklerozės žymenų paieškos ir tyrimas“ (Z. A. Kučinskienė). L. Kupčinskas vadovavo rengiant SAM hepatito C patikros programą, vykdė žarnyno ligų klinikiškus, epidemiologinius, molekulinis, genomo ir mikrobiomo tyrimus. K. Strupas vykdė kepenų tyrimus panaudodamas 3D hepatocitų organoidus ir biomedžiagas; ūminio pankreatito

diagnostikos ir prognozės tyrimus. R. Žaliūnas, A. Laucevičius vadovavo kardiologijos srities moksliniams tyrimams.

Geomokslų sekciją sudaro 5 tikrieji nariai, 2 nariai emeritai, 4 užsienio nariai (pirm. J. Kriaučiūnienė). Ji jungia geografijos, geologijos, hidrogeologijos, hidrologijos, klimatologijos atstovus. Vykdyti ekstremalių klimato reiškinių, klimato išteklių dinamikos ir prognozavimo, regioninės ir antropogeninės klimato kaitos, jos poveikio aplinkai ir ekonomikai bei taikomosios meteorologijos (A. Bukantis), geologijos istorijos (A. Grigelis), ežerų hidrologijos ir termikos bei jų ryšių su požeminiais vandenimis (K. Kilkus) tyrimai. Analizuota klimato kaitos įtaka vandens telkiniams bei jų ekstremaliems hidrologiniams reiškiniams, atlikti hidroenergetikos objektų poveikio aplinkai tyrimai (J. Kriaučiūnienė). Tirta dirbtinės ir gamtinės kilmės radionuklidų migracija aplinkoje bei izotopinių žymenų panaudojimo aplinkos pokyčių chronologijoje galimybės (J. Mažeika). Atlikti požeminio vandens kilmės, dinamikos bei antropogeniniai tyrimai (R. Mokrik). Vykdyti Lietuvos prekambro kristalinės plutos tektoninės sandaros, seniausių Lietuvos kristalinės plutos uolienų susidarymo ir amžiaus tyrimai (G. Motuza Matuzevičius).

2021 m. skyrius organizavo konferencijas, kongresus, seminarus, knygų sutiktuves ir kitus renginius.

Vasario 3 d. skyrius kartu su Lietuvos biologijos mokytojų asociacija organizavo kasmetinę nacionalinę konferenciją biologijos mokytojams „COVID-19: pacientai, testai, skiepai“. Konferencijoje virtualiai dalyvavo per 200 dalyvių.

Balandžio 25 d. paminėta pasaulinė DNR diena, jos metu organizuojami mokinių darbų konkursai genetikos temomis. Šiemet renginys vyko virtualiai. Paskelbti 2021 m. mokinių

darbų nacionalinio konkurso laimėtojai ir jiems darbus parengti padėję mokytojai.

LMA kartu su Lietuvos intensyviosios kardiologijos ir skubiosios medicinos asociacija (prezidentas Pranas Šerpytis) organizuoti du renginiai. Rugsėjo 10–11 d. vyko tarptautinė 7-oji kardiologinės ir būtiniosios medicininės priežiūros konferencija. Pranešimus skaitė svečiai iš Latvijos, Vokietijos, JAV, Izraelio, Lenkijos, Rusijos, Prancūzijos ir Lietuvos medikai. Gruodžio 17 d. konferencijoje „Pasaulio intensyviai kardiologijai – 60 metų, VUL Santaros klinikų intensyviai kardiologijai – 30 metų“ savo žiniomis dalijosi geriausi šalies kardiologai.

Spalio 28 d. LMA konferencijoje „Lietuvos vandens ištekliai: ar jų yra užtekčiai ir ar pakaks ateityje“ pranešimą „Klimato kaitos ir antropogeninės veiklos įtaka Lietuvos vandens išteklams“ skaitė J. Kriaučiūnienė. Konferenciją organizavo LMA Vandens taryba, Geologijos įmonių asociacija, Lietuvos vandens tiekėjų asociacija, UAB „Vandens harmonija“, LMA BMGM bei ŽŪMM skyriai, Lietuvos geologijos tarnyba.

Lapkričio 25 d. LSMU Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centre BMGMS kartu su LSMU surengė kasmetinę, jau 14-ąją Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferenciją „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“. Plenarinėje sesijoje buvo išklausti kviestiniai pranešimai: akad. V. Borutaitės „Naujos galimybės žinomiems vaistams: smegenų išemija, mitochondrijos ir antidiabetiniai vaistai“ bei LMAJA narės, 2019 m. „L'Oréal Baltic“ programos „Moterims moksle“ laureatės Jurgitos Skiecevičienės „Žarnyno organoidas – *in vitro* sistema: nuo fundamentalių tyrimų iki klinikinio pritaikomumo“. Pranešimus skaitė 29 jaunieji mokslininkai iš VU, LSMU, GTC, KTU, FTMC, dešimt laureatų apdovanoti diplomais ir vertingais prizais.

Skyrius organizavo akademinis skaitymus, skirtus skyriaus narių jubiliejams. Balandžio 21 d. vyko akademiniai skaitymai „25-eri metai Lietuvos mokslų akademijoje“, minint akad. R. Dubakienės 70-metį. Gegužės 10 d. – „Geologai – saulės ir vėjo broliai“, skirti A. Grigelio 90-mečiui. Pranešime „Juros geologinis periodas Žemės istorijoje“ jubilias apžvelgė Lietuvos ir pasaulio jūros periodo nuosėdose atrastų foraminiferų taksonominius vienetus, jų aukštesniųjų taksonų sistematikos, filogenijos ir foraminiferų zonų stratigrafijos klausimus.

BMGMS kartu su skyriumi „Mokslininkų rūmai“ organizavo dviejų knygų sutiktuves: balandžio 29 d. pristatyta garsaus neuromokslininko ir miego eksperto Metju Volkerio (Matthew Walker) knyga „Kodėl mes miegame“. Autorius pateikia revoliucingų žinių apie miego fenomeną, atskleisdamas, kaip jis veikia kiekvieną mūsų fizinės ir psichinės gerovės aspektą. Knygą pristatė V. Kučinskas ir gydytoja prof. Rūta Mameniškienė; gruodžio 15 d. vyko R. Dubakienės mokslo populiarinimo knygos „Alergijos labirintais“ sutiktuvės. Knygą recenzavo ir pristatė L. Kupčinskas.

Skyriaus nariai savo institucijose vykdė 47 konkursinius mokslo projektus, iš jų – 28 tarptautinius, ar jiems vadovavo. Pažymėtini: Europos mokslo tarybos dotacijos (S. Klimašauskas), JAV „Pioneer“ (V. Šikšnys), „Žilibero“ programos, „Eureka“, COST, INTERREG ir kiti projektai. Partnerių šalys – Švedija, Egiptas, JAV, JK, Danija, Šveicarija, Lenkija, Izraelis, Prancūzija, Olandija, Japonija, Latvija, Ukraina, Baltarusija, Korėja. V. A. Bumelis vykdė net 27 užsakomuosius projektus su įvairiais užsienio partneriais.

BMGMS nariai veikė tarptautinėse organizacijose. V. Šikšnys – Lietuvos atstovas Europos molekulinės biologijos (EMB) taryboje, yra EMB konferencijos viceprezidentas, EMB organizaci-

jis tikrasis narys ir jos ilgalaikių stipendijų komiteto narys. S. Klimašauskas taip pat yra EMB organizacijos tikrasis narys. V. Būda dirbo ES narių mokslų akademijų patariamojoje taryboje EASAC jos Aplinkos komiteto nariu. K. Kilkus – Tarptautinės hidrologijos mokslų asociacijos IAHS narys. J. Kriaučiūnienė – Šiaurės hidrologų asociacijos (*Nordic Association for Hydrology*) narė, kaip Lietuvos atstovė dalyvauja tarptautinės mokslo institucijų organizacijos EURAQUA veikloje. A. Bukantis dalyvauja Europos meteorologijos draugijų asociacijos EMS veikloje. S. Olenin kaip ekspertas ir Lietuvos atstovas dalyvavo Tarptautinės jūrų tyrimų tarybos (ICES) darbo grupės dėl jūrinių organizmų introdukcijų ir pernašos, Tarptautinės okeanografijos komisijos ir Tarptautinės jūrų organizacijos darbo grupės dėl balastinių vandenų bei kitų laivybos sektorių darbo grupių veikloje; V. Kučinskas – Europos medicinos akademijų federacijos FEAM tarybos narys, Europos mokslo fondo narys ekspertas, Žmogaus genomo organizacijos narys, Amerikos bei Europos žmogaus genetikos draugijų narys; L. Kupčinskas – Europos gastroenterologų tarybos narys, Lietuvos atstovas Europos Krono ligos ir opinio kolito organizacijoje. Akademikai dalyvavo ir kitų pirmiau nepaminėtų tarptautinių organizacijų, draugijų veikloje.

BMGM skyriui priklausantys LMA užsienio nariai ne tik pristatė savo mokslinius interesus ir darbus nuotoliniame susirinkime, – tai gali tapti nauja tradicija, – bet ir toliau dirbo Lietuvoje leidžiamų mokslo žurnalų redakcinėse kolegijose. E. Bušas, P. Malfertaineris yra žurnalo „Acta medica Lituanica“ redakcinės kolegijos nariai, M. Asašima, J. Gleba, S. Helfordas, S. Inge-Večtomovas, R. N. Džounsas, I. K. E. Magnusonas, F. Patsalis, K. Skirnissonas, E. M. Severinson, R. Vilemsas – žurnalo „Biologija“ redakcinės ko-

legijos nariai, J. Harfas ir V. V. Klemas – žurnalo „Baltica“ redakcinės kolegijos nariai.

BMGMS nariai 2021 m. atliko per 180 ekspertizių vertindami LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkurso biomedicinos mokslų srities paraiškas, LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursams pateiktus darbus, „L'Oréal Baltic“ konkurso „Moterims moksle“, LR Prezidento Kazio Griniaus stipendijai gautas paraiškas, atliko Pasaulio mokslininkų federacijos Lietuvos nacionalinių stipendijų programai pateiktų paraiškų, kandidatų į LMA Jaunosios akademijos narius mokslinės veiklos ekspertinį vertinimą, Kauno miesto mokslo premijai pateiktas paraiškas. Skyriaus nariai dalyvavo LR Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų strateginės tarybos ekspertų darbo grupės veikloje. Mokslines ekspertizes vykdė LMT, MITA užsakymu, teikė LR Seimui, dalyvavo LR Vyriausybės, LR Prezidento suburtų ekspertų tarybų veikloje COVID-19 klausimais. Taip pat dirbo Europos mokslo fondo nepriklausomų vertintojų kolegijoje, Europos Komisijos patvirtintos programos „Horizontas 2020“ ekspertų darbo grupėje teminės srities „Sveikata, demografiniai pokyčiai ir gerovė“ projektams vertinti, Europos imunologų draugijos (EFIS) Vakcinacijos darbo grupėje, atliko ekspertizes Estijos tyrimų tarybai, Latvijos aplinkos, geologijos ir meteorologijos centrui bei kitų ekspertinių veiklų užsienyje ir Lietuvoje.

Naujas žinias skyriaus nariai skelbė 212 mokslinių publikacijų, iš jų – 134 „Clarivate Analytics“ ir „Scopus“ indeksuojamuose tarptautiniuose leidiniuose. Paskelbė 55 mokslą populiarinančius straipsnius, 119 kartų kalbėjo visuomeniniuose renginiuose, radijo ir TV laidoje. Vien tik A. Žvirblienė perskaitė per 20 paskaitų visuomenei apie COVID-19 vakcinas,

SARS-CoV-2 infekcijos diagnostikos metodus, dalyvavo įvairiose LRT TV laidose – „Smalsumo genas“, „Mokslo sriuba“, „LRT forumas“, „Savaitė“, „Svarbi valanda“, „Dienos tema“, „Laba diena, Lietuva“ ir kt., LRT radijo laidose „Ryto garsai“, laidose rusų kalba. Ji davė daugiau nei 50 interviu aktualiomis COVID-19 temomis, dalyvavo internetinėse TV laidose – „Delfi diena“, TV3 laidose „Dienos pjūvis“, VU tinklalaidėje „Mokslas be pamokslų“, VU studentų atstovybės organizuotoje diskusijoje.

BMGMS nariai aktyviai dirbo LMA leidžiamų žurnalų redakcinėse kolegijose: „Acta medica Lituanica“ jų yra 9 (vyriausiasis redaktorius R. Jankauskas, nariai V. Basys, V. Borutaitė, R. Dubakienė, V. Kučinskas, Z. A. Kučinskienė, L. Kupčinskas, D. Rastenytė, R. Žaliūnas), „Biologija“ – 7 (vyr. redaktoriaus pavaduotojas V. Būda, nariai V. Borutaitė, V. A. Bumelis, J. Kulys, J. R. Naujalis, G. Valkiūnas, V. A. Tamošiūnas).

BMGMS nariai 2021 m. publikavo medžiagą 10 knygų ir monografijų, leido skaitmenines knygų versijas. M. Žalakevičius parašė 2 tomų monografiją „Akademiko Tado Ivanausko fenomenas“, V. J. Sirvydis – „Širdies operacijos. Įgimtos širdies ydos. Žvilgsnis į istoriją“, A. Laucevičius su bendraautoriais – monografiją „Vidutinio amžiaus Lietuvos žmonių angliavandenių apykaitos sutrikimai. Prediabetas“, G. Motuza Matuzevičius – monografiją-albumą „Dailininkas Boleslovas Motuza. Trys gyvenimo

spalvos“, R. Dubakienė – mokslo populiarinimo knygą „Alergijos labirintais“, A. Skirkevičius – „Bitininkystė Lietuvoje“ ir „Lietuvos bitininkų sąjunga 2020 metais“, R. Jankauskas su bendraautoriais – skyrių monografijoje „The Handbook of Mummy Studies“ / „Mumijų tyrimų vadovas“ (*Springer Nature Singapore Pte Ltd.* 2021), A. Bukantis su bendraautoriais paskelbė medžiagą monografijoje „Climate Change Management through Adaptation and Mitigation“ / „Klimato kaitos valdymas taikant adaptaciją ir švelninimą“ (*Santarcangelo di Romagna: Maggioli Editore*, 2021). BMGMS sudarė LMA išleistą „BMGMS 2020 metų veiklos apžvalgą“ ir jaunųjų mokslininkų konferencijos „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ pranešimų santraukų leidinį. Išleistos V. Basio „Gimimų medicininiai duomenys 2020“, K. Kilkaus „Ežerotyra: vadovėlis aukštosioms mokykloms“, „Dimiktinių ežerų terminės struktūros“ skaitmeninės versijos. Knygų skyrius parengė J. R. Naujalis: „Neužmirštamoji Eugenija Šimkūnaitė – vaistinių augalų tyrėja ir žinių apie tokius augalus studentams skleidėja“, Lietuvos raudonojoje knygoje – „Patvankinis pataisiukas. *Lycopodiella inundata* (L.)“ ir „Šerinė kalnarūtė. *Asplenium trichomanes* (L.)“, A. Žvirblienė su bendraautoriais išleido leidinį „Characterization of the GBoV1 Capsid and Its Antibody Interactions“ / „GBoV1 kapsidės ir jos antikūnų sąveikų charakterizavimas“.

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriuje 2021 m. buvo 35 nariai: 18 tikrųjų, 8 emeritai, 9 užsienio. Skyriui vadovavo akad. Z. Dabkevičius. Skyrių sudaro šešios mokslų sekcijos: Agronomijos, Miškininkystės, Veterinarinės medicinos ir gyvūnų mokslų, Žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos, Maisto mokslų bei Agrarinės ekonomikos ir sociologijos. ŽŪMMS kuruoja Lietuvos dirvožemininkų draugijos veiklą. Skyrius bendradarbiauja su mokslo ir valstybinėmis institucijomis: LR žemės ūkio ir LR aplinkos ministerijomis, Žemės ūkio mokslo taryba prie LR ŽŪM, LAMMC Žemdirbystės, Miškų, Sodininkystės ir daržininkystės institutais, VDU ŽŪA, LSMU VA bei Gyvulininkystės institutu, KTU Maisto institutu. Taip pat su verslo atstovais, kuriant biologiskai vertingus maisto produktus, funkcionaliojo maisto prototipus, vertinant augalų apsaugos produktus ir trąšas, vykdam mokslų ir inovacijų projektus.

Naujais LMA tikraisiais nariais 2021 m. išrinkti G. Samuolienė, E. Bartkienė, K. Armo-laitis ir M. Malakauskas. LMA užsienio nariu išrinktas J. Jankovskis (gyvūnų mokslai) iš Olštyno Varmijos Mozūrų universiteto (Lenkija). Skyrius neteko Lietuvos miškų mokslo patriarcho, Švedijos karališkosios žemės ūkio ir miškų akademijos užsienio nario akad. Leonardo Kairiūkščio ir žymaus virusologo, imuno-

logo, veterinarinės medicinos mokslo atstovo akad. Prano Sadausko.

2021 m. organizuoti septyni ŽŪMMS narių visuotiniai susirinkimai.

Vasario 18 d. patvirtintas ŽŪMMS, Lietuvos dirvožemininkų draugijos bei LMA Vandens tarybos 2021 m. veiklos planas. Gegužės 13 d. LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės instituto (SDI) soduose įvyko išvažiuojamasis skyriaus narių susirinkimas. Jame sudaryta ekspertų komisija LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursui pateiktoms paraiškoms įvertinti. Rugsejo 9 d. VDU ŽŪA vyko ŽŪMMS narių posėdis, jame nutarta iškelti akad. J. Banio kandidatūrą į LMA prezidentus. Spalio 26 d. susirinkime būsimos kadencijos skyriaus pirmininku išrinktas akad. V. Stanys. Pristatytas ŽŪMMS leidinys „Žemės ūkio mokslai Lietuvos mokslų akademijoje“ (sud. Z. Dabkevičius ir Reda Daukšienė), kuriame apžvelgiama žemės ūkio mokslų raida ir žemės ūkio mokslų srities akademikų veikla Lietuvos mokslų akademijoje nuo jos įkūrimo, pažymint keletą jubiliejinių sukakčių.

Skyriaus akademikai kartu su partneriais, VDU ŽŪA, LSMU VA, LAMMC dėstytojais bei mokslininkais organizavo vieną tarptautinę ir šešias nacionalines konferencijas, surengė tris diskusijas ir sodų žydėjimo šventę.

Gegužės 5–6 d. VDU ŽŪA vyko 27-oji tarptautinė mokslinė praktinė konferencija „Žmogaus ir gamtos sauga 2021“, kurią organizavo VDU ir LMA. Joje žmogaus saugos ir sveikatos, technologijų vystymo bei gamtos apsaugos tyrimų rezultatai skelbti ne tik mokslininkams ir studentams, bet ir ūkininkams, žemės ir miškų ūkio ar kitų sričių specialistams. Birželio 4 d. ŽŪMMS nariai, VDU ŽŪA mokslininkai, Aplinkos ministerijos, Valstybinių miškų urėdijos, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Lietuvos zoologijos sodo atstovai dalyvavo konferencijoje „Medžioklėtyra: mokslu grįsti sprendimai“. Joje aptarti medžioklėtyros, išsiskiriančios kompleksiniu požiūriu į mišką kaip vientisą ekosistemą, klausimai. Birželio 17 d. LAMMC Žemdirbystės institute įvyko mokslinė konferencija „Žaliasis kursas: augalų mityba ir tręšimo mažinimo aspektai“, kurios tikslas – aptarti optimalią maistinių medžiagų apykaitą agroekosistemose. Rugsėjo 9 d. VDU ŽŪA vyko konferencija „Sumanioji inžinerija“, kurioje buvo galima iš arti pamatyti inžinerinius sprendimus, leidžiančius automatizuoti įvairius technologinius procesus. Spalio 28 d. LMA Vandens taryba, Geologijos įmonių asociacija, Lietuvos vandens tiekėjų asociacija, UAB „Vandens harmonija“, LMA ŽŪMMS ir BMGMS, Lietuvos geologijos tarnyba organizavo konferenciją „Lietuvos vandens ištekliai: ar jų yra užteklinai ir ar pakaks ateityje“. Konferencijos dalyviai konstatavo, kad būtina atkreipti atsakingų valstybės institucijų dėmesį į neatidėliotino sprendimo reikalaujančias problemas ir parengė rezoliuciją, kuri buvo išsiųsta LR Prezidentui, Seimo Pirmininkei, Ministrėi Pirmininkei, Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui, Lietuvos geologijos tarnybos prie AM direktoriui.

Lapkričio 18 d. LMA vyko 10-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“, kurios tikslas –

telkti jaunuosius mokslininkus, vykdančius žemės ūkio ir miškų mokslų tyrimus, skatinti jų bendradarbiavimą ir tyrimų rezultatų sklaidą. Išleistos konferencijos pranešimų tezės.

Kituose renginiuose diskutuota dėl žemės ūkio specialistų rengimo ir kreiptasi į LR Seimo Švietimo ir mokslo, Kaimo reikalų komitetus, Švietimo, mokslo ir sporto, Žemės ūkio ir Aplinkos ministerijas. Agrarinės ekonomikos ir sociologijos sekcijos nariai organizavo mokslinę konferenciją „Akademiniai skaitymai minint profesoriaus Mečislovo Treinio 80-ąsias gimimo metines“.

E. Bartkienė knygoje „Maisto pasirinkimą ir valgytojų įpročius lemiantys veiksniai“ publikavo du straipsnius. Z. Dabkevičius su Rimantu Velička publikavo straipsnį „Lietuvos žemės ūkio raida per šimtmetį“ knygoje „Lietuvos agronomų sąjungos šimtmečio istorija 1921–2021“. A. J. Motuzas išleido bibliografiją „Kunigas, sociologas, ekonomistas, mokslų daktaras, profesorius Fabijonas Kemėsis: bibliografija“. V. Ruzgo 2021 m. į Nacionalinę augalų veislių sąrašą ir ES Bendrąją žemės ūkio augalų veislių katalogą įrašytos trys žeminių kviečių veislės. A. Sederevičius su kolegomis įregistravo išradimą „Karvės tešmens stimuliacijos sistema“. Akademikai E. Bartkienė, P. Viškelis ir A. Sederevičius pateikė patentines išradimų paraiškas.

Skyriaus nariai dalyvavo Lietuvos mokslo premijų komisijos darbe, vertino LMT, MITA, LVPA paraiškas ir ES programos „Horizontas 2020“ projektus, Lietuvos standartizacijos departamento technikos komitetų „Vaisiai, daržovės ir jų produktai“ ir „Grūdai, grūdų produktai, duona, pašarai“ veiklos srities dokumentų projektus. K. Armolaitis atliko ekspertizę dirvožemio apsaugos ir mineralinių trąšų reguliavimo

Rinkiminis Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių susirinkimas. 2021 10 26.

*Mokslinė-praktinė konferencija „Sumanioji inžinerija“
bendrovėje „Baltic Agro Machinery“. 2021 09 09.*

*Mokslinė-praktinė konferencija „Medžioklėtyra: mokslu grįsti sprendimai“
Kurtuvėnų regioninio parko direkcijoje. 2021 06 04.*

*Konferencija „Žaliasis kursas: augalų mityba ir tręšimo mažinimo aspektai“
LAMMC Žemdirbystės institute. 2021 06 17. Gintarės Naujokienės nuotr.*

klausimais „Lietuvos dirvožemio apsauga: ką paliksime ateities kartoms?“, AM užsakymu parengė Nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų 2022 m. apskaitos ataskaitos žemės ūkio naudmenų dalies ekspertizę. E. Bartkienė LR ŠMS ministro įsakymu vykdė ekspertinę veiklą ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programos „Europos horizontas“ komitete „Maistas, bioekonomika, gamtos ištekliai, žemės ūkis ir aplinka“. Studijų kokybės vertinimo centro pavedimu ėjo ekspertų grupės vadovės pareigas vertinant N. I. Vavilovo vardo Saratovo žemės ūkio universiteto koleginių studijų, I, II ir III pakopos studijų programų studijų kokybę. Sėkmingai įgyvendintas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos inicijuotas ŽŪM finansuotas projektas „Aliejaus, gaminamo iš Lietuvoje auginamų sėklų, autentiškumo rodiklių mokslinis tyrimas ir metodinių rekomendacijų aliejaus gamybai ir teikimui rinkai parengimas“. Z. Dabkevičius vertino AM Nuolatinės augalų nacionalinių genetinių išteklių komisijos sudaromus saugomų augalų pavyzdžių sąrašus; ŽŪM kvietimu teikė pastabas dėl „Lietuvos bendrojo plano projekto“; kartu su akademikais K. Armolaičiu, G. Staigaičiu ir A. Povilaičiu teikė LR Seimo ir ŽŪM bei AM ekspertizę dėl dirvožemio apsaugos ir mineralinių trąšų reguliavimo. A. Pliūra dalyvavo Nacionalinio miškų susitarimo procese bei atliko Valstybinio saugomų teritorijų departamento parengtos Nemuno kilpų regioninio parko planavimo schemos analizę ir parengė du skundus Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie AM, argumentuotai nepritarant numatytajam Punios šilo genetinių draustinių įjungimui į plečiamą rezervatą ir „Natura 2000“ buveinių steigimui genetiniuose draustiniuose. V. Ruzgas pateikė siūlymus LR Vyriausybės veiklos programai augalų selekcijos ir sėklininkystės plėtros klau-

mais, buvo LR ŽŪM Augalininkystės skyriaus konsultantas Augalų veislių apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo klausimais.

Ypač daug tarptautinių įsipareigojimų ir ryšių turėjo akademikai E. Bartkienė, A. Povilaitis ir P. Viškelis. E. Bartkienė yra Lenkijos nacionalinio mokslo centro ekspertė, užmezgusi ilgalaikę partnerystę su Latvijos maisto saugos, gyvūnų sveikatingumo ir aplinkosaugos institutu – BIOR, vykdo tarptautinės COST veiklos projektą. Pateiktas Lietuvos–Bulgarijos projektas kartu su Bulgarijos mokslų akademijos Mikrobiologijos instituto mokslininkais. A. Povilaitis vykdo Jungtinių Tautų Aplinkos apsaugos programos UNEP ir Pasaulinio aplinkos apsaugos fondo (*Global Environmental Facility*, GEF) finansuojamą mokslinį projektą su 32 partneriais iš viso pasaulio. Bendradarbiauja su Ajovos ir Minesotos universitetais (JAV), Aalto (Suomija) ir Varšuvos (Lenkija) gyvybės mokslų universitetais. Dalyvauja Šiaurės šalių hidrologų sąjungos, Šiaurės šalių žemės ūkio mokslininkų sąjungos ir Tarptautinės hidrologijos mokslų sąjungos veikloje. P. Viškelis vykdo Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo programos projektą su užsienio partneriais iš Norvegijos, Suomijos, Estijos, Latvijos; bendrus mokslinius darbus su Gamtos išteklių, aplinkos ir visuomenės tyrimų centru (*Research Centre for Natural Resources, Environment and Society*, CERNAS) bei Vizėjaus politechnikos institutu (*Polytechnic Institute of Viseu*, Portugalija), Čekijos Mendelio universiteto mokslininkais. K. Armolaitis vykdo ES LIFE programos projektą „Klimato kaitos švelninimo potencialo demonstravimas maisto medžiagomis turtinuose organiniuose dirvožemiuose Baltijos šalyse ir Suomijoje“, „Horizonto 2020“ programos projektą, Baltijos mokslinių tyrimų programos projektą ir kt. Z. Dabkevičius dalyvavo Europos

taikomųjų žemės ūkio, maisto ir gamtos mokslų akademijų sąjungos UEAA valdymo komiteto veikloje, ALLEA, EASAC ir ISC tarptautinių organizacijų veikloje. Ž. Kadžiulienė dalyvauja Šiaurės šalių žemės ūkio mokslininkų asociacijos (NJF) veikloje, yra tarptautinės pupinių augalų asociacijos narė, dalyvavo EASAC darbinėje grupėje „Atstatomasis žemės ūkis“. A. J. Raila bendradarbiauja su Latvijos gyvybės mokslų universiteto ir Ukrainos agrarinės mokslų akademijos mokslininkais, o A. Sederevičius – su Mursijos universiteto (Ispanija) mokslininkais. A. Pliūra dalyvavo dviejų COST programų veikloje, buvo koordinatorius Lietuvoje ir projekto vykdytojas. V. Ruzgas vadovauja tarptautinėms programoms „Žieminių kviečių selekcija, veislių tyrimai ir marketingas Estijoje“, „Europos augalų genetinių išteklių išsaugojimo programa“. Bendradarbiaujant su Estijos augalininkystės institutu sukurtos dvi bendros žieminių kviečių veislės. Penkios naujos žieminių kviečių linijos, sukurtos selekcijos programose, perduotos Estijos augalininkystės institutui. E. Šarauskis dalyvauja Europos žemės ūkio inžinierių asociacijos ir Lietuvos Vokietijos akademinių mainų tarnybos DAAD klubo veikloje. V. Sirvydis dalyvauja Pasaulinės paukštininkystės mokslo asociacijos veikloje.

Bendradarbiaujant su VDU ŽŪA leistas žurnalas „Žemės ūkio mokslai“. Skyriaus nariai buvo „ISI Web of Science“ žurnalų „Žemdirbystė–Agriculture“, „Baltic Forestry“ redakcinių kolegijų pirmininkais ir redakcinių kolegijų nariais, kitų 9 tarptautinių, 10 užsienio ir penkių recenzuojamų šalies žurnalų redakcinių kolegijų nariais.

Akademikai dalyvavo profesinių asociacijų ir organizacijų, mokslo ir studijų institucijų sudarytose komisijose, komitetuose, valdybose bei ekspertinėse grupėse. A. Armolaitis dalyvavo

Nacionalinio miškų susitarimo Miško ekologijos ir biologinės įvairovės sektorinės grupės veikloje. V. Bižokas yra LSMU VA rektorius emeritas, MITA ekspertas, dalyvavo Lietuvos žemės ūkio rūmų Tarptautinių ryšių komiteto veikloje, kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro Žemės ūkio, miškininkystės, žuvininkystės ir maisto produktų gamybos sektorinio profesinio komiteto veikloje, buvo visuomeninės organizacijos „Consilia academica“ narys. Z. Dabkevičius – Nuolatinės augalų nacionalinių genetinių išteklių komisijos prie AM tarybos pirmininkas, Žemės ūkio mokslo tarybos prie LR ŽŪM pirmininkas, Lietuvos agronomų sąjungos valdybos narys. P. Duchovskis – Augalų fiziologijos draugijos prie LMA pirmininkas, LMT narys, Lietuvos mokslo premijų komisijos narys. Ž. Kadžiulienė yra Lietuvos agronomų sąjungos, Agrarinių ir miškų mokslų asociacijos valdybos narė, VDU ŽŪA tarybos narė. S. Karazija – Lietuvos miškininkų sąjungos prezidiumo narys, dalyvavo AM inicijuoto Nacionalinio susitarimo dėl miškų sudarymo veikloje. A. Kusta – VDU ŽŪA profesorių klubo „Scientia“ prezidentas, Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos garbės narys, buvo visuomeninės organizacijos „Consilia academica“ tarybos narys. A. Povilaitis – Latvijos gyvybės mokslų ir technologijų universiteto tarptautinės ekspertų tarybos narys. Dalyvauja Lietuvos žemėtvarkos ir hidrotechnikos inžinierių sąjungos veikloje, LR ŠMSM ir LMT deleguotas Lietuvos atstovas mokslo programos komitete „Europinė partnerystė Horizonto programoje „Vanduo visiems“ – saugus naudoti planetos vanduo“ / „European Partnership under Horizon Europe WATER4ALL – Water Security for the Planet“. Taip pat jis yra Visuomeninės techninės tarybos melioracijos klausimams nagrinėti prie LR ŽŪM narys. LR AM darbo grupės ir konsultaci-

nės grupės dėl užtvankų įvertinimo ekologiniu ir socioekonominiu požiūriu narys, Centrinės projektų valdymo agentūros ir EK Kasmetinės veiksmų programos (*Annual Action Programme*, AAP) ekspertas, taip pat VDU senato narys, VDU ŽŪA tarybos narys. A. J. Raila – Lietuvos verslo paramos agentūros ekspertas. V. Ruzgas yra Lietuvos sėklininkystės asociacijos tarybos pirmininkas. G. Staugaitis – ŽŪM darbo grupės, įgyvendinančios LR programą „Tvarus dirvožemio naudojimas“, narys. V. Stanys – MITA Biomedicinos mokslų ekspertų tarybos pirmininkas. E. Šarauskis – LMT Gamtos ir technikos komiteto narys, LEI konkursų ir atestacijos komisijos narys, VDU ŽŪA Inžinerijos fakulteto tarybos Mokslo komisijos pirmininkas. P. Viškelis – Nacionalinio maisto ūkio klasterio tarybos garbės narys, Lietuvos uogų auginotojų, perdirbėjų ir prekybininkų asociacijos garbės narys.

ŽŪMMS nariai bendradarbiauja su regionais, pramonės ir verslo įmonėmis bei organizacijomis. Siekiama sukurti inovatyvius produktus, skatinti diskusijas ir inicijuoti mokslinius tyrimus. E. Bartkienė vykdo ir planuoja projektines veiklas su įvairiomis verslo įmonėmis. Z. Dabkevičius bendradarbiauja su Žemės ūkio ministerija, sprendžiant žemės ūkio problemas, dalyvauja konferencijose ir diskusijose su Kauno miesto savivaldybės Švietimo skyriumi dėl Kauno miesto žymiausiems mokslininkams premijų skyrimo, su Lietuvos banku dėl proginės monetos išleidimo, su Ignalinos, Šilutės ir Anykščių savivaldybėmis. P. Duchovskis bendradarbiauja su UAB „Hortiled“ bei UAB „Energenas“. A. Povilaitis bendradarbiauja su Suomijos aplinkos institutu ir Džono Nurmineno

(John Nurminen) fondu, Šiaulių regiono plėtros agentūra. A. J. Raila bendradarbiauja su Žemės ūkio rūmais, Grūdų auginotojų asociacija, Daržovių auginotojų asociacija: skaito paskaitas, organizuoja seminarus konsultantams, ūkininkams augalininkystės produktų prekinio paruošimo, produktų kokybės išsaugojimo, sandėlių modernizavimo klausimais. A. Sederevičius bendradarbiauja su Lietuvos žemės ūkio bendrovėmis, atlieka galvijų fizikinius, cheminius, biocheminius, mikrobiologinius ir kt. virškinimo trakto ir kraujo tyrimus, rengia rekomendacijas gyvulių sveikatingumui gerinti bei pieno produkcijos kiekiui ir kokybei didinti. V. Ruzgas vykdo LAMMC sukurtų žeminių kviečių ir rugių veislių inovacinę plėtrą, vadovauja aukščiausių reprodukcinių grandžių sėklų ruošimui ir jų perdavimui komerciniam dauginimui. Darbus vykdo su UAB „Dotnuva Baltic“, UAB „Agrochema plus“, žemės ūkio bendrove „Grama LT“, ekologine ir tradicine sėklininkyste užsiimančiais ūkininkais. Bendradarbiauja su Valstybine augalininkystės tarnyba prie ŽŪM, konsultuoja augalų selekcijos klausimais, rengia pasiūlymus ruošiamiems teisės aktams ir sėklininkystės plėtros klausimais. Bendradarbiauja su Lietuvos žemės ūkio rūmais. G. Staugaitis bendradarbiauja su Lietuvos regioninių atliekų tvarkymo centrų asociacija, kuria ir išbando naujas dirvožemio kalkinimo ir stimuliavimo priemones su Žemės ūkio rūmais, Lietuvos ekologinių ūkių asociacija. E. Šarauskis bendradarbiauja su verslo įmonėmis, 2021 m. baigęs mokslinius tyrimus pagal dvi sutartis ir pradėjęs vykdyti mokslo projektą verslo įmonių užsakymu. P. Viškelis vykdo bendrus ir užsakomuosius projektus su verslo įmonėmis.

Technikos mokslų skyrius

Ataskaitinius metus Technikos mokslų skyrius baigė turėdamas 45 narius: 20 tikrųjų, 13 emeritų ir 12 užsienio narių. 2021 m. TMS neteko nario emerito Jono Mockaus. Skyrius pasipildė keturiais naujais nariais. TMS veikė penkios mokslų sekcijos: Elektronikos ir informatikos mokslų (pirm. A. L. Telksnys), Energetikos mokslų (pirm. J. Vilemas), Mechanikos mokslų (pirm. K. Ragulskis), Medžiagų inžinerijos mokslų (pirm. S. Tamulevičius), Statybos inžinerijos mokslų (pirm. G. Kaklauskas). Skyriui vadovavo akad. G. Žintelis.

Skyriaus nariams, be savo tiesioginio mokslinio darbo, pavesta vertinti planuojamus, atliekamus ir atliktus mokslinius tyrimus, siūlomas idėjas bei iniciatyvas, įvairių lygių mokslinius projektus, studijas, inovacijas, konkursinius mokslo darbus, paraiškas, ataskaitas, institucijų pavedimus ir užsakymus, teikti konsultacijas bei siūlymus rengiant aukštųjų technologijų plėtros programas ir projektus, plėtoti mokslo, studijų ir verslo institucijų bendradarbiavimą, skatinti jaunųjų mokslininkų mokslinę veiklą bei plėtoti ryšius su pramonės ir verslo organizacijomis, atsiliepiant į jų poreikius bei problemas.

Ataskaitiniais metais surengti penki TM skyriaus narių visuotiniai susirinkimai, kuriuose buvo sprendžiami LMA veiklos planavimo ir vykdymo klausimai, naujųjų tikrųjų narių bei

užsienio narių laisvų specialybių paskirstymas, kandidatų į LMA Jaunosios akademijos narius bei kandidato į LMA užsienio narius rinkimų organizavimas. Organizuotas LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų premijų, LMA Aukštųjų mokyklų studentų premijų, Lietuvos Respublikos Prezidento Jono Žemaičio vardinių stipendijų aukštųjų mokyklų I ir II studijų pakopų bei kolegijų studentams, LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų, Kauno miesto mokslininko premijos bei LMA Kazimiero Baršausko (elektronika ir elektrotechnika) premijos konkursams teiktų paraiškų vertinimas. Didelio dėmesio Lietuvos mokslo bendruomenėje sulaukė naujų LMAJA narių rinkimai. Technologijos mokslų srityje buvo gautos septynių kandidatų paraiškos. 2021 m. lapkričio 18 d. virtualiame skyriaus narių susirinkime išklausti kandidatų į LMAJA narius moksliniai pranešimai, pristatytos jų įžvalgos, ateities mokslinių tyrimų planai. LMAJA nariais technologijos mokslų srityje išrinkti dr. Anatolijus Eisinas (KTU) ir dr. Mantas Povilaitis (LEI).

Skyriaus nariai organizavo nemažai renginių: konferencijų, seminarų, išvažiuojamųjų posėdžių.

2021 m. birželio 16 d. įvyko LMA seminaras „Ateitis – informacinių technologijų iššūkiai visuomenei“. Kadangi visų lygių valdžios, verslo,

mokslo ir studijų veiklų sprendimų lygį, pažangą ir sėkmę lemia tobulas informacinių technologijų galimybių išnaudojimas ir pažangos naujovių sekimas, valstybė turi būti pasirengusi turėti šios srities profesionalių specialistų, šiuolaikinę IT struktūrą ir pasiruošusią ją naudoti visuomenę. TMS iniciatyva buvo paruošta LMA prezidiumo rezoliucija dėl informacinės struktūros Lietuvoje kūrimo prioriteto atstatymo, kuri buvo išplatinta valdžios, verslo ir mokslo institucijoms. 2021 m. spalio 12 d. skyrius organizavo išvažiuojamąjį posėdį Vilniaus Gedimino technikos universitete – VILNIUS TECH. Renginyje buvo apžvelgtas mokslinis bendradarbiavimas tarp LMA ir universitetų, akcentuojant ryšius su VILNIUS TECH, sprendžiami LMA artėjančių vadovybės rinkimų ir narių dalyvavimo juose užtikrinimo klausimai. Taip pat balsavimo metu buvo išrinktas kandidatas į LMA Technikos mokslų skyriaus pirmininkus: juo tapo Vilniaus universiteto atstovas akad. G. Dzemyda.

VILNIUS TECH universitete spalio 8–12 d. d. vyko LMA TMS ir VILNIUS TECH bendra tarptautinė konferencija „Computational Mechanics in Multidisciplinary Research“ („Skaičiuojamoji mechanika tarpdalykiniuose tyrimuose“). Sekcijų posėdžiuose pirmininkavo akademikai G. Žintelis, R. Barauskas ir G. Kaklauskas.

Gruodžio 2–4 d. Druskininkuose įvyko DAMSS-2021: 12-oji tarptautinė konferencija „Data Analysis Methods for Software Systems“ („Duomenų analizės metodai programų sistemoms“, vadovas G. Dzemyda). Konferencijos tematika apima dirbtinį intelektą, didžiuosius duomenis, bioinformatiką, blokų grandinių technologijas, verslo taisyklių programinės įrangos inžineriją, duomenų mokslą, gilųjį mokymąsi, skaitmenines technologijas, didelio našumo skaičiavimus, mašininių mokymąsi, medicininę informatiką, švietimo duomenų modeliavimą,

ontologinę inžineriją, optimizavimą duomenų moksle, signalų apdorojimą, daugiamačių duomenų vizualizavimo metodus. Konferencijos temos aktualios ir verslui. Organizatoriai: LMA, VU, Lietuvos kompiuterininkų sąjunga, partneris – IFIP (*International Federation of Information Processing*). Rėmėjai: „VTeX“, „Novian Systems“, „Asseco Lietuva“, „Neurotechnology“, „Baltic Amadeus“. Šiemet konferencijoje pristatyti 62 pranešimai. Užsiregistravo 92 dalyviai iš septynių šalių. Konferencijoje dalyvavo mokslininkai iš šešių Lietuvos universitetų. Dėl to ši konferencija yra pagrindinė kasmetinė Lietuvos informatikų susitikimo vieta.

Gegužės 20–21 d. įvyko 15-oji tarptautinė konferencija „The Vital Nature Sign 2021“ („Gyvasios gamtos ženklas“, vadovas A. S. Maruška). Dalyvavo įvairių mokslo sričių (biomedicinos, fizinių, technologijos, chemijos, farmacijos, mikologijos) ir pramonėje dirbantys mokslininkai ir tyrėjai iš Švedijos, Vokietijos, Lenkijos, Italijos, Baltarusijos ir Latvijos. Pranešimus skaitė per 50 dalyvių. Konferencijoje gildinti klausimai, susiję su gyvosios gamtos tyrimais bei tyrimų sklaida. Organizatoriai: LMA, Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos mokslų fakultetas, Šiaurės šalių skirstymo mokslų draugija (NoSSS). Renginį rėmė LMT, mokslo ir verslo partneriai: UAB „Analytical solutions“, UAB „Arm Gate“ ir UAB „Thermo Fisher Scientific Baltics“.

Skyriaus nariai, siekdami ugdyti jaunuosius mokslininkus, surengė jiems jau 23-iąją tarptautinę konferenciją-mokyklą Palangoje „Šiuolaikinės medžiagos ir technologijos“ (vadovas S. Tamulevičius). Magistrantams 2021 m. gegužės 14 d. LMA suorganizuota studentų mokslinių tyrimų konferencija „Lietuvos magistrantų informatikos ir IT tyrimai“.

2021 m. rugsėjo 14 d. LMA vyko TMS, skyriaus „Mokslininkų rūmai“ ir ES struktūrinės

paramos projektų valdymo grupės bendras renginys iš ciklo „Knygų serija „Mokslas visiems“, A. V. Valiulis pristatė mokslo populiarinimo knygą „Medžiagų ir technologijų istorinė raida“.

Spalio 26 d. ir gruodžio 21 d. LMA įvyko du J. K. Staniškio inicijuotos LMA Darnaus vystymosi tarpsritinės grupės (DVTG) narių susitikimai. JT Globalaus ir darnaus vystymosi nepriklausomų mokslininkų grupėje šiuo metu yra apie 20 LMA ir LMAJA narių. J. K. Staniškis perskaitė pranešimus: „Darnus vystymasis: kas tai yra ir kaip jį suprasti“ ir „Darnus vystymasis – žmonijos išlikimo strategija: prasmė ir lie-tuviški terminai“. Šiuose susitikimuose taip pat buvo aptarti DVTG tikslai ir numatomi darbai.

Skyriaus mokslininkai dalyvauja mokslinių žurnalų redakcinių kolegijų ir mokslinių konferencijų organizacinių komitetų veiklose. Lietuvos mokslininkų pasiektas mokslinis lygis pripažįstamas ir užsienyje. Tą patvirtina ir kasmet plėtojamas tarptautinis mokslinis bendradarbiavimas. Skyriaus nariai 2021 m. vykdė 109 projektus, tarp kurių beveik pusę sudarė tarptautiniai. Technikos mokslų skyriaus nariai, glaudžiai bendradarbiaujantys su užsienio mokslo institucijomis, mokslininkais, vykdantys konkursinius mokslo projektus, dažnai kviečiami atlikti ir eksperto funkcijas vertinant rengiamus projektus, jų vykdymo etapus, tarpines bei baigiamąsias ataskaitas. Todėl jie yra ne tik MITA, LMT, bet ir tarptautinio lygio Europos mokslo fondo, „Eureka“, „Horizontas 2020“, „Eurostars“, Latvijos ir Estijos mokslo fondų ir kitų užsienio mokslo institucijų ekspertais. Atlikta 120 eksperimentų. Toliau pateikiami Technikos mokslų skyriaus narių veiklos rezultatai.

Medžiagų inžinerijos mokslų sekcija. J. V. Gražulevičius koordinavo ES programos „Horizontas 2020“ projektą „Bemetaliai spinduliai naujos kartos šviesos šaltiniams“, partneriai – Vokietijos,

Prancūzijos, Jungtinės Karalystės, Baltarusijos, Ukrainos ir Taivano mokslininkai. A. Galdikas dalyvavo Europos doktorantūros tinklo PCAM (*Physics and Chemistry of Advanced Materials*) veikloje kaip KTU doktorantūros atstovas ir veiklos koordinatorius. Tai daugiau kaip 10 metų besitęsiantis bendradarbiavimas tarp Europos universitetų doktorantūros mokyklų, organizuojant doktorantų mokyklas, keičiantis mokslinėmis temomis, sudarant sąlygas doktorantų moksliniams vizitams tinklo laboratorijose, sudarant galimybes dvigubam laipsniui įsigyti ir kt. S. Grigalevičius vadovavo dviem projektams: tarptautinis Lietuvos–Latvijos–Kinijos (Taivano) bendros mokslinės programos projektas „Naujos TADF medžiagos ir prietaisų sandaros organinių šviestukų [gamybai]“ ir KTU–VDU tarpinstitucinis projektas „Dirbtinio intelekto metodais su projektuotos elektroaktyvios medžiagos: sintezė, savybės ir panaudojimas optoelektronikoje“. R. J. Kažys vadovavo projektui PASCAL pagal „Horizonto 2020“ programą. Įvykdyta mokslinio tyrimo sutartis su „DEKRA Industrial“ (Švedija). Jis yra žurnalo „Insight“ (Didžioji Britanija) patariamąsios tarybos narys, Tarptautinės neardomųjų bandymų akademijos (*Academia NDT International*) ir Amerikos akustikų draugijos narys. S. Tamulevičius vadovavo „Žilibero“ programos projektui su Miulūzo (Mulhouse, Prancūzija) universitetu, įsteigė bendrą fizikos krypties doktorantūrą su Pietų Danijos universitetu. Be to, jis yra KTU atstovas Europos doktorantūros tinkle „Pažangių medžiagų fizika ir chemija“. A. S. Maruška vykdė didelės apimties mokslo tyrimų projektus, susijusius su fermentiniu poliklinių aromatinių angliavandenilių skaidymu ir technologijų vystymu, siekiant nukenksminti biologiniais metodais kancerogenines atliekas kartu su UAB „Biocentras“ ir Italijos nacionalinės mokslo tarybos mokslininkais. Tiriant

*LMA Technikos mokslų skyriaus išvažiuojamasis posėdis VILNIUS TECH universitete.
Priekyje kairėje – LMA prezidentas Jūras Banys, dešinėje – TMS pirmininkas Gintautas Žintelis.*

LMA Technikos mokslų skyriaus išvažiuojamasis posėdis VILNIUS TECH.

Akad. Algirdas Vaclovas Valiulis (dešinėje) pristato mokslo populiarinimo knygą „Medžiagų technologijų istorinė raida“. Kairiau – prof. Libertas Klimka, akad. Rimantas Kačianauskas ir kt.

Kandidatų į LMA Jaunosios akademijos narius prisistatymas Technikos mokslų skyriuje.

augalų ekstraktų poveikį trims krūties vėžio ląstelių linijoms bendradarbiauta su Lietuvos sveikatos mokslų universitetu, Balstogės medicinos universiteto Euroregioniniu farmacijos centru, taip pat su trimis Japonijos universitetais. A. S. Maruška – Šiaurės šalių skirstymo mokslų draugijos (NoSSS) valdybos narys, tarptautinio mokslo žurnalo „Molecules“ specialaus tomo redaktorius, Lietuvos ekspertas „Horizonto“ programos Infrastruktūros komitete, Humbolto draugijos Lietuvoje narys. SAM Papildomosios alternatyviosios sveikatos priežiūros įstatymo rengimo darbo grupės ekspertas-konsultantas. A. V. Valiulis paskirtas Sonos technologijos katedroje Indijoje studijų programų užsienio ekspertu. Be to, jis yra Lietuvos ir Čekijos draugijos, plėtojančios kultūrinį ir mokslinį abiejų valstybių piliečių bendradarbiavimą, pirmininkas. Aktyviai dirba ir pirmininkauja LMA organizuojamų konkursų komisijose. Dalyvavo rengiant 16-ąją tarptautinę konferenciją „Mechatroninės sistemos ir medžiagos“.

Mechanikos mokslų sekcija. A. Fedaravičius bendradarbiavo su Varšuvos karo technologijos universitetu, Brno karo akademija (Čekija), Generolo Tado Kosciuškos sausumos pajėgų karo akademija, Čekijos gynybos universitetu, Budapešto technologijų ir ekonomikos universitetu, organizuojant doktorantų stažuotes ir mokslines konferencijas. Jis kartu darboavo su KAM, VRM, ŠMSM ir jos institucijomis, Lietuvos šaulių sąjunga kuriant, tiriant ir diegiant lazerinius šaulių treniruoklius; su Lietuvos kariuomene ir jos padaliniais (sausumos, oro, jūrų pajėgomis) planuojant ir vykdant MTEPI veiklą, formuojant doktorantūros tematiką. Jis yra Baltijos šalių mašinų gamintojų asociacijos (BAME) komiteto narys. M. K. Ragulskis daugiau nei 10 metų bendradarbiauja su Širdies matematikos institutu (*The HeartMath Institute*,

Kalifornija, JAV) pagal KTU, LSMU ir „HeartMath“ pasirašytą bendradarbiavimo sutartį. Jau daugiau nei penkerius metus sėkmingai bendradarbiauja su Hohai ir Dzinano universitetų (Kinija) mokslininkais. Jis buvo keturių tarptautinių konferencijų, 2021 m. įvykusių JAE, Airijoje, Indijoje ir Rusijoje, organizacinių komitetų pirmininku. LMT, Lietuvos verslo paramos agentūros, „Research Foundation – Flanders“ ekspertas. K. Ragulskis tęsia bendradarbiavimą su Rusijos MA, Taškento Islamo Karimovo vardo valstybinio technikos universiteto ir Uzbekijos inžinerinių mokslų akademijos kolegomis. M. Bogdevičius yra IFToMM (*International Federation for the Promotion of Mechanism and Machine Science*) Transporto mašinų komiteto narys. V. Ostaševičius yra tarptautinio žurnalo „Mechanika“ vyr. redaktorius, Lietuvos pakuotojų asociacijos prezidiumo narys, Europos Komisijos ekspertas ir IFToMM Nacionalinio komiteto pirmininkas, tarptautinių konferencijų „Mechanika 2021“ ir „Transport Means 2021“ pirmininkas.

Statybos inžinerijos mokslų sekcija. G. Kaklauskas, vadovaudamas visuotinės dotacijos projektui ir bendradarbiaudamas su prof. Žuakimu Barosu (Joaquim Barros) iš Minjo (Minho, Portugalija) universiteto, tobulino naujos kokybės analizinį betono pleišėjimo modelį, tinkamą konstrukcijoms projektuoti. Jis yra Europos mokslo tarybos projektų vertinimo narys („ERC Advanced Grants, Panel PE8, Products and Processes Engineering“). R. Kačianauskas vykdė LMA ir Lenkijos MA dvišalio tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo projektą „Birijų medžiagų modeliavimas“. A. Kaklauskas vadovavo „Erasmus“ programos ir Europos regioninės plėtros fondo projektams, dalyvavo aštuoniuose tarptautiniuose programų „Horizontas 2020“, „Erasmus“, „COST Action“

projektuose. E. K. Zavadskas aktyviai dalyvauja mokslo leidinių redakcinėse kolegijose (31 redakcinė kolegija). R. Šiaučiūnas bendradarbiavo su Miuncheno technikos (Vokietija), Brno technikos (Čekija), Košicės technikos (Slovakija), Rygos technikos, Baltarusijos valstybinio technologijos universitetų, Švedijos Karališkojo instituto mokslininkais – parengti ir atspausdinti bendri straipsniai. Konsultavo šias akcines bendroves: „Akmenės cementas“, „Palemono keramika“, „Silikatas“, „Lifosa“, „Panevėžio stiklas“.

Elektronikos ir informatikos sekcija. R. Baronas yra mokslinio žurnalo „Nonlinear Analysis: Modelling and Control“ vyr. redaktorius, keturių žurnalų redakcinių kolegijų narys. 2021 m. pirmininkavo LMT, kuri dalyvauja formuojant ir įgyvendinant Lietuvos mokslo politiką. Teikti siūlymai Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymo bei Technologijų ir inovacijų įstatymo pataisoms. Teikiant siūlymus bendradarbiauta su LMA ir ypač su jos prezidentu J. Baniu. G. Dzemyda yra dviejų mokslinių žurnalų „Informatica“ ir „Baltic Journal of Modern Computing“ vyr. redaktorius, septynių tarptautinių žurnalų redakcinių kolegijų narys, Tarptautinės informacijos apdorojimo federacijos (IFIP) TC12 komiteto (Dirbtinis intelektas) narys. Dviejų tarptautinių konferencijų pirmininkas, dalyvavo vykdant kelis projektus, vadovavo LMT projektui „Geometrinis metodas daugiamačių skalių uždaviniui spręsti“. Bendradarbiavo su Lenkijos mokslų akademijos Sisteminių tyrimų institutu. A. Žilinskas bendradarbiavo su Kardifo (JK) universiteto mokslininkais. Jis yra kelių tarptautinių konferencijų programinių komitetų narys, projektų vertinimo ekspertas. L. Mažeika dirbo su NUGENIA / SNETP susivienijimu, jungiančiu mokslo institucijas ir organizacijas, dirbančias atominės energetikos srityje. Dalyvauja Lietuvos Neardomųjų

bandymų draugijoje, kuri yra Europos neardomųjų bandymų ir Tarptautinės neardomųjų bandymų asociacijų narė. J. K. Staniškis – ES fondų investicijų veiksmų programos Stebėsenos komiteto, UNESCO Lietuvos nacionalinės komisijos narys, LMA Darnaus vystymosi tarpsritinės grupės vadovas. G. Žintelis – LR Seimo sudarytos Valstybės Nepriklausomybės stipendijos skyrimo komisijos narys.

Energetikos mokslų sekcija. P. Poškas dirbo ilgalaikėje tyrimų programoje „Jonizuojančios spinduliuotės poveikio bei kitų, su atominų elektrinių eksploatavimo nutraukimu susijusių, problemų tyrimas“, aktyviai dalyvauja penkiuose „Horizontas 2020“ programos projektuose kaip LEI dalies vadovas arba vykdytojas. A. Džiugys vykdė bendrą mokslinį tiriamąjį projektą su Slovėnijos tyrimų institutu „InnoRenew CoE“. Projekto metu molekulinės dinamikos metodu tiriamos medienos savybės. Su Liuksemburgo universiteto mokslininkais atliekamas mokslinis birių medžiagų maišymosi ir segregacijos tyrimas diskretinių elementų metodu. Bendradarbiaujant su Tventės (Twente, Olandija) universiteto mokslininku paruošta bendra publikacija birių medžiagų porėtumui vertinti. A. Kaliatka tęsė darbus tarptautiniuose „Horizontas 2020“ projektuose „Europos mažų modulinų reaktorių licencijavimo link“, „Sunkių avarių valdymas ir neapibrėžtumai“ ir kt. Modeliuotos sunkiosios avarijos VVER-1000 branduolinėje jėgainėje (Zaporizios AE, Ukrainoje). Jis yra Lietuvos mokslo premijų komisijos narys, LMA vardinių premijų, jaunųjų mokslininkų, doktorantų, magistrantų ir studentų mokslinių darbų vertinimo komisijos narys, KTU ir LEI Energetikos ir termoinžinerijos mokslo krypties mokslo doktorantūros komiteto narys. J. Vilemas yra LMA žurnalo „Energetika“ redakcinės kolegijos narys. J. Augutis dalyvauja

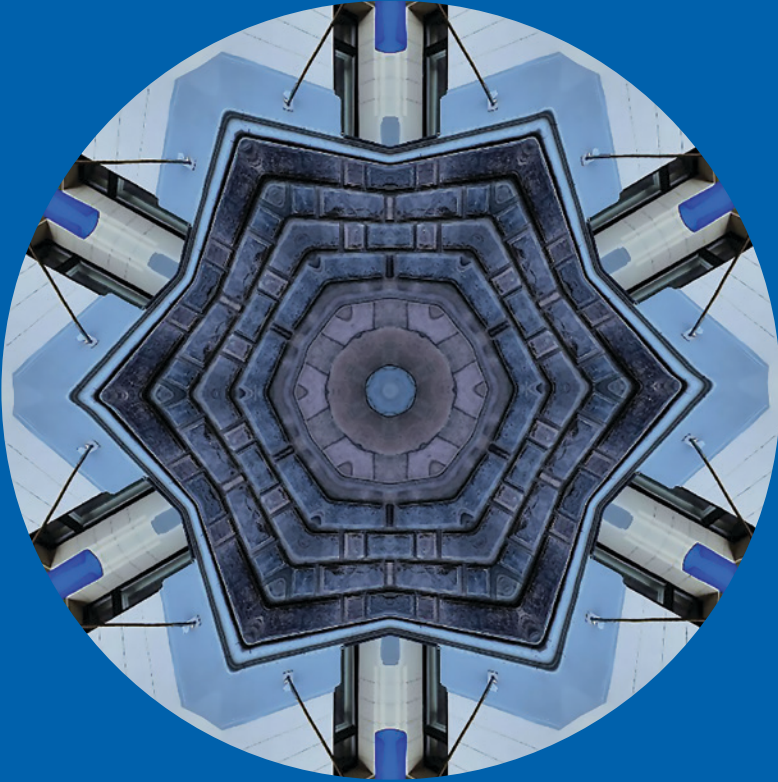
LR Seimo sudarytos ir jam atskaitingos švietimo savivaldos institucijos – Lietuvos švietimo tarybos, atliekančios ekspertinį vertinimą ir konsultacijas strateginiais švietimo plėtros klausimais, – veikloje. Be to, jis yra Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, LEI tarybos, Kauno regiono plėtros tarybos narys.

2021 m. atliktų mokslinių tyrimų lygį rodo skyriaus mokslininkų 2021 m. gauti patentai: A. Kaklauskas – 1; V. Ostaševičius – 2; M. K. Ragulskis – 1; R. Šiaučiūnas – 1; S. Tamulevičius – 3 patentai.

Minėtina, kad ataskaitiniais metais LMA ir Technikos mokslų skyriaus nariai sprendė kovos su COVID-19 pandemija problemas. J. Augutis ne tik rūpinosi mokslo žinių populiarinimo, energetikos ir jos politikos, švietimo, aukštojo mokslo politikos reikalais, bet daug dėmesio skyrė COVID-19 statistinei analizei, kūrė pandemijos scenarijus, rengė interaktyvius sergamumo matematinius modelius ir prognozes. A. Džiugys ir J. Augutis dalyvavo LR Prezidento suburtoje COVID-19 pandemijos valdymo ekspertų grupėje – Sveikatos ekspertų taryboje, ku-

rios vienas tikslų – epidemiologinių duomenų analizė, epidemijos modeliavimas ir prognozavimas, patarimai LR Prezidentui dėl viruso plitimo stabdymo. A. Fedaravičiui vadovaujant buvo sukurta COVID-19 dezinfekavimo įrangos, panaudojant ozono oksidacines-antivirusines savybes, inžinerinė koncepcija, atliekami antivirusinio poveikio efektyvumo tyrimai, esant įvairiems ozono dujų srautams, aerodinaminiais parametrams ir veikimo trukmei. A. S. Maruška kartu su LSMU Veterinarijos akademijos mokslininkais sėkmingai vykdė mokslo projektą, susijusį su augalų ekstraktų poveikiu vienos iš koronaviruso padermių – paukščių adenoviruso slopinimui. Tuo remiantis rengiamas teikti naujas projektas tirti augalų ekstraktų poveikį COVID-19. G. Dzemyda dalyvauja vykdant Europos regioninės plėtros fondo lėšomis finansuojamos programos COVID-19 Aukšto lygio MTEP (SMART) projektą „Inovatyvi visuomenės statistinių intuicijų ugdymo e-platforma *CognitiveSTATS* klaidingam COVID-19 duomenų supratimui koreguoti“. Planuojama sukurti komercinį produktą.

Mokslinės veiklos koordinavimas ir skatinimas

Su CERN susijusių veiklų koordinavimas

Vadovaujantis ratifikuoto (TAR, 2017-12-13, Nr. 20057) susitarimo dėl CERN asocijuotojo nario statuso suteikimo V.2. punktu dėl anksčiau patvirtintų memorandumų ir protokolų, pagal anksčiau patvirtinto bendradarbiavimo susitarimo 2014 m. atnaujintą protokolą Lietuvos Respublikos institucijų dalyvavimą CERN mokslo programoje koordinuoja LMA prezidentas.

2021 m. balandžio 27 d. vyko Lietuvos ir CERN jungtinio komiteto virtualus posėdis, kuriame aptarta Lietuvos trečiųjų metų asocijuotoji narystė Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijoje CERN. Komiteto išvadose įvardijami konkretūs CERN ar Lietuvos narystės aspektai ir numatoma, kokių priemonių imtis, kokių tikslų siekti.

Lietuvos ir CERN jungtinį komitetą sudaro trys CERN ir keturi Lietuvos atstovai. Pastarųjų sąrašas, atsižvelgiant į pokyčius Vyriausybėje, buvo koreguotas: kaip ir anksčiau, mokslui atstovauja LMA prezidentas Jūras Banys, studijoms – Lietuvos švietimo tarybos pirmininkė VU profesorė Saulė Mačiukaitė-Žvinienė (ji yra ir komiteto bendrapirmininkė), ryšiams su pramone – Lietuvos inovacijų centro (LIC) direktorius Mantas Vilys, nauja atstovė ūkiui, inovacijoms ir verslui yra ūkio ir inovacijų viceministrė Eglė Markevičiūtė. Trys CERN atstovai komitete yra organizacijos tarptautinių ryšių

direktorė Šarlotė Lindberg-Varakolė (Charlotte Lindberg-Warakaule, komiteto bendrapirmininkė), tarptautinių ryšių atstovas šalims ne narėms ir asocijuotosioms narėms Emanuelis Tsesmelis (Emmanuel Tsesmelis) ir tarptautinių ryšių padalinio atstovas Kristofas Šeferis (Christoph Schäfer).

Švietimo, mokslo ir sporto viceministras Gintautas Jakštas susitikimo pradžioje pabrėžė, kad Vyriausybė numato žymiai didinti mokslo ir studijų finansavimą bei skirs lėšų detektorių kūrimo laboratorijai įkurti VU Branduolių ir elementariųjų dalelių fizikos centre (VU centre). LMA prezidentas perskaitė pranešimą apie Lietuvos dalyvavimą CERN mokslo programoje 2020 metais, jame apžvelgė ir būsimus projektus bei narystės plėtros aspektus. Palankiai sutikti VU centro vadovo Aurelijaus Rinkevičiaus, LIC direktoriaus Manto Vilio pranešimai. Dalyvius džiugino CERN informacija apie didėjančią Lietuvos tyrėjų, mokslininkų ir kitų darbuotojų dalyvavimą CERN, sparčiai augantį Lietuvoje gaminamos aukštųjų technologijų įmonių produkcijos tiekimą organizacijai. Susitikime taip pat buvo pristatyta prieš metus VU inicijuota ir įsibėgėjanti aukštųjų technologijų (*DeepTech*) antreprenerystės studijų programa, siejama su CERN taikomomis ir atsirandančiomis naujovėmis ir jų sklaida bei

plėtojimu Lietuvoje. Ministrės Pirmininkės patarėja Aistė Kairienė pristatė siūlomo 2021–2027 m. įsijungimo į CERN veiklas plano gaires. LR Prezidento patarėjas Paulius Baltokas komentavo, kad planas dar bus derinamas ir netrukus vertinamas. Planą tvirtins švietimo, mokslo ir sporto ministrė.

Pranešimų aptarime komiteto nariai iš CERN domėjosi plano priėmimo terminais, teiravosi apie veiklų finansavimo aspektus, taip pat paaiškino būsimą Lietuvos asocijuotosios narystės penkerių metų vertinimo procedūrą. LMA prezidentas J. Banys tikino, kad matoma sparti narystės organizacijoje pažanga leidžia Lietuvai išsikelti visateisės CERN narystės tikslą jau artimiausiu metu. Posėdžio pabaigoje Š. Lindberg-Varakolė reziumavo, kad ir Lietuva, ir CERN turi ambicingų tikslų, kurie, veikiant sutartiškai šioje naudingoje partnerystėje, gali būti pasiekti.

Tačiau 2021–2027 m. įsijungimo į CERN veiklas plano rengimas užsitęsė. ŠMSM vasarą paprašė LMT įvertinti, kaip plano veiklos dera su aprobuotomis Lietuvos įsijungimo į tarptautinės mokslo infrastruktūros gairėmis. Planas 2021 m. nebuvo parengtas, suinteresuotoms institucijoms sutarus iš esmės keisti jo įgyvendinimo būdo koncepciją. Naujo plano rengimą kuruoja VU profesorius akad. Gintautas Tamulaitis.

ŠMSM, savo strateginės veiklos plane įsipareigojusi finansuoti su CERN susijusius MTEP projektus, rugpjūčio 30 d. vis dėlto skyrė lėšas 2021 m. vykdyti LMA ir LMT ekspertų įvertintus ir metų pradžioje aprobuotus dvejų metų trukmės projektus. Ministerijos skirtomis lėšomis finansuoti 9 grupių iš 4 institucijų projektai: „Medžiagos ir technologijos didelio stiprinimo, greitaeigiam mikrostruktūriniam dujiniam detektoriui (FTM)“ (vadovas

akad. Sigitas Tamulevičius, KTU), „Didelės galios MEDICIS ir ISOLDE skysto metalo taikinių radioizotopams gaminti branduolinė analizė“ (vadovas LMAJA narys dr. Gediminas Stankūnas, LEI), „Radiojautrumą didinančių fitocheminių medžiagų paieška ir jų poveikio apoptozės mechanizmui analizė krūties vėžio ląstelėms *in vitro*“ (vadovė prof. Elona Juozaitytė, LSMU), „Kompaktiško miuonų solenoido cilindrinio sparchių jutiklių sluoksnio atnaujinimas“ (vadovas akad. G. Tamulaitis, VU), „Feritų elektromagnetinių savybių dažniniai ir temperatūriniai tyrimai“ (vadovas dr. Vidmantas Kalendra, VU), „Radiacinių defektų modeliavimas ir jų įtaka krūvininkų judriui ir fotogeneracijos kvantiniam našumui“ (vadovas akad. J. V. Vaitkus, VU), „Subatominių dalelių fizika CERN CMS eksperimente“ (vadovas dr. Andrius Juodagalvis, VU), „Detektoriaus konstravimo metodika, duomenų sertifikavimo automatizavimo metodika, CMS Phase 2 detektorių valdymo sistema“ (vadovas dr. Valdas Rapševičius, VU), „Radiacijai atsparūs puslaidininkiniai detektoriai labai didelio skaisčio kolaidieriams“ (vadovas prof. Eugenijus Gaubas, VU).

2021 m. Lietuvos finansiniai įsipareigojimai CERN įvykdyti. ŠMSM taip pat skyrė LMA lėšų dalyvavimui CERN valdymo organų veikloje ir jo koordinavimui. Ministrei 2021-05-26 įsakymu Nr. V-617 pakeitus ir papildžius Lietuvos Respublikos atstovavimą CERN, LMA prezidentas J. Banys tebėra Lietuvos pakaitinis mokslinis atstovas CERN taryboje. Didysis hadronų kolaidieris yra sustabdytas, 2021 m. tęsėsi jo atnaujinimo darbai, rengiantis naujam didelio šviesingumo veikimo periodui. LMA svetainės skiltyje „Lietuva ir CERN“ pateiktos atstovų žinios iš CERN tarybos ir jos komitetų posėdžių kovo, birželio, rugsėjo ir gruodžio mėnesiais.

Tarptautiniai LMA ryšiai

Birželio 28–29 d. Estijos mokslų akademijoje įvyko XVII Baltijos šalių intelektualio bendradarbiavimo konferencija „Matematika visuomeni“ (*The 17th Baltic Conference on Intellectual Co-operation (BCIC): Mathematics for Society*). Šį kartą didžiausias dėmesys skirtas matematikai, kuri tampa vis aktualesnė šiuolaikinėje visuomenėje. Konferencija surengta bendradarbiaujant Estijos, Latvijos, Lietuvos, Suomijos ir Hamburgo mokslų akademijoms. Joje veikė trys sekcijos: Matematika politikoje, Matematika ir COVID-19 modeliavimas, Matematikos taikymai. Kartu su konferencija įvyko planuotas Baltijos jūros šalių mokslo akademijų prezidentų susitikimas, taip pat prieš konferenciją organizuotas seminaras, skirtas aktualiems energetikos klausimams aptarti. Estijos MA rinktis tokią pagrindinę konferencijos temą paskatino didžiulis daugelio mokslininkų indėlis analizuojant procesus per COVID-19 pandemiją ir kuriant šios pandemijos suvaldymo strategiją. Nors medicinos ekspertų ir gyvybės mokslininkų pastangos buvo plačiai pripažintos, tačiau su tuo susiję tikslųjų mokslų, informatikos ir inžinerijos laimėjimai vis dar turi būti garsinami bei įvertinti. Todėl XVII BCIC konferencijos dėmesio centre buvo gana platus matematikos taikymas, pradedant politika ir baigiant genetika. Konferencija vyko tiesiogiai ir buvo transliuojama internetu.

Tarp pranešėjų – geriausieji šios srities mokslininkai iš Baltijos šalių, Suomijos ir Vokietijos universitetų. Savo modeliavimo patirtimi dalijosi keturi Lietuvos mokslininkai. Prof. Olga Štikonienė (VU Matematikos ir informatikos fakultetas, MIF) kalbėjo apie dinaminį SARS-CoV-2 epidemijos evoliucijos modeliavimą Lietuvoje (*Dynamic Modelling of the Evolution of SARS-CoV-2 Epidemic in Lithuania*); prof. Audronė Jakaitienė (VU MIF) dalijosi žiniomis apie COVID-19 funkcinį kelių modeliavimo analizę mūsų šalyje (*Functional Pathways Analysis for COVID-19 Modelling: The Case of Lithuania*); VU Gyvybės mokslų cent-re dirbančio akad. Česlovo Venclovo pranešimo tema – „Baltymų ir baltymų kompleksų 3D struktūrų kompiuterinis modeliavimas ir analizė“ (*Computational Modelling and Analysis of 3D Structures of Proteins and Protein Complexes*), o Lietuvos energetikos institutui atstovaujanti akad. Jūratė Kriauciūnienė analizavo, kaip Baltijos regiono vandens ištekliai pasikeis ateityje (*How Will Water Resources of the Baltic Region Change in the Future?*). Nors COVID-19 pandemija Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje vystosi nevienodai ir mokslininkai iš savo šalių vyriausybių sulaukia skirtingų užduočių, buvo pasirinkti panašūs pandemijos analizės ir prognozavimo modeliai. Konferencijoje atskleista, kad visų dalyvavusių šalių mokslin-

kai tapo labiau matomi ir reikalingi visuomenėje. Baltijos šalys yra nedidelės, tačiau greitas matematinio modeliavimo naudojimas situacijos analizei liudija apie darnią mokslininkų veiklą nebijant išeiti iš komforto zonos ir prisidėti prie efektyvaus šalies problemų sprendimo. Šiuolaikinė matematika – ne tik abstrakčiųjų uždavinių sprendimas ir teoremų įrodymas, bet ir realaus pasaulio uždavinių sprendimas. Taip konferencijos esmę apibendrino dalyvės prof. A. Jakaitienė ir prof. O. Štikonienė.

RYŠIAI SU TARPAKADEMINIŲ MOKSLINIŲ MAINŲ PARTNERIAIS

Šiuo metu LMA yra pasirašiusi mokslinio bendradarbiavimo sutartis su 27 užsienio šalių mokslų akademijomis. Didžioji dalis dvišalio mokslinio bendradarbiavimo sutarčių suteikia galimybę Lietuvos ir kitų šalių mokslininkų mainams pagal nustatytas kvotas, kai priimanti šalis pasirūpina atvykstančiojo mokslininko apgyvendinimu ir moka dienpinigius. Pastaraisiais metais vis dažniau prioritetą teikiamas ne individualiems mokslininkų vizitams, o dvišalių mokslinių projektų įgyvendinimui. Tarptautinių sutarčių teikiamomis galimybėmis gali naudotis visų Lietuvos mokslo ir studijų institucijų atstovai, tačiau kai kurios užsienio mokslų akademijos riboja ne akademijų institutams priklausančių mokslininkų dalyvavimą mainų programose.

2021 m. Lietuvos ir Bulgarijos mokslų akademijos paskelbė kvietimą teikti paraiškas bendriems mokslinių tyrimų 2022–2024 m. projektams. Šių mokslinių tyrimų projektų tikslas – tęsti arba inicijuoti naują Lietuvos ir Bulgarijos mokslininkų bei tyrėjų bendradarbiavimą. Buvo gautos penkios paraiškos, iš jų Lietuvos ir Bulgarijos MA paskirti ekspertai atrinko tris projektus, kurie bus vykdomi 2022–

2024 m. Tai: 1. „Mikroorganizmų parinkimas pramoninės biotechnologijos tikslams pagal jų specifinį metabolitų profilį, naudojant tvačius substratus veikliųjų junginių gamybai“ (akad. Elena Bartkienė ir prof. Penka Petrova), 2. „Fitohormonų veikiami fiziologiniai ir molekuliniai tolerancijos sausrų mechanizmai“ (*HormOnDrought*, akad. Giedrė Samuolienė ir doc. Irina Vaseva) ir 3. „Etniškumas, religingumas ir tautinė tapatybė Bulgarijoje ir Lietuvoje (tradiciniai elementai ir naujos transformacijos)“ (dr. Žilvytis Šaknys ir doc. Ekaterina Anastasova).

Po pandemijos sukeltų kelionių suvaržymų 2021 m. palaipsniui atsinaujino dvišaliai mainai su užsienio šalių mokslų akademijomis.

Vilniaus universiteto Fizikos fakulteto Mikrobangės spektroskopijos laboratorijos (projekto vadovas doc. Šarūnas Svirskas) ir Čekijos MA Fizikos instituto darbuotojai vykdė Lietuvos–Čekijos mobilumo projektą „Aukštadažnis dielektrinis atsakas vienašiuose relaksoriuose ir kitose feroinėse medžiagose“. Projekto tikslas yra ištirti dielektrinį atsaką ir gardelės dinamiką keliose netvarkiose oksidų sistemose, kurios pasižymi relaksoriams ir feroelektrikams būdingomis savybėmis. Pagrindiniai tyrimai bus skirti tetragoninės volframo bronzos struktūrą turinčioms medžiagoms. Nors pirmųjų metų veiklos buvo labai ribojamos dėl susiklosčiusios pandeminės situacijos, mokslininkams pavyko įvykdyti nemažai darbų. Pagrindiniai tyrimai Lietuvoje buvo koncentruoti į $\text{Sr}_{0.5}\text{Ba}_{0.5}\text{Nb}_2\text{O}_6$ kristalus. Lietuvoje buvo tiriamos dielektrinės savybės 1 MHz – 40 GHz dažnių intervale. Sėkmingai buvo išmatuoti dielektriniai spektrai 130–500 K temperatūrų intervale. Šie bendri tyrimai leis nustatyti poliarizacijos mechanizmų ypatybes ne polinės ašies kryptimi. Dr. Elena Buiksaderas (Elena Buixaderas) ir Viktoras Bovtun iš Čekijos MA

Fizikos instituto ataskaitiniais metais tris savaites dirbo Vilniaus universiteto Fizikos fakulteto Mikrobangės spektroskopijos laboratorijoje, kur buvo atlikti multiferoikų tyrimai 1 MHz – 3 GHz dažnių intervale. Paruošti stroncio bario niobato bandiniai, skirti tyrimams bangolaidiniuose traktuose. 2022 m. planuojama gautus rezultatus pristatyti tarptautinėje mokslinėje konferencijoje ir pateikti publikaciją į ISI indeksuojamą žurnalą.

2021 m. buvo toliau vykdomas LMA ir Lenkijos MA dvišalio tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo projektas „Biriųjų medžiagų skaitinė analizė“. Šio projekto dalyviai yra Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VILNIUS TECH) ir Lenkijos MA Fundamentinių technologinių tyrimų instituto mokslininkai. Vykdydami šį projektą VILNIUS TECH atstovai akad. Rimantas Kačianauskas, prof. Sergejus Borodinas, dr. Darius Mačiūnas, doktorantas Giedrius Jočbalis vyko į Varšuvą aptarti toles-

nių tyrimų eigą bei bendradarbiavimo rezultatus, susipažinti su instituto laboratorijomis, jų veikla, tęsti ir plėtoti mokslinį bendradarbiavimą tarp VILNIUS TECH ir Lenkijos MA Fundamentinių technologinių tyrimų instituto. Vizito metu daug laiko buvo skirta termomechaninių mikrodalelių sąveikų tyrimams aptarti. Termomechaniniai modeliai apima sudėtingesnius dalelių struktūrų modelius vertinant temperatūrą. Tad buvo siekiama aptarti ir išplėsti bendradarbiavimą vykdant šios srities tyrimus. Į Lietuvą buvo atvykę minėto projekto partneriai iš Lenkijos MA Fundamentinių technologinių tyrimų instituto. Profesorius, LMA užsienio narys Zenonas Mruzas (Zenon Mróz) ir profesorius Ježis Rojekas (Jerzy Rojek) vykdė mokslinį tiriamąjį darbą VILNIUS TECH Taikomosios mechanikos katedroje.

Keletas Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto mokslininkų vyko į mokslines konferencijas Latvijoje ir Estijoje, kur skaitė pranešimus.

LMA vardinės premijos

Mokslų akademija yra įsteigusi 18 žymių Lietuvos mokslininkų vardais pavadintų premijų, kurių kiekvienos konkursas skelbiamas maždaug kas ketverius metus. LMA prezidiumas, remdamasis 2020 m. paskelbtų konkursų rezultatais, skyrė tris vardines Lietuvos mokslų akademijos premijas.

VINCO KRĖVĖS-MICKEVIČIAUS (literatūra) premija įvertinta prof. dr. Aušra Martišiūtė-Linartienė už penkių knygų ciklą „Vydūno kūrybos tyrimai ir sklaida“. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktorės, literatūrologės prof. dr. A. Martišiūtės-Linartienės mokslinių interesų sritys: dramos teorija, lietuvių ir visuotinės dramaturgijos istorija, tarpdalykiniai dramaturgijos, teatro, kino tyrimai. Jos mokslinės veiklos barai susiję su Vydūno gyvenimo ir kūrybos tyrinėjimais ir lietuvių dramaturgijos raidos procesų analize. Laureatės mokslo darbų ciklą „Vydūno kūrybos tyrimai ir sklaida“ sudaro 5 knygos. A. Martišiūtė-Linartienė yra iškiliausia šiuolaikinė Vydūno dramaturginio palikimo tyrinėtoja – būtent Vydūno dramoms skirti darbai sudaro svarbiausią profesorės indėlį į lietuvių literatūros mokslą dalį ir turi didžiausią išliekamąją vertę ne tik Lietuvos mokslo, bet ir visos Lietuvos kultūros kontekste. Vydūną pagrįstai galime laikyti vienu iš moderniosios Lietuvos valstybės tėvų steigėjų, ir

A. Martišiūtės-Linartienės teoriniuose veikuose yra atskleidžiamas bei pagrindžiamas šio mąstytojo svarbos Lietuvai mastas.

Vydūno idealistiniai tekstai, dramaturginė kūryba, teosofiniai raštai glaudžiai siejasi su Vinco Krėvės-Mickevičiaus kūrybiniu palikimu. Ir Vydūnui, ir V. Krėvei svarbiausia buvo žmogaus gyvenimo prasmės problema. Tačiau Vydūnui žmogus pirmiausia rūpėjo kaip metafizinis asmuo, V. Krėvei – istorinis žmogus.

JONO KRIŠČIŪNO (žemės ūkio mokslai) premija skirta dr. Eugenijai Bakšienei už mokslo darbą „Ežerų sapropelio naudojimas lengvos granuliometrinės sudėties dirvožemių tręsimui“. Laureatė yra Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro vyriausioji mokslo darbuotoja. Mokslinių tyrimų kryptys: ekologija, organinės trąšos, dirvotyra, agrochemija, žemės ūkio ir energinių augalų produkcija, augalų fenologiniai stebėjimai.

Konkursui pateiktas darbas iš kitų darbų išsiskyrė savitu tyrimo objektu – vertinga organine medžiaga ežerų sapropeliu ir jo ilgalaikiu kompleksiniu efektyvumo įvertinimu agroekosistemoje. Pateikiamas ilgalaikiais tyrimais pagrįstas mokslinės problemos (mažo derlingumo dirvožemio gerinimo naudojant sapropelį) sprendimas. Ilgalaikių (pradėtų 1984 m.) lauko eksperimentų duomenys skelbti aukšto

Vincas Krėvė-Mickevičius

Jonas Kriščiūnas

mokslinio lygio šalies ir tarptautiniuose žurnaluose, monografijose bei knygose. Darbas svarbus kuriant tvarias žemdirbystės technologijas šalies mažo derlingumo dirvožemiuose, papildant juos organinės anglies junginiais ir padidinant jų sorbciją bei drėgmės ir mitybos režimus. Darbas reikšmingas ir aplinkosaugine prasme, nes tręšimui naudojant sapropelį išvalomi šalies ežerai, atstatoma jų būklė ir funkcinė paskirtis.

KAZIMIERO SIMONAVIČIAUS (mechanika) premija įvertintas KTU mokslininkų kolektyvas: dr. Daiva Zeleniakienė, dokt. Gediminas Monastyreckis, dr. Sigitas Kilikevičius ir dr. Kristina Žukienė už mokslo darbą „Daugiafunkcinių polimerinių kompozitų su makseno nanoplokštelėmis mechaninės elgsenos tyrimas“.

Laureatų moksliniame darbe, užpildant polimerines matricas makseno (angl. *MXene*) arba makseno ir grafeno nanoplokštelėmis, sukurti nauji daugiafunkciniai kompozitai, turintys išskirtinių mechaninių ir elektrinių savybių. Maksenai – tai naujai išrasta metalų karbidų ir (arba) nitridų grupė, kuriai būdingas unikalus metalų elektrinio laidumo, hidrofilinio paviršiaus ir puikių mechaninių savybių derinys.

Kazimieras Simonavičius
Antano Rimanto Šakalio raižinys

Mokslinių tyrimų metu buvo nustatytos sukurtų naujų daugiafunkcinių kompozitų mechaninės savybės ir elgsena įvairių deformavimo atvejų metu. Šio mokslinio darbo metu kuriamos ir tiriamos medžiagos aktualios pažangioms transporto, aviacijos, vėjo turbinų ir kitoms pramonės šakoms, kuriose naudojamos konstrukcijos iš lengvų, geromis mechaninėmis savybėmis pasižyminčių pluoštinių polimerinių kompozitų. Tokios konstrukcijos, jas eksploatuojant, patiria didžiules ciklines ir smūgines apkrovas, dėl kurių atsiranda pažeidimų (polimerinės matricos įtrūkimų, atsisluoksniavimų ar pluošto plyšimų). Kompozitinės medžiagos, sukurtos naudojant unikalias maksenų daleles, išsiskiria ne tik puikiomis mechaninėmis savybėmis, bet ir papildomomis saviagnostikos funkcijomis, leidžiančiomis aptikti defektus nepertraukiamo eksploatavimo metu.

Jaunųjų mokslininkų ir studentų mokslinės veiklos skatinimas

LMA skelbiami aukštųjų mokyklų studentų, jaunųjų mokslininkų ir doktorantų geriausių mokslinių darbų, stipendijų jauniesiems mokslininkams konkursai skirti skatinti perspektyvius jaunų žmonių atliekamus mokslinius tyrimus.

Balandžio 13 d. įvykusiame LMA narių visuotiniame susirinkime buvo pagerbti Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkursų nugalėtojai. Premijas ir laureato diplomus pagal HSMS, MFChMS, BMGMS, ŽUMMS ir TMS kuruojamas mokslo šakas gavo: dr. Erika Besusparienė (VDU) už mokslo darbą „Mokesčių sistemos optimizavimas derinant šeimos ūkių ir valdžios interesus žemės ūkyje“, dr. Kristina Garalytė (VU) už mokslo darbą „Studentų politinis aktyvizmas Pietų Azijoje“, dr. Daiva Tavgenienė (KTU) už mokslo darbą „Naujos struktūros elektroaktyvių medžiagų, skirtų organiniams šviestukams, sintezė ir panaudojimas“ ir dr. Sergejus Balčiūnas (VU) už mokslo darbą „Perovskito struktūros medžiagų plačiajuostės dielektrinės spektroskopijos tyrimai“, dr. Eva Raudonytė-Svirbutavičienė (GTC) už mokslo darbą „Aplinkos tarša organiniais junginiais bei sunkiaisiais metalais ir šios problemos sprendimo būdų paieška: funkcinų neorganinių medžiagų sintezė bei tyrimas“, dr. Dovilė Bukauskaitė (GTC) už mokslo darbą „Paukščių hemosporidiniai parazitai (*Haemosporida*): spo-

rogoninis vystymasis ir pernešėjų nustatymas“, dr. Vytautė Starkutė (LSMU) už mokslo darbą „Biotechnologiniai sprendimai tvarių ir saugių augalinių baltymų išgavimui taikant beatliekines ir mažaatliekines gamybos technologijas“, dr. Donata Drapanauskaitė (LAMMC) už mokslo darbą „Skirtingos cheminės sudėties ir struktūros kalkinimo medžiagų įtaka rūgštaus dirvožemio neutralizavimui“, dr. Judita Gražulytė (VGTU) už mokslo darbą „Bitumo įtempių relaksacijos modulio taikymas asfalto dangų atsparumui temperatūriniais plyšiams vertinti“ ir dr. Tadas Dambrauskas (KTU) už mokslo darbą „Nanomatmenų kalcio silikatų ($\text{CaO/SiO}_2 = 1,5-2$) sintezė ir funkcinės savybės“.

Pagyrimo raštus LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurse pelnė dr. Irma Budginaitė-Mačkinė (VU) už mokslo darbą „Transnacionalinės šeimos“, dr. Valentas Gružauskas (KTU) už mokslo darbą „Tiekimo grandinės atsparumas darnios maisto pramonės kontekste“, dr. Julius Vengelis (VU) už mokslo darbą „Superkontinuumo generacijos specifinių dispersinių savybių šviesolaidžiuose tyrimas“, dr. Tomas Makaras (GTC) už mokslo darbą „Daugianarių cheminių mišinių poveikis skirtingų žuvų rūšių elgsenos, fiziologiniams ir biocheminiams rodikliams“, dr. Kristina Bunevičienė (LAMMC) už mokslo

darbą „Biokuro pelenų pagrindu pagamintų trešiamųjų produktų kokybė ir jų įtaka dirvožemiui ir augalams“, dr. Aušrinė Jurkevičiūtė (KTU) už mokslo darbą „Nanokompozitinių deimanto tipo anglies plonų dangų su metalo nanodalelėmis lazerinis struktūrizavimas ir jų optinių bei struktūrinių savybių tyrimas“.

LMA Teodoro Grotuso fondo valdybos sprendimu 2020 metų T. Grotuso stipendijos laureate tapo VU chemijos krypties doktorantė Julija Grigorjevaitė.

Premijos skirtos ir Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkursų nugalėtojams: magistrei Ugnėi Jonaitytei (VU) už mokslo darbą „Nesantuokiniai vaikai XVIII a. Vilniaus dekanate: sociodemografinė perspektyva“ (vadovas asist. dr. Martynas Jakulis), magistrei Dovilei Peseckienei (VU Kauno fakultetas) už mokslo darbą „Auditorijos plėtros strategija vizualaus meno institucijoje“ (vadovė prof. dr. Virginija Jurėnienė), magistrei Indrei Višinskaitei (VU) už mokslo darbą „Dekonstrukcija kaip pasipriešinimo sovietizacijai forma Grigorijaus Kozintsevo filme „Hamletas“ (vadovė prof. dr. Jadvyga Krūminienė); magistrantui Andriui Pakalniškiui (VU) už mokslo darbą „Legiravimo sukeltų fazinių virsmų bismuto ferato kietuose tirpaluose, sintetintuose zolių-gelių metodu, tyrimas“ (vadovas dr. Ramūnas Skaudžius), magistrantui Dovydui Blaževičiui (KTU) už mokslo darbą „Naujos sandaros organiniai puslaidininkiai efektyviems organiniams šviesos diodams“ (vadovas prof. dr. Saulius Grigalevičius), magistrantei Eglei Ežerskytei (VU) už mokslo darbą „ $Ba_2Y_5B_5O_{17}$: Eu^{3+} junginių sintezė ir liuminescencinių savybių tyrimas“ (vadovas prof. dr. Artūras Katelnikovas); studentui Kristijonui Puteikiui (VU) už mokslo darbą „Valproato vartojimas tarp mergaičių ir moterų Lietuvoje 2013–2018 m.“ (vadovė

prof. Rūta Mameniškienė), magistrantei Lauritai Klimkaitei (VU) už mokslo darbą „Oportunistinis patogenas *Stenotrophomonas maltophilia*: II tipo toksino-antitoksino sistemų identifikavimas ir charakterizavimas“ (vadovė dr. Julija Armalytė), magistrantei Guodai Varytei (VU) už mokslo darbą „Nėštumas ir išsėtinė sklerozė: ligą modifikuojančio gydymo bei nėštumo įtakos ligos eigai apžvalga“ (vadovė doc. Jolita Zakarevičienė); magistrei Dianai Sidabrienei (VDU ŽŪA) už mokslo darbą „Lietuvos miškų pagrindinių medžių rūšių ekofiziologinės reakcijos ekstremalaus meteorologinio streso sąlygomis“ (vadovas prof. Algirdas Augustaitis), magistrei Greta Striganavičiūtei (LAMMC, VDU ŽŪA) už mokslo darbą „Hormono abscizo rūgšties poveikio tyrimai ir pritaikymo galimybės rinktinių *Populus* genties medžių mikrodrauginimo eigoje“ (vadovas dr. Jonas Žiauka), magistrei Gabijai Vaitkevičiūtei (LAMMC, VDU) už mokslo darbą „Naujų $Sus1$, $Wx-B1$ ir $Wx-D1$ alelių identifikavimas bei analizė žieminių kviečių TILLING populiacijose“ (vadovė dr. Rita Armonienė); magistrei Ingai Knabikaitei (KTU) už mokslo darbą „Metalų priedų (Cr^{3+} ir Al^{3+}) ir temperatūros įtaka kalcio hidrosilikatų kristalizacijos procesams $CaO-SiO_2-H_2O$ sistemoje, produktų terminėms ir sorbcinėms savybėms“ (vadovas doc. dr. Anatolijus Eisinas), magistrui Karoliui Leitonui (KTU) už mokslo darbą „Baltai šviečiančių, hibridinių organinių šviesos diodų formuojamų tirpalų liejimo būdu tobulinimas, panaudojant naujus iridžio (III) kompleksus“ (vadovas vyr. m. d. dr. Dmytro Volyniuk), magistrei Dovilei Rubinaitei (KTU) už mokslo darbą „Belitinio-jelimitinio-feritinio cemento gamyba ir savybių tyrimas“ (vadovas lektorius dr. Tadas Dambrasas).

Pagal trišalį tarpusavio supratimo memorandumą LMA dalyvauja įmonių grupės „L'Oréal“ ir

Iš kairės: LMA prezidentas Jūras Banys ir „L'Oréal Baltic“ programos „Moterims moksle“ metų laureatės Joana Smirnovienė, Ieva Plikusienė, Dominyka Dapkutė, Rima Budvytytė, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė prof. Marija Drėmaitė ir „L'Oréal Baltic“ Lietuvos biuro vadovė Ilona Sugintienė. 2021 12 21.

UNESCO iniciatyvoje skatinti moteris, pasiekusias išskirtinių gamtos, gyvybės ir technologinių mokslų rezultatų. Anksčiau tik Latvijoje, o nuo 2017 m. ir Estijoje bei Lietuvoje „L'Oréal Baltic“, nacionalinės UNESCO komisijos ir mokslų akademijos bendradarbiauja skiriant apdovanojimus jaunosioms tyrėjomis. Žiuri komisijas formuoja šalių mokslų akademijos. 2021 m. septynios iškilios mokslininkės iš Baltijos šalių buvo pripažintos stipendijų konkurso „Moterims moksle“ nugalėtojomis. Stipendijos laureatėmis paskelbtos dvi Lietuvos tyrėjos – dr. Ieva Plikusienė ir magistrė Joana Smirnovienė. 2020 ir 2021 m. laureačių iš Lietuvos pagerbimo ceremonija įvyko iškilmingame LMA narių visuotiniame susirinkime gruodžio 21 d. Dr. I. Plikusienė, kal-

bėdama visų laureačių vardu, pabrėžė, kad šis įvertinimas yra ne tik garbė, bet ir atsakomybė. Vykdamas šią programą prisidedama ir prie visuomenės švietimo. Tai ypač svarbu per pandemiją. Laureatė pažadėjo skatinti kitas mokslininkes teikti paraiškas šiai stipendijai gauti.

Paskelbus konkursą ir atrinkus nugalėtojus, skirta 15 LMA Jaunųjų mokslininkų 12 mėn. trukmės (2021 m. rugsėjis – 2022 m. rugpjūtis) stipendijų. Humanitarinių ir socialinių mokslų srityse jas pelnė dr. Mangirdas Morkūnas (VU), dr. Živilė Pabijutaitė (VU) ir dr. Rūta Ubarevičienė (Lietuvos socialinių mokslų centras). Fizinių, biomedicinos, technologijos ir žemės ūkio mokslų srityse – dr. Elena Adomaitienė (FTMC), dr. Aldona Balčiūnaitė (FTMC), dr. Julius

10-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“ dalyviai ir rengėjai. 2021 11 18.

Burkauskas (LSMU), dr. Viktorija Eisinaite (KTU), dr. Linas Jonušauskas (UAB „Femtika“), dr. Gintarė Kručaitė (KTU), dr. Paulius Ruzgys (VDU), dr. Vaidotas Stankevičius (VU), dr. Vytautė Starikutė (LSMU), dr. Viktorija Vaštakaitė-Kairienė (LAMMC), dr. Aleksej Žarkov (VU) ir dr. Renaldas Žydelis (LAMMC).

Lapkričio 25 d. LSMU Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centre BMGMS kartu su LSMU surengė kasmetinę, jau 14-ąją Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferenciją „Bioteitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“. Pranešimus skaitė 29 jaunieji mokslininkai iš VU, LSMU, GTC, KTU, FTMC, dešimt dalyvių apdovanoti diplomais ir vertingais prizais.

Siekdamas telkti jaunuosius mokslininkus, atliekančius tyrimus pagal agronomijos, miškininkystės, zootechnikos ir veterinarinės

medicinos, žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos, maisto saugos ir kokybės kryptis ir skatinti jų bendradarbiavimą bei tyrimų rezultatų sklaidą, ŽŪMMS lapkričio 18 d. surengė 10-ąją jaunųjų mokslininkų konferenciją „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“, kurioje dalyvavo 36 pranešėjai iš Lietuvos mokslo ir studijų institucijų. Geriausių pranešimų autoriai apdovanoti diplomais ir specialiaisiais prizais.

TMS narys S. Tamulevičius vadovauja Palangoje rengiamoms tarptautinėms konferencijoms-mokykloms jauniems mokslininkams „Šiuolaikinės medžiagos ir technologijos“. 2021 m. įvyko jau 23-ioji konferencija, joje dalyvavo 240 žmonių. Šis tarpdalykinis renginys skirtas fizikos, chemijos, inžinerinių specialybių doktorantams, jauniems mokslininkams ir pritraukia daug jaunųjų mokslininkų iš įvairių Europos

šalių. Taip pat TMS iniciatyva, siekiant skatinti magistrantus pasirinkti doktorantūros studijas, 2021 m. gegužės 14 d. LMA suorganizuota studentų mokslinių tyrimų konferencija „Lietuvos magistrantų informatikos ir IT tyrimai“. Joje galėjo dalyvauti ir savo tyrimų rezultatus pristatyti ne tik magistrantai, bet jau ir baigusieji magistrantūros studijas, taip pat bakalauro studijų studentai. Prieš konferenciją buvo išleistas konferencijos darbų rinkinys. Daliai studentų tai buvo pirmasis publikuotas tiriamasis darbas.

LMA yra patikėta administruoti Pasaulio mokslininkų federacijos (PMF) Lietuvos nacionalines stipendijas. Iš viso PMF stipendijų prog-ramoje dalyvauja 33 pasaulio šalys. Federacija skatina tarptautinį mokslininkų ir tyrėjų iš viso pasaulio bendradarbiavimą atitolinant globalias grėsmes. Stipendijos skiriamos Lietuvos mokslo

ir studijų institucijų doktorantams ir mokslų daktarams, kurie paraiškos pateikimo metu yra ne vyresni nei 35 m. amžiaus ir vykdo mokslinį darbą vadovaujami iškilaus šalies mokslininko. 2021 m. balandžio mėn. buvo baigtas metus trukęs stipendijų mokėjimas 10 Lietuvos jaunųjų mokslininkų. Dr. Dalius Gudeika iš KTU, dr. Zita Kriauciūnienė iš VDU ŽŪA, dr. Gintarė Kručaitė iš KTU, dr. Eglė Kumpikaitė iš KTU, dr. Diana Marčiulynienė iš LAMMC MI, dr. Edgaras Misiulis iš KTU, dr. Neringa Rasiukevičiūtė iš LAMMC SDI, dr. Giedrius Steponaitis iš LSMU, dr. Marijonas Tutkus iš FTMC ir dr. Aleksejus Žarkovas iš VU pateikė PMF savo vienų metų mokslinės veiklos ataskaitas. 2021 m. spalio 18 d. LMA kvietė naujus pretendentes per mėnesį pateikti paraiškas šioms stipendijoms gauti. Numatyta skirti 10 stipendijų.

LMA padalinių ir įstaigų veikla

LMA Jaunoji akademija

Trečiaisiais LMAJA veiklos metais buvo surengti trys posėdžiai, kuriuose prisistatė naujai išrinkti Jaunosios akademijos nariai, buvo aptartas ateinančių metų veiklos planas ir pateikta LMAJA veiklos ataskaita.

LMAJA pirmininkas dr. Mindaugas Gedvilas dalyvavo Europos jaunosios akademijos (YAE) organizuotame forume „Mažinant žinių apie eksperimentus su gyvūnais spragas“, kuriame diskutuota gyvūnų apsaugos klausimais, nagrinėtos atliekamų eksperimentų su gyvūnais peripetijos; kartu su Globalios jaunosios akademijos (GYA) nariais ir kitų šalių jaunųjų akademijų atstovais dalijosi mintimis tarptautiniame seminare-diskusijoje „Pasitikėjimas klimato mokslu“. GYA organizuota diskusija subūrė žinomus mokslininkus ir GYA narius. Atkreiptas dėmesys į pasitikėjamą klimato mokslu, įvairių mokslo sričių požiūrį, žmogaus įtaką klimatui, orui, vandeniui ir gamtos ištekliams.

Balandžio mėnesį Skandinavijos–Baltijos šalių parazitologų draugija (SBSP), Gamtos tyrimų centras (GTC) ir LMAJA surengė 9-ąją Skandinavijos–Baltijos šalių parazitologų draugijos konferenciją „Parazitai besikeičiančiame pasaulyje“, kuriai pirmininkavo LMAJA narys dr. Vaidas Palinauskas. Nuotoliniame renginyje dalyvavo 173 dalyviai iš 26 šalių. Konferencijoje diskutuota apie žuvų ir vandens parazitus, vek-

torių pernešamas ligas, parazitų genomiką ir evoliuciją bei ekologinę parazitologiją.

Gegužės 5 d. įvyko ALLEA ir Suomijos akademijų tarybos organizuotas atviras tarptautinis simpoziumas, skirtas mokslo tarpdalykiškumui skatinti, t. y. peržengti mokslo sričių, krypčių ir šakų ribas, kuriame dalyvavo ir LMAJA nariai. Simpoziume tarptautiniu mastu pripažinti mokslininkai, politikos formuotojai ir pilietinės visuomenės atstovai ieškojo atsakymų, kaip tarpdalykiniai tyrimai gali didinti mokslo įtaką visuomenei; kaip keičiasi mokslo ir politikos ribos; kaip kovoti su mokslo dezinformacija; ar tarpdalykiniai tyrimai yra raktas į ateitį.

Liepos mėn. LSMU „Santakos“ slėnio Naujaisių farmacijos ir sveikatos technologijų centre lankėsi LMAJA nariai. Išvažiuojamasis posėdis baigėsi ekskursija po Kardiologijos instituto Molekulinės kardiologijos laboratoriją. Šį jau trečiąją LMAJA išvažiuojamąjį posėdį organizavo LSMU Farmacijos fakulteto Vaistų chemijos katedros lektorius, vyriausiasis mokslo darbuotojas LMAJA narys dr. Vacis Tatarūnas. Rugpjūčio 25 d. LMA įvyko LMAJA kartu su Lietuvos energetikos institutu, Energetikos ministerija ir Vartotojų aljansu organizuotas nacionalinis mokslinis seminaras „Gyventojai energetikos transformacijų kontekste: energijos nepritekliai“. Jame dalyvavę politikos for-

muotojai, mokslininkai, verslo ir visuomeninių organizacijų atstovai aptarė energijos nepritekliaus mažinimo būdus ir galimybes pasiekti, kad įsibėgėjanti žaliąji transformacija būtų naudinga ir socialiai pažeidžiamiems, neturtinčiausiems gyventojams. Seminarą organizavo ir net du pranešimus jame skaitė LEI vyriausiasis mokslo darbuotojas, LMAJA narys dr. Vidas Lekavičius.

Rugsėjo 9 d. FTMC Lazerinių technologijų skyriuje (LTS) lankėsi Vilniaus Abraomo Kulviečio klasikinės gimnazijos vyresniųjų klasių moksleiviai, kuriuos lydėjo fizikos mokytojas metodininkas Igoris Smirnovas. Moksleiviams mokslo populiarinimo paskaitą-ekskursiją „Lietuvoje kuriamos lazerinės technologijos“ skaitė 2020 metų Lietuvos mokslo premijos laureatas, FTMC LTS vyriausiasis mokslo darbuotojas, LMAJA pirmininkas dr. M. Gedvilas. Ekskursiją organizavo LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė, tęsiant renginių ciklą „Jaunoji akademija visuomenei“.

Rugsėį vykusiame Globalios jaunosios akademijos organizuotame [tarptautiniame seminare-diskusijoje „Mokslo skepticizmas: ką gali padaryti jaunieji mokslininkai?“](#) dalyvavo dr. M. Gedvilas. Renginys buvo skirtas vis didėjančio mokslo skepticizmo ir COVID-19 pandemijos įtakos fone auginamo nepasitikėjimo mokslu. Remiantis apklausomis, pasitikėjimas mokslu yra gana didelis, tačiau yra tam tikrų sričių, kuriose mokslininkai susiduria su atkakliu pasipriešinimu, ypač diskusijose apie skiepus ir klimato kaitą. Jaunieji mokslininkai dabar labiau nei bet kada turi įgyti mokslo komunikacijos įgūdžių, taip pat turi keistis mokslo viešinimo kultūra, kad jauniems mokslininkams būtų patogiau bendrauti su plačiąja visuomene ir įtikinamai pristatyti moksliniais tyrimais pagrįstas tiesas ir teiginius.

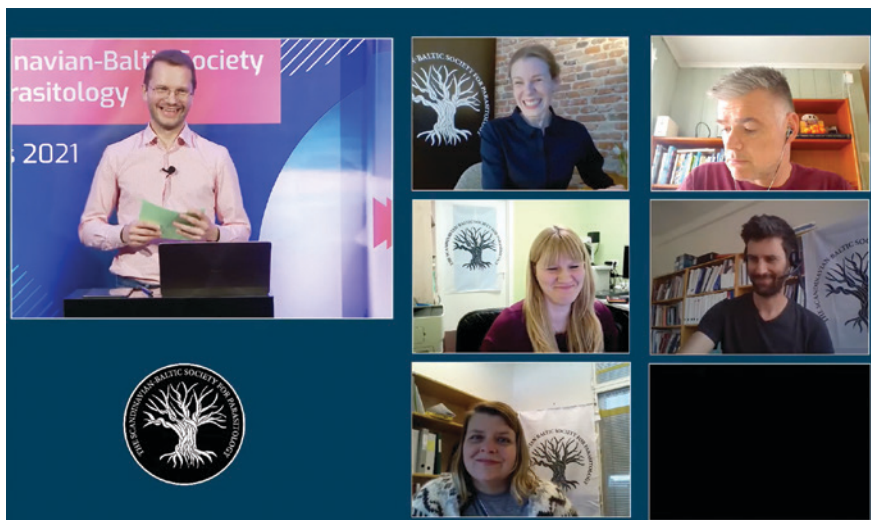
Rugsėjo 30 d. įvyko antrasis internetinis jaunųjų akademijų susitikimas (OYAM), subūręs jaunųjų akademijų atstovus iš viso pasaulio. LMAJA atstovavo pirmininkas dr. M. Gedvilas. Virtualų susitikimą organizavo GYA. Renginyje buvo aptarti klausimai apie jaunųjų akademijų vaidmenį kiekvienoje šalyje, jų indėlis ir būdai tapti aktyvesniems, efektyvesniems ir matomiems, taip pat nagrinėti finansavimo ir bendradarbiavimo su mokslo akademijomis bei kitais suinteresuotaisiais subjektais klausimai. Kita diskusijų tema – kaip jaunosios akademijos turėtų ir galėtų daryti įtaką pasauliui, pasibaigus pandemijai, ir ko buvo išmokta? Taip pat aptarti internetinių susitikimų privalumai ir trūkumai.

LMAJA palaiko vyresniųjų kolegų, LMA tikrųjų narių veiklą. Spalio 26 d. LMA įvyko pirmasis akademiko J. K. Staniškio inicijuotos Darnaus vystymosi tarpsritinės grupės narių susitikimas. Jo metu akad. J. K. Staniškis perskaitė pranešimą „Darnus vystymasis: kas tai yra ir kaip jį suprasti“. Prie šios grupės jau prisijungė jaunieji akademikai M. Gedvilas, V. Palinauskas, V. Vaštakaitė-Kairienė ir V. Lekavičius.

2021 m. rugsėjo 22 d. buvo išrinkta naujoji Jaunosios akademijos vadovybė. Pirmininku tapo dr. V. Palinauskas, o vicepirmininke dr. V. Vaštakaitė-Kairienė.

Lapkričio 9 d. Jaunosios akademijos narė istorikė dr. Olga Mastianica-Stankevič Vilniaus rotušėje susirinkusiems vilniečiams skaitė paskaitą „Vilnietės 1863–1864 m. sukilime: patirtys ir atmintys“ bei pristatė naujausius savo šiuo metu vykdomo tyrimo rezultatus. Renginys organizuotas Lietuvos mokslų akademijos skyriaus „Mokslininkų rūmai“ kartu su LMA Jaunąja akademija, tęsiant renginių ciklą „Jaunoji akademija visuomenei“.

Lapkričio 10 d. LMA vyko LEI ir LMAJA organizuotas tarptautinis seminaras „Kaip palengvinti

9-oji Skandinavijos–Baltijos šalių parazitologų draugijos (SBSP) konferencija „Parazitai besikeičiančiame pasaulyje“ buvo surengta Vilniuje 2021 m. balandžio 21–23 d. Konferencijos organizatoriai – SBSP, GTC ir LMAJA. Iš kairės: SBSP viceprezidentas Vaidas Palinauskas (Lietuva), SBSP prezidentė Pika Jokelainen (Pikka Jokelainen, Danija), Gunita Deksnė (Gunita Deksnė, Latvija), Gvidni Rat Palsdotir (Gudny Rut Palsdottir, Islandija), Markas van de Giezenas (Mark van der Giezen, Norvegija), Endriū Viljamsas (Andrew Williams, Danija). LMAJA nuotr.

2020 m. Lietuvos mokslo premijos už darbų ciklą „Ultratrumpų lazerio impulsų sąveika su medžiaga ir jos panaudojimas lazeriniam mikroapdirbimui“ (kartu su Gediminu Račiukaičiu ir Pauliumi Gečiu) laureatas LMA Jaunosios akademijos pirmininkas dr. Mindaugas Gedvilas. Diplomų teikimo iškilmės. 2021 03 04.

Po išvažiuojamojo LMAJA posėdžio LSMU „Santakos“ slėnio Naujausių farmacijos ir sveikatos technologijų centre. LMAJA nariai (iš kairės): Tomas Tamulevičius, Gediminas Stankūnas, Vitalij Novickij, Diana Marčiulynienė, Vaidas Palinauskas, Juozas Kupčinskas, Aldona Balčiūnaitė, Mindaugas Gedvilas, Aleksandr Novoslavskij, Vacis Tatarūnas. LMAJA nuotr.

energetikos transformaciją? Energijos pakankamumo vaidmuo“, skirtas energijos pakankamumo vaidmeniui energetikos transformacijoje aptarti. Seminare buvo pristatyti tyrimai, atlikti pagal du tarptautinius projektus, kurie suvienijo mokslininkus ir visuomeninių organizacijų atstovus. Projektas CACTUS (angl. *Consolidating Ambitious Climate Targets with End-Use Sufficiency*), skirtas energijos pakankamumui ir jo integravimui į klimato ir energetikos strategijas Vidurio ir Rytų Europoje, finansuojamas Europos klimato iniciatyvos EUKI. Pristatytas Jungtinės Baltijos ir Šiaurės šalių energetikos tyrimų programos projektas „Energijos pakankamumo integravimas į tvarios energetikos scenarijų modeliavimą“,

kuriuo siekiama įtraukti energijos pakankamumo aspektus į energetikos raidos planavimui skirtus modelius. Tarptautiniame renginyje įžvalgomis ir patirtimi dalijosi svečiai iš Danijos, Prancūzijos, Vokietijos. Seminarą organizavo ir du pranešimus jame skaitė LMA Jaunosios akademijos narys dr. V. Lekavičius.

Lapkričio 23 d. LMAJA narė psichotraumatologė doc. dr. Paulina Želvienė skaitė paskaitą „Kaip įveikti psichologinę traumą? Šiuolaikinės psichotraumatologijos įžvalgos“. Jaunoji akademikė P. Želvienė paskaitoje išsamiai supažindino su psichotraumatologijos srities moksliniais tyrimais ir aptarė šios tyrimų tematikos raidą tarptautiniame ir Lietuvos kontekste, pristatė savo mokslinių tyrimų rezultatus psichotraumatolo-

gijos, specializuotos psichotraumatologinės pagalbos, streso atsparumo paauglystėje srityse. Paskaitą organizavo VU Psichotraumatologijos centras, HSMS ir LMAJA, renginį vedė HSMS narys akad. D. Kaunas.

Lapkričio 25 d. BMGMS kartu su LSMU rengtoje konferencijoje „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“ kvestinį pranešimą „Žarnyno organoidas – *in vitro* sistema: nuo fundamentalių tyrimų iki klinikinio pritaikymo“ skaitė jaunoji akademikė, 2019 m. „L'Oréal Baltics“ programos „Moterims mokslė“ premijos laureatė doc. dr. J. Skiecevičienė. Ji su jaunuoju akademiku V. Tatarūnu taip pat pirmininkavo ir konferencijos sekcijoms.

Gruodžio 16 d. vyko LMAJA ataskaitinis susirinkimas, kuriame dr. M. Gedvilas pristatė 2021 metų veiklos ataskaitos projektą. Gruodžio 21 d. LMA įvyko antrasis akad. J. K. Staniškio inicijuotos Darnaus vystymosi tarpsritinės grupės narių susitikimas, kuriame dalyvavo M. Gedvilas, V. Vaštakaitė-Kairienė ir D. Marčiulytė. Kalbėta ir diskutuota dėl lietuviškos terminologijos, susisijusios su darniu, tvariu ir subalansuotu vystymusi, vartojimo.

Gruodžio 21 d. įvyko iškilmingas LMA narių visuotinis susirinkimas, kuriame LMAJA pažymėjimai ir narių ženklai įteikti ketvirtajai dešim-

čiai jaunųjų akademikų. Nuo šiol LMAJA narių skaičius stabilizavosi, Jaunoji akademija veiks būdama visos sudėties ir augs jos alumnų gretos.

Gruodžio 22 d. FTMC LTS lankėsi verslo valdymo sistemų specialistai iš Marijampolėje įsikūrusios UAB „Apto IT“. Jiems mokslo populiarinimo paskaitą-ekskursiją „Lazerinės technologijos“ skaitė dr. M. Gedvilas. Susitikimą vėl organizavo LMA skyrius „Mokslininkų rūmai“ kartu su LMAJA, tęsiant renginių ciklą „Jaunoji akademija visuomenei“.

Gruodžio 28 d. VU Matematikos ir informatikos fakultete (MIF) vyko 10-asis Lietuvos jaunųjų matematikų susitikimas. Renginį organizavo Lietuvos ir užsienio universitetų jaunieji matematikai kartu su Lietuvos matematikų draugija, VU MIF ir LMAJA.

Tęsiant renginių ciklą „Mokslo žinių dienos“ su LMA skyriumi „Mokslininkų rūmai“, populiariomis mokslo temomis moksleiviams paskaitas skaitė jaunieji akademikai: M. Gedvilas („Lazerių taikymai“), V. Palinauskas („Maliarija mano balkone“), A. Novoslovskij („Mikroorganizmai mūsų namuose, kiek suvalgome bakterijų?“), J. Skiecevičienė („Mūsų pasaulis – žmogaus mikrobiota“) ir R. Paulavičius („Blockchain – tai gerokai daugiau nei tik skaitmeninės valiutos“).

Leidybos skyrius

Lietuvos mokslų akademija leidžia aštuonis spausdintus ir elektroninius LMA periodinius mokslo žurnalus: „Biologija“, „Chemija“, „Energetika“, „Filosofija. Sociologija“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“, „Menotyra“ ir „Žemės ūkio mokslai“. Kartu su Vilniaus universitetu ir Nacionaliniu vėžio institutu LMA taip pat leidžia mokslo žurnalą „Acta medica Lituanica“.

2021 m. mokslo periodikos leidyba buvo finansuojama ES struktūrinių fondų lėšomis (projektas „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“; III etapas), tik žurnalas „Žemės ūkio mokslai“ buvo leidžiamas LMA biudžeto lėšomis.

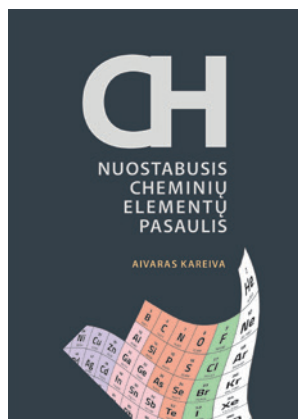
Skyrius atliko visus leidybos proceso darbus: redagavo rankraščius ir skaitė korektūrą, maketavo, organizavo spaudos darbus ir vykdė jų kontrolę, rengė elektroninius leidinius ir skelbė internetinėje atvirojo kodo publikavimo platformoje, organizavo leidinių platinimą ir prenumeratą. Visi žurnalai išėjo keturis kartus per metus, išskyrus „Menotyrą“, „Energetiką“ ir „Žemės ūkio mokslus“, šių leidinių buvo išleista po du numerius. Iš viso 2021 m. publikuota 140 mokslinių straipsnių: 45 paskelbti žurnaluose „Filosofija. Sociologija“, 24 – „Lithuanian Journal of Physics“, 18 – „Lituanistica“. Mažiausiai straipsnių išspausdinta žurnaluose „Žemės ūkio

mokslai“ (6), „Menotyra“ ir „Energetika“ (po 8). LMA periodiniuose mokslo leidiniuose vyravo Lietuvos autorių darbai (iš viso 88). Žurnale „Lituanistica“ 2021 m. publikuoti tik Lietuvos mokslininkų straipsniai. Daugiausia užsieniečių straipsnių paskelbta žurnale „Filosofija. Sociologija“ (23 vnt.), autoriai buvo iš 11 šalių: Rusijos, Slovakijos, Ispanijos, Vengrijos, Ukrainos, JAV, Kinijos, Čekijos, Pietų Afrikos Respublikos, Nyderlandų, Latvijos, žurnale „Lithuanian Journal of Physics“ – iš devynių šalių: Indijos, Meksikos, JAV, Estijos, Kazachstano, Latvijos, Uzbekistano, Taivano, Rusijos ir kt. Per metus publikuota 11 bendrų Lietuvos ir užsienio autorių darbų. Iš viso 2021 m. žurnalų apimtis yra 229 spaudos lankai. Didžiausia apimtimi išsiskyrė „Filosofija. Sociologija“ (53,75 sp. l.), „Lituanistica“ (43 sp. l.) ir „Lithuanian Journal of Physics“ (35,25 sp. l.), žr. 2 priedo II lentelę.

LMA mokslo žurnalai atvirai prieinami Leidybos skyriaus interneto svetainėje www.lmaleidykla.lt. Žurnalų, patekusių į ES projekto „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ trečiąjį etapą, straipsniai skelbiami ne tik PDF, bet ir HTML formatais. Mokslo žurnalai publikuojami naudojant OJS (*Open Journal Systems*) atvirojo kodo elektroninio publikavimo platformą. Straipsniams priskiriami intelektinės nuosavybės skaitmeninių objektų atpaži-

nimo numeriai – DOI (*digital object identifier*) ir užregistruojami „Crossref“ agentūroje. Viesiems žurnalams sukurtos prieigos pateikti ir recenzuoti straipsnius elektroninėje platformoje. Trys LMA mokslo žurnalai („Chemija“, „Lithuanian Journal of Physics“ ir „Filosofija. Sociologija“) indeksuojami ir referuojami „Clarivate Web of Science“, „Energetika“, „Chemija“ ir „Filosofija. Sociologija“ – SCOPUS, kiti žurnalai – EBSCO, „Index Copernicus“ ir kitose labiau specializuotose duomenų bazėse. Nuolat vykdoma mokslinių straipsnių autorystės ir originalumo patikra „CrossCheck“ sistema, patikrinama mažiausia po tris numerio straipsnius. Nuo 2021 m. pradžios LMA su visų mokslinių straipsnių autoriais sudaro Autorių turtinių teisių perdavimo sutartis, per metus jų pasirašyta 137. Kiekvienais metais šešių ekspertų vertinimo komisija atlieka kasmetinę leidinių patikrą ir parengia jos išvadas. 2021 m. buvo tikrinama „Menotyra“ (įvertinta 22 balais) ir „Chemija“ (19,5 balo).

Visus metus šalies ir užsienio bibliotekoms žurnalai buvo teikiami pagal mainų programas. Populiariausi žurnalai – „Biologija“ (80 egz.), „Lituanistica“ (71 egz.), „Chemija“ ir „Lithuanian Journal of Physics“ (po 60 egz.), „Filosofija. Sociologija“ (50 egz.). LMA Vrublevskių biblioteka siuntė žurnalus į 33 pasaulio šalis. Geografija labai plati: daugiausia žurnalų pateko į Lenkijos, Vokietijos, JAV, Rusijos, Rumunijos ir Čekijos įvairias mokslinių institucijų bibliotekas. Į Latvijos ir Rusijos mokslo institucijas siunčiami visi LMA leidžiami mokslo žurnalai, išskyrus „Menotyra“ (nesiunčiamas į Latviją) ir „Žemės ūkio mokslus“ (nesiunčiamas į Rusiją). Visus žurnalus buvo galima prenumeruoti, popula-

riausi tarp prenumeratorių buvo „Menotyra“, „Lithuanian Journal of Physics“, „Lituanistica“ ir „Filosofija. Sociologija“. „Energetiką“ ir „Lithuanian Journal of Physics“ prenumeravo tik miesto skaitytojai, kaimo gyventojai dažniausiai rinkosi „Žemės ūkio mokslus“ ir „Biologiją“. 86 proc. LMA mokslo žurnalų prenumeratorių gyveno mieste ir 14 proc. – kaimo vietovėse.

2021 m. skyrius išleido akad. Aivaro Kareivos knygą „Nuostabūs cheminiai elementai pasaulyje“ (552 p., 2005 iliustr., tiražas – 2000 egz.), taip pat dalyvavo leidžiant mokslo populiarinimo knygų serijos „Mokslas visiems“ knygą – redagavo ir maketavo Algirdo Vaclovo Valiulio „Medžiagų ir technologijų istorinė raida“, Rūtos Dubakienės „Alergijos labirintais“, maketavo Jono Grigo „Pažinimo šaknys ir vaisiai“ ir Romualdo Karazijos „Šiuolaikinė fizika smalsiems“.

Leidybos procesas buvo organizuojamas glaudžiai bendradarbiaujant su LMA mokslų skyriais, leidinių sudarytojais, redakcinėmis kolegijomis ir autoriais.

Skyrius „Mokslininkų rūmai“

Dėl pirmąjį pusmetį šalyje galiojusio karantino nebuvo galimybės renginių organizuoti gyvai. Tačiau ir tokiomis sąlygomis skyrius „Mokslininkų rūmai“ siekė populiarinti mokslą ir kultūrą, skatinti visuomenės ir tyrėjų dialogą, didinti LMA veiklos žinomumą, skaidrumą ir atsiskaitymą visuomenei. Buvo organizuojamos nuotolinės paskaitos, nuotoliniai knygų pristatymai, svarbios datos ir sukaktys paminėtos teminiais straipsniais LMA interneto svetainėje, vėliau surengti kontaktiniai mokslo ir kultūros renginiai LMA salėse. Per metus skyrius surengė 25 nuotolines paskaitas, 3 ekskursijas į mokslo centrus, 23 kitus mokslo ir kultūros populiarinimo renginius. Juose apsilankė apie 4 tūkst. žiūrovų. Siekiant didinti mokslininko profesijos patrauklumą, buvo tęsiamas renginių ciklas „Mokslo žinių dienos“. Galimybę moksleiviams ir visuomenei susipažinti su naujausiais mokslo pasiekimais ir tendencijomis suteikė LMA akademikai bei LMAJA nariai, taip pat įvairių mokslo institucijų mokslininkai. Vyravo tikslųjų mokslų tematika, pradedant lazerių, astronomijos, medicinos, biologijos mokslų pasiekimais, baigiant skaitmeninės valiutos idėjomis. Nuotolines paskaitas mokyklų ir gimnazijų moksleiviams bei plačiajai visuomenei skaitė LMAJA nariai: dr. Mindaugas Gedvilas, dr. Vaidas

Palinauskas, doc. dr. Aleksandr Novoslavskij, dr. Jurgita Skiecevičienė, dr. Dalius Gudeika, doc. dr. Vytautas Rinkevičius, prof. dr. Remigijus Paulavičius. Įdomios buvo akademikų Algirdo Vaclovo Valiulio „Iš geležinkelio istorinės raidos“ ir Valdo Stanislovo Laurinavičiaus „Fermentų panaudojimas medicinoje ir pramonėje“ paskaitos. Bendradarbiaujant su VU Teorinės fizikos ir astronomijos institutu klausytojams surengta keletas paskaitų iš ciklo „Astronomijos paskaitos“. Dr. Renata Minkevičiūtė skaitė paskaitas „Ledinių kūnų pasaulis“ ir „Saulės planetų šeima“. Vasario 22 d. Oslo universiteto neuromokslininkė dr. Laura Bojarskaitė skaitė paskaitą „Kas vyksta mūsų smegenyse, kai miegame?“. Lektorė papasakojo apie miego metu smegenyse vykstančius procesus, paaiškino, kodėl miegas yra labai svarbus mūsų sveikatai, ir pasiūlė „kelionę po smegenis“. Nuotolinių paskaitų klausytojai buvo ne tik iš Vilniaus, bet ir iš Kybartų, Utenos, Kauno, Jonavos, Marijampolės, Lazdijų, Molėtų, Radviliškio, Raseinių, Šiaulių, Šilutės, Trakų, Vilkaviškio miestų bei rajonų.

Spalio 14 d. skyriaus organizuojamo ciklo „Mokslo žinių dienos“ renginys vyko Vilniaus Žirmūnų gimnazijoje. Paskaitą „Mokslo paslaptis. Klaidos, skatinančios supratimą“ dvyliktokams skaitė dr. Mažena Mackoitis-Sinkevičienė – FTMC fizikė, VU TFAI mokslo

LMA išvažiuojamosios konferencijos „Studijos: nuo profesinės mokyklos iki magistro“ dalyviai Alantos technologijos ir verslo mokykloje.

darbuotoja. Lapkričio 11 d. ji Vilniaus Tuskulėnų gimnazijoje skaitė paskaitą „Kelionė į kvantinį pasaulį: kaip veikia kvantiniai kompiuteriai?“, o gruodžio 9 d. skaitė nuotolinę paskaitą „Kas yra dirbtinis intelektas ir mašininis mokymasis?“.

Vyko reikšmingi renginiai – knygų sutiktuves. „Odė Panevėžiui“ – taip pavadintas 2021 m. kovo 1 d. LMA interneto svetainėje skelbtas straipsnis, pristatant prof. Ritos Aleknaitės-Bieliauskienės ir dr. Broniaus Kačkus monografiją „Dvidešimt metų drauge. Puoselėjantys gimtojo Panevėžio atmintį“, kurioje du mokslininkai panevėziečiai – MRU profesorė muzikologė R. Aleknaitė-Bieliauskienė ir socialinių mokslų daktaras B. Kačkus su meile kalba apie gimtąjį miestą Panevėžį ir iš jo kilusius garbius mokslininkus, menininkus, kultūros veikėjus. Šiais metais skyrius talkino kitiems LMA mokslų sky-

riams, pristatant visuomenei serijos „Mokslas visiems“ mokslo populiarinimo knygas.

Skyrius padėjo Valstybinei lietuvių kalbos komisijai (VLKK) organizuojant „Sraigų“ apdovanojimo iškilmes Mokslų akademijoje. Gegužės 7 d. VLKK įteikė apdovanojimus už reikšmingus darbus lietuviškos terminijos kūrimo, mokslo kalbos puoselėjimo ir visuomenės kalbinio švietimo srityse. Kaip ir kasmet, bendradarbiaujama su Lietuvos rašytojų sąjungos Rašytojų klubu, rengiant „Poezijos pavasario“ laureatų vakarą-koncertą LMA.

Prasidėjus naujiems mokslo metams, skyrius vėl pakvietė gimnazistus į tęstinio renginių ciklo „Mokslo žinių dienos“ renginius. Rugsėjo 16 d. grupė Kybartų Kristijono Donelaičio gimnazijos moksleivių su mokytoja Asta Spangevičiene, lydimi fizikės dr. M. Mackoit-Sinkevičienės,

LMA skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė Aldona Daučiūnienė dėkoja Vilniaus rotušės valdytojai Perliui Vaisietai už bendradarbiavimą organizuojant renginį „Vilnietės 1863–1864 m. sukilime: patirtys ir atmintys“.

Renginio „Eringių šeima – Lietuvai“ vedėja Eringių anūkė Rūta Vaičekauskienė.

Renginio M. K. Čiurlioniui „Į pačių gilumą iriuos“ dalyvius (iš kairės) – pianistą Andrių Vasiliauską, skaitovę Aldoną Daučiūnienę ir arfininkę Miglę Sakavičiūtę – sveikina LMA viceprezidentas Zenonas Dabkevičius ir vyr. referentė Valerija Paškauskienė.

Kamerinis ansamblis „AR's musica“ poezijos ir muzikos vakare iš renginių ciklo „Po ūkanotu nežinios dangum“, skirtame lietuvių literatūros klasiko, poeto Vytauto Mačernio 100-osioms gimimo metinėms. 2021 10 07.

lankėsi FTMC laboratorijose. Rugsėjo 28 d. surengta popietė, skirta kompozitoriui ir dailininkui Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui atminti. Į literatūrinę, muzikinę ir dailės kompoziciją, parengtą pagal *Lacrimos* eiles, M. K. Čiurlionio paveikslus „Į pačią gilumą iriuos“ skyriaus vadovė Aldona Daučiūnienė pakvietė LMA kolektyvą ir kitus poezijos, muzikos bei dailės gerbėjus. Skambėjo kompozitoriaus preliudai, kuriuos atliko pianistas Andrius Vasiliauskas, poetės Marijos Katiliūtės-Lacrimos eilės, skaitomas A. Daučiūnienės, ir nuostabios arfos melodijos, atliekamos Miglės Sakavičiūtės.

Vyko įvairūs žymių visuomenės veikėjų jubiliejiniai renginiai. LMA užsienio narės prof. Marijos Gimbutienės 100-ųjų gimimo metinių proga skyrius suorganizavo moksleiviams iš įvairių respublikos miestų ir gimnazijų keltą dr. Agnės Čivilytės (Lietuvos istorijos institutas) paskaitą.

Liepos 2 d. visuomenės veikėjo, prof. habil. dr. Kazio Eringio (Eringio, 1921–2006) 100-mečio proga (1921–2006) ir onkologės, imunologės, prof. habil. dr. Elenos Moncevičiūtės-Eringienės (1927–2020) pirmųjų mirties metinių proga surengta popietė „Eringių šeima – Lietuvai“. Poeto Vytauto Mačernio 100-mečiui paminėti spalio 7 d. skyrius kartu su VšĮ „Rašytojų klubas“ organizavo renginį, kurį vedė literatūrologas dr. Mindaugas Kvietkauskas. Jame dalyvavo ir apie poeto gyvenimą bei kūrybą kalbėjo literatūrologės akad. Viktorija Daujotytė-Pakerienė ir prof. Brigita Speičytė. V. Mačernio poeziją skaitė aktorė Jūratė Vilūnaitė. Muzikinį foną kūrė kamerinis ansamblis „AR's musica“, atlikęs Johano Sebastiano Bacho, Balio Dvariono, Juozo Naujalio ir Juozo Pakalnio kūrinius.

Skyrius su LMAJA tęsė renginių ciklą „Jaunoji akademija visuomenei“. Šį kartą istorikė dr. Olga

Mastianica-Stankevič skaitė paskaitą „Vilnietės 1863–1864 m. sukilime: patirtys ir atmintys“ ir 2021 m. lapkričio 9 d. Vilniaus rotušėje susirinkusiems vilniečiams pristatė naujausius šio tyrimo rezultatus. „Mokslininkų rūmų“ iniciatyva gruodžio 22 d. FTMC Lazerinių technologijų skyriaus Lazerinio mikroapdirbimo technologijų laboratorijoje lankėsi verslo valdymo sistemų specialistai iš Marijampolėje įsikūrusios UAB „Apto IT“. Jiems mokslo populiarinimo paskaitą-ekskursiją „Lazerinės technologijos“ skaitė LMAJA pirmininkas dr. M. Gedvilas.

2021 m. gruodžio 7 d. įvyko LMA išvažiuojamoji konferencija „Studijos: nuo profesinės mokyklos iki magistro“ Molėtų r. Alantos technologijos ir verslo mokykloje bei Alantos dvare. LMA akademikai ir darbuotojai klausėsi šios mokyklos ilgamečio direktoriaus Vlado Pusvaškio pranešimo „Profesinio ir aukštesniojo mokymo raida Alantoje 1940–2021 m. Aukštaitijos profesinio rengimo centro veikla“. LMA prezidentas Jūras Banys pranešime „Profesinis ir aukštasis mokslas Lietuvoje: perimamumas, sąsajos, perspektyvos“ pažymėjo, koks svarbus pedagogų darbas regionuose, parengiantis šią dieną darbo rinką atitinkančią kvalifikaciją ir profesinius įgūdžius įgijusius jaunuolius. Diskusijos vyko dvaro rūmų didžiojoje menėje, kuriose kalbėjo akademikai Gintautas Žintelis, Zenonas Dabkevičius, Leonas Valkūnas, J. Banys ir kiti LMA kolektyvo nariai. Meninę programą atliko Kauno muzikinio teatro solistė ir pedagogė Raimonda Tallat-Kelpšaitė, jos mokinė Lėja Danielė, koncertmeisteriai Jūratė Danielienė ir Gytis Cinauskas. Skyriaus iniciatyva gruodžio 21 d. kalėdinio LMA visuotinio susirinkimo dalyviams meninę programą atliko LMTA prof. Vladimiro Prudnikovo dainavimo klasės studentai kartu su maestro.

ES struktūrinių fondų paramos projektų valdymo grupė

LMA vykdo ES struktūrinių fondų remiamus projektus: „Nacionalinės mokslo populiarinimo sistemos plėtra ir įgyvendinimas“ (09.3.3-ESFA-V-711-02-0001) ir „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ (09.3.3-ESFA-V-711-01-0004).

Projektas „Nacionalinės mokslo populiarinimo sistemos plėtra ir įgyvendinimas“ vykdomas kartu su partneriais: VU, VGTU, VDU, VŠĮ „Mokslas ir inovacijos visuomenei“, KU, Baltijos pažangių technologijų institutu, VŠĮ „Kino pavasaris“. Projektas pradėtas 2016 m. gegužės 20 d.

Iš viso parama siekia 2 507 526,21 Eur, iš jų LMA – 1 797 030,92 Eur. Iki 2021 m. pabaigos bendrai panaudota 75 proc. paramos lėšų, iš jų per 2021 m. panaudota 10 proc.

Projekto tikslas – vykdyti mokslo populiarinimo sistemos plėtrą, formuojant mokslo populiarinimo tradicijas ir kuriant naujas modernias mokslo populiarinimo priemones. LMA sklandžiai ir sėkmingai įgyvendino projekte numatytas veiklas.

Vienas svarbiausių ir efektyviausių būdų šviesti visuomenę – mokslo populiarinimo knygos, kurių autoriai pateikia visuomenei svarbiausias mokslo ir technologijų plėtros tendencijas, supažindina su asmenybėmis bei esminiais mokslo raidos etapais. Mokslo populiarinimo knygoje nagrinėjamos tokios vi-

suomenei aktualios temos kaip klimato kaita, bioetika, klonavimas, medicinos technologijos, informacijos ir duomenų saugumas, socialiniai iššūkiai, energetikos ir ekonomikos ateities vizija bei daugelis kitų.

2021 m. 1 000 egz. tiražu išleistos keturios lietuvių autorių knygos, kurių leidybos darbai buvo prasidėję dar 2020-aisiais. Tai – akademikų Algirdo Vaclovo Valiulio „Medžiagų ir technologijų istorinė raida“, Jono Grigo „Pažinimo šaknys ir vaisiai“, Rūtos Dubakienės „Alergijos labirintais“ ir Romualdo Karazijos „Šiuolaikinė fizika smalsiems“. Suorganizuotos šių knygų sutiktuvės LMA.

Lietuvos mokslo premijos (LMP) yra prestižinės, skiriamos kasmet už Lietuvai reikšmingus fundamentinius ir taikamuosius mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros darbus. Siekiant didinti LMP konkursui teikiamų ir premijuojamų darbų bei jų autorių žinomumą 2021 m. vykdyta viešinimo kampanija: parengti ir publikuoti straipsniai nacionalinėje bei regioninėje spaudoje, organizuotos 2020 m. LMP laureatų paskaitos.

Prezidento Valdo Adamkaus bibliotekoje-muziejuje Kaune 2021 m. gruodžio 16 d. įvyko Vytauto Kavolio tarpdalykinių studijų konferencija-diskusija „Kavolis apie laisvę ir pilietinį užsiangažavimą“. Renginį buvo galima stebėti

ir nuotoliniu būdu. Konferencijai skirta projekto parama.

2021 m. balandžio 6 d. buvo paskelbtas mokslo populiarinimo projektų skatinimo konkursas. Juo siekta paskatinti organizacijas ir pavienius asmenis, pasitelkus inovatyvias priemones, aktyviai skleisti žinias apie mokslą ir technologijas, didinti mokslininko profesijos patrauklumą, skatinti tyrėjų ir visuomenės dialogą, padėti geriau suprasti mokslinę informaciją. Paraiškos buvo priimamos iki 2021 m. spalio 6 d. elektroninėmis priemonėmis. Ekspertų grupė parengė mokslo populiarinimo projektų skatinimo konkurso sąlygas bei konkurso vertinimo komisijos darbo reglamentą. Iš viso konkursui buvo pateiktos 29 paraiškos. Projektai skirstyti pagal kategorijas: I kategorija – „Tikslinėms grupėms skirti renginiai“, II – „Audiovizualinių priemonių projektai“, III – „Projektai, kurių įgyvendinimui panaudojamos kitos priemonės“. Įvertinus ir išrinkus geriausiuosius, gruodžio 1 d. LMA suorganizuotas apdovanojimų įteikimo renginys. Skatinti penki geriausi kiekvienos kategorijos projektai, pirmosios vietos laimėtojams skirtos 8 000 Eur, antrosios – 5 000 Eur, trečiosios – 3 000 Eur, ketvirtosios – 2 000 Eur, penktosios – 1 000 Eur premijos.

Geriausiu mokslo populiarinimo renginiu pripažinta 2020 m. lapkričio mėn. vykus

virtuali edukacinė sesija „Europos kvantinė savaitė“ (projekto rengėja – dr. Mažena Mackoit-Sinkevičienė), skirta supažindinti moksleivius, mokytojus ir visuomenę su naujausiais kvantinių technologijų tyrimais, jų teikiama technologine pažanga ir ateities darbais. Antroji vieta kategorijoje „Tikslinėms grupėms skirti renginiai“ atiteko dr. Ramunei Grikišienei, suorganizavusiai 14 virtualių renginių temomis „Ar galime mokytis miegodami?“, „Kaip ir ką jaučia augalai?“, „Nežemiški pasauliai ir jų paieškos“ ir kitomis. Informuoti apie šiuos renginius ir mokslo žinioms skleisti sukurtas „Facebook“ puslapis „Mokslininkai tavo kambaryje“. Trečioji vieta šioje kategorijoje atiteko VŠĮ „Motyvaciniai projektai“, sukūrusiai ir išbandžiusiai virtualios realybės dirbtuves-mokymus formaliojo, neformaliojo ir savaiminio švietimo darbuotojų informacinių ir komunikacijos technologijų kompetencijoms gerinti. Ketvirtosios vietos laimėtoju pripažintas LAMMC, suorganizavęs Europos žaliosios savaitės tarptautinę konferenciją „Nulinės taršos siekis – iššūkiai ir perspektyvos žemės ūkiui ir miškininkystei“, parengęs ir pristatęs standą apie savo veiklą virtualioje parodoje. VŠĮ „Ars Major“ skirta penktoji vieta už namų tekstilės kolekcijos „Sentimentai“ parodą, papildytą lininių staltiesių kolekcija „Puota“ pagal Mažosios Lietuvos tautinio paveldo audinių

Mokslo populiarinimo projektų skatinimo konkurso laureatai ir renginio dalyviai. 2021 12 01.

motyvus. Viešojoji įstaiga taip pat sukūrė Lietuvos pajūrio krašto lėlių edukacinį rinkinį „Išmanioji tautinė lėlė“, išleido filosofinę knygėlę vaikams „Vasaros diena Kuršių nerijoje“.

Kategorijoje „Audiovizualinių priemonių projektai“ pirmoji vieta atiteko Tadiui Jačiauskui, kartu su kūrybine komanda sukūrusiam trumpametražius dokumentinius filmus „Magijos mokslas. Skraidančios raganos“ ir „Magijos mokslas. Odisėjas ir kiaulės“. Juose mokslininkai pateikia hipotezes, kaip galėjo atsirasti įvairios legendos ir kokia jų prasmė, pasakoja apie augalų ir grybų sandarą, atliktus tyrimus. Bendradarbiaujant su VšĮ Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija, filmai transliuojami per LRT kanalus. Antroji vieta skirta VšĮ „Aktualioji istorija“ už dokumentinį filmą „Dr. E. Šimkūnaitė. Žolinčių takais“, kuriame priminta vaistažolių rinkimo ir nau-

dojimo tradicija, atkurtas žinomos žolininkės portretas ir jos vaidmuo puoselėjant sveiką gyvenseną, moralines vertybes. Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos internetinė mokslo populiarinimo televizija „Mokslo sriubos TV“ įvertinta trečiaja vieta. Laura Stukonytė, Rimantė Balsiūnaitė ir Gabrielė Tiškevičiūtė apdovanotos už pirmąją Lietuvoje atvirą internetinę vandėnų mokslo komunikacijos platformą „Po bangom“, Paulius Vytautas Sungaila – už platformą „Biologija.online“, kuri leidžia pajvairinti biologijos pamokas, įvairius biologinius reiškinius ir sistemas pažinti pasitelkus papildytos ir virtualios realybės technologijas, geriausių pasaulio mokytojų ir grafikos dizainerių sukurtas šiuolaikiškas animacijas ir 3D modelius.

Kategorijoje „Projektai, kurių įgyvendinimui naudojamos kitos priemonės“ pirmoji vieta

skirta Rigondai Skorulskienei, pasiūliusiai komandines jaunimo varžybas „Pabėgimas iš su-naikintos mokslo laboratorijos“. Jų dalyviams tenka atlikti eksperimentus ir įveikti netikėtas užduotis pasitelkus STEAM (*Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics* – tikslųjų mokslų, technologijos, inžinerijos, menų, matematikos) dalykų žinias. Siekdami supažinti visuomenę su DNR molekulės savybėmis, sekoskaitos technologijomis ir jų taikymo galimybėmis, MB „Genomika“ jaunieji tyrėjai nusprendė į DNR molekulę įrašyti Tautišką giesmę. Įgyvendinus šią idėją Lietuva tapo pirmąja pasaulyje valstybe, turinčia savo valstybingumo simbolį DNR molekulėje, o jos sumanytojams atiteko garbinga antroji vieta. Trečiosios vietos laimėtoja – VšĮ „Būties slėpinio produkcija“, ji kartu su asociacija Meno ir mokslo laboratorija kvietė pažinti mokslą per meną. Konsultuojant mokslininkams menininkai ir kūrybinės grupės analizavo ir kurdami meno kūrinius atskleidė biochemijos, magnetizmo, kardiologijos bei kitas mokslo temas, sukurti darbai buvo pristatyti penkiose parodose.

Asociacija Meno ir mokslo laboratorija taip pat apdovanota už spektaklį „Brilijant advenčers“ (rež. Gediminas Rimeika), kuriame nagrinėjama mokslininko galimybių keisti pasaulį ir atsakomybės už savo išradimus tema, populiarinama mokslininko profesija. MB „Zen Republic“ apdovanota už virtualios realybės socialinę platformą „Zen Republic HQ“. Pasitelkusi technologiją „Metaverse“, MB „Zen Republic“ kviečia išbandyti virtualios realybės žaidimus ir ren-

ginius (konferencijas, koncertus, komedijų vakarus ir kt.) visuomenei socializuoti ir šviesti.

Kaip viena projekto „Nacionalinės mokslo populiarinimo sistemos plėtra ir įgyvendinimas“ veiklų 2021 m. rugsėjo 9–17 d. vyko 18-asis nacionalinis mokslo festivalis „Erdvėlaivis Žemė“. Festivalyje iš viso suorganizuota daugiau nei 430 renginių, dalyvavo daugiau nei 15 tūkst. dalyvių.

Projektas „Periodinių mokslo leidinių leidyba ir jos koordinavimas“ įgyvendinamas drauge su partneriais: KU, MRU, VU, VDU, GTC, LMTA, LAMMC, LKMA, ŠU, VGTU. Projekto pradžia – 2016 m. gegužės 20 d. Iš viso parama siekia 2 190 427,99 Eur, iš jų LMA – 1 224 161,18 Eur. Iki 2021 m. pabaigos bendrai panaudota 87 proc. paramos lėšų, iš jų per 2021 m. panaudota 16 proc.

Šešių ekspertų komisija pagal specialią vertinimo metodiką projekto laikotarpiu turi patikrinti ne mažiau nei 20 proc. leidinių. 2021 m. balandžio ir gegužės mėnesiais vykdyta kasmetinė patikra. Patikroje dalyvavo LMA leidiniai „Menotyra“ ir „Chemija“.

2021 m. išleisti ir deklaruoti periodinių mokslo leidinių numeriai: biomedicinos mokslų – 4, iš jų LMA – 4; žemės ūkio mokslų – 3, antrajame jų leidybos etape LMA nebedalyvauja; fizinių mokslų – 17, iš jų LMA – 8; humanitarinių mokslų – 22, iš jų LMA – 9; socialinių mokslų – 10, LMA neturi šių mokslų srities leidinių.

Informacija apie projektų įgyvendinimą ir pasiektus rezultatus pateikiama LMA interneto svetainės skiltyje [ES SF projektai](#).

LMA Vrublevskių biblioteka

Įvedus ekstremaliają padėtį ir galimybių paso galiojimą, nuo liepos mėn. LMA Vrublevskių bibliotekoje buvo atnaujintas skaitytojų aptarnavimas gyvai, paisant visų saugumo reikalavimų. Abonemento paslaugomis vartotojai galėjo naudotis ištisus metus. Metų pradžioje įrengus knygomatą, knygas buvo galima atsiimti 24 val. per parą. Šia paslauga skaitytojai naudojosi ribotai: per knygomatą buvo išduoti tik 104 leidiniai, o iš abonemento vartotojai pasiskolino net 12 640 dokumentų.

Specializuoti LMAVB padaliniai – Rankraščių ir Retų spaudinių skyriai – skaitytojus aptarnavo ir karantino metu: gamino jiems dokumentų kopijas, konsultavo, atsakinėjo į užklausas telefonu ir elektroniniu paštu. Paprastai į šiuos skyrius dirbti su čia saugomais dokumentais atvykdavo nemažas užsienio tyrėjų būrys – daugiau kaip po 200 kasmet. 2021-aisiais jų priimta 76. Daugiausia mokslininkų sulaukta iš Lenkijos – 63, Baltarusijos – 3, Vokietijos ir Austrijos – po 2, po vieną – iš Belgijos, Italijos, JAV, Rusijos, Švedijos ir Šveicarijos. Bendri aptarnavimo rodikliai 2021 m. yra kuklesni nei iki pandemijos: skaitytojai bibliotekoje apsilankė 21 802 kartus (2019 m. – 41 725), jiems buvo išduoti 57 684 dokumentai (2019 m. – 109 782).

Daug bibliotekoje teikiamų paslaugų persikėlė į virtualią erdvę: vartotojai ieškojo in-

formacijos prenumeruojamose ir kuriamose duomenų bazėse, talpyklose, taip pat LMAVB interneto svetainėje. Pastaroji 2021-aisiais buvo atnaujinta. Svetainė baigta kurti gegužės mėnesį, normaliai veikti pradėjo vasaros pradžioje. Dėl diegimo problemų LMAVB tinklalapio veiklos rodikliai kiek mažesni nei 2020 metais: jo vartotojų skaičius – 25 447 (2020 m. – 26 679), jie tinklalapyje apsilankė 85 183 kartus (2020 m. – 95 913) ir buvo iš 88 šalių.

Daug pokyčių įvyko parodinėje bibliotekos veikloje. Rengtos ir įprastinės, ir virtualios parodos. Didelio susidomėjimo sulaukė „Šimtmečių istorijos liudijimai: totoristika LMA Vrublevskių bibliotekoje“ (be kitų, ją aplankė Azerbaidžano ir Turkijos ambasadoriai) ir „Jonas Karolis – Dievo Lietuvai duotas taleris“. Be įprastinių 30-ies parodų surengta ir 11 virtualių: trys iš jų dubliuotos anglų kalba.

Įvertinę pokyčius, susijusius su lankytojų įpročiais, Komunikacijos skyriaus darbuotojai stiprino LMAVB padalinių teikiamą turinį administruojamuose socialiniuose tinkluose ir tinklalaidėje. Naujas vaizdo laidų ciklas „Akademikai kitaip“ 2021-aisiais imtas rodyti kanale „YouTube“. Jomis siekiama atskleisti žymių mokslininkų, LMA narių, neakademiškes veiklas bei pomėgius. Nufilmuota ir paskelbta laida iš sumanyto keturių laidų ciklo

Apie Rytų Europos studijų raidą tarpukariu ir jų dabartinę būklę renginyje „Kaip tyrinėti ir studijuoti Rytų Europą“ 2021 m. rugsėjo 16 d. kalbėjo Varšuvos universiteto Rytų Europos centro direktorius Janas Malickis (Jan Malicki) ir šio centro profesorius habil. dr. Lešekas Zaštoutas (Leszek Zasztowt).

Diskusiją vedė doc. Andžėjus Pukšto (Vytauto Didžiojo universiteto Politologijos katedra).

Valentinos Marmienės nuotr.

apie akad. R. Karaziją ir jo fizikinius žaislus (auktoriai D. Petkus ir V. Petrikaitė). 2022 m. numatoma ciklą tęsti laidomis apie akad. E. Norkų (monetas ir banknotai) ir akad. G. Blažienę (meno kūriniai).

2020 m. Komunikacijos skyriaus darbuotojai kartu su kolegomis iš LMA, Nacionalinės Martyno Mažvydo bei VU bibliotekų ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pradėjo kurti laidas garso įrašų kanale „Vrublevskių biblioteka ir bičiuliai“. 2021-aisiais joje paskelbti 66 garso įrašai; jie klausytojus pasiekė per „Spotify“ ir „Anchor“ platformas. Lektoriais tapo Vrublevskių bibliotekos darbuotojai, LMA nariai, lituanistinių institutų mokslininkai ir kt.

Auditoriją sudarė Lietuvos, Lenkijos, Airijos, Šveicarijos, Jungtinės Karalystės, Norvegijos, Vokietijos, Belgijos ir Italijos klausytojai.

2021 m. Komplektavimo skyriaus darbo rodikliai artimi planuotiems: bibliotekos fondas papildytas 9 714 fiz. vnt. (planuota 10 200). 3 164 egz. gauta iš ypač svarbaus bibliotekai komplektavimo šaltinio – privalomojo respublikos spaudinių egzemplioriaus (2020 m. – 2 977). Manoma, kad taip atsitiko dėl valdžios institucijų paramos: 2021 m. LR kultūros ministerijos prašymu buvo sudarytas leidyklų, neduodančių privalomojo egzemplioriaus, sąrašas. Jos iš ministerijos sulaukė paragininimų atnaujinti privalomojo egzemplioriaus teikimą. Be to, ir Lietuvos

Ekskursiją Krašto apsaugos ministerijos darbuotojams po parodą, skirtą J. K. Chodkevičiui, veda parodos autorius dr. Sigitas Narbutas. Vikos Petrikaitės nuotr.

Iš 2021 m. bibliotekoje restauruotų dokumentų parodos. Praėjusiais metais iš viso konservuoti ir restauruoti 83 įvairios apimtys dokumentai iš Rankraščių ir Retų spaudinių fondų. Vikos Petrikaitės nuotr.

nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka savo interneto svetainėje, skiltyje „Informacija leidėjams“, ėmė skelbti LMAVB, kaip privalomojo egzemplioriaus gavėjo, duomenis ir kontaktus. Tai davė rezultatų. Net 32,7 proc. visų sukomplektuotų spaudinių buvo gauta iš šio šaltinio. Dar 26,4 proc. jų įsigyta iš knygų mainų, 24,1 proc. – iš dovanų; 15,2 proc. sukomplektuotų spaudinių sudarė periodikos prenumerata, o 1,6 proc. – pirkimai.

Iki „eMoDB.LT“ projekto pabaigos LMA Vrublevskių biblioteka skaitytojams teikė prieigą prie 26 duomenų bazių (DB), iš kurių 19 prenumeravo, o likusias gavo dovanų. Vėliau DB skaičius sumažėjo iki 23. Planuojant 2021–2023 m. prenumeratą, bibliotekai teko atsisaityti dalies fizinių mokslų DB. Atsisakant buvo remiamasi panaudos statistika ir jos santykiu su prenumeratos kaina. Kita vertus, nepaisant riboto finansavimo, nuspręsta papildyti prenumeruojamų DB sąrašus skaitytojų pageidaujama humanitarinių bei socialinių mokslų žurnalais.

Į Rankraščių skyrių priimti 837 rankraščiniai dokumentai, įsteigti trys nauji fondai: F 440 – Viliaus Purono, F 441 – Algimanto Liekio ir F 442 – Vinco Jasiukevičiaus. Toliau pildyti kai kurie anksčiau pradėti formuoti fondai.

LMA Vrublevskių bibliotekoje mokslo tyrimai vykdyti 33 temomis: 23 – rašties paveldo tyrimų, 9 – mokslo istorijos tyrimų; taip pat tęsti bibliometriniai mokslo publikacijų tyrimai.

Per metus LMAVB darbuotojai šalies ir užsienio mokslo leidiniuose paskelbė 11 mokslinių straipsnių, 12 mokslo sklaidos publikacijų, o žiniasklaidoje – daug informacinių pranešimų. Šiame darbo bare vaisingai padirbėjo Knygos muziejus, Retų spaudinių, Rankraščių, Mokslinės informacijos ir Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyrių darbuotojai.

2021 m. LMA Vrublevskių biblioteka Lietuvos mokslo tarybos administruojamai mokslo (meno) veiklos vertinimo sistemai „Vieversys“ pateikė 14 darbuotojų 2020 m. publikuotų mokslo darbų: 4 – humanitarinių mokslų ir 10 – socialinių. Daugiausia balų pelnė dvi bibliografijos (49). 8 straipsniai įvertinti po 2 balus, vienas gavo 1 balą, dar vienas – 4, nes buvo išspausdintas mokslo žurnale, referuojamame „Scopus“ duomenų bazėje. Iš viso LMAVB humanitarinių mokslų srities publikacijos surinko 52,60, o socialinių mokslų – 17,50 balo.

LMAVB 2021 m. parengė ir išleido du leidinius: testinį mokslo darbų rinkinį „Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka“ (atsakingoji redaktorė ir sudarytoja Daiva Narbutienė) ir Gitos Drungilienės „Žydų švietimo įstaigų dokumentai Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje = Dokumenty żydowskich placówek oświatowych w Bibliotece im. Wróblewskich Litewskiej Akademii Nauk. Białystok: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego“. Darbuotojai parengė 21 mokslinį pranešimą, perskaitytą įvairiose tarptautinėse ir šalies konferencijose.

Šiomet sudarytos bendradarbiavimo ir kitokios veiklos sutartys su Lietuvos nacionaliniu kultūros centru, Lietuvos istorijos institutu, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešąja biblioteka. Licencinė sutartis dėl dokumentų elektroninių kopijų panaudos pasirašyta su Rusijos nacionaline biblioteka (Sankt Peterburgas), o sutartis dėl tarptautinių knygų mainų – su Rusijos mokslų akademijos Gamtos mokslų biblioteka (Maskva); sutartis dėl leidybos – su Palenkės Lukašo Gurnickio biblioteka (Balstogė); sutartis dėl rankraščio elektroninių kopijų – su Pilių komplekso „Myrius“ muziejumi (Myrius).

Dr. Rima Cicėnienė darbavosi „eLABA“ konsorciumo valdyboje, UNESCO programos

„Pasaulio atmintis“ nacionaliniame komitete, Kultūros ministerijos įsteigtaame projektų programos „eKultūra“ ekspertų kompetencijos tinkle ir Europos kultūros paveldo kompetencijų centro projekto 4CH valdyboje; aukščiausios kvalifikacinės kategorijos restauratorė Edita Keršulytė – Kilnojamųjų kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisijoje ir Lietuvos standartizacijos departamento Technikos komitete; tos pačios kvalifikacinės kategorijos jos kolegė Birutė Giedraitienė – Europos knygų ir popieriaus konservavimo ir restauravimo tyrimų centre (Kremsas, Austrija; Lietuvos ats-tovė), dr. Sigitas Narbutas – VU taryboje.

Įgyti profesinės patirties kasmet į LMA Vrublevskių biblioteką atvyksta jaunų žmonių iš įvairių mokymo institucijų. 2021 m. praktiką Skaitmeninio skyriuje atliko Vilniaus paslaugų verslo profesinio mokymo centro mokinė Justina Balanaitė, kuriai vadovavo skyriaus vedėjas Egidijus Gotalskis ir fotografė Valentina Marmienė. Rankraščių skyriaus darbuotoja dr. Gita Drungilienė vadovavo dviem stažuotojoms iš Varšuvos universiteto bibliotekos Rankraščių ir retų spaudinių skyriaus.

Kasmet į biblioteką kreipiasi savanoriai, norintys čia padirbėti neatlygintinai. 2021 m. Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriuje savanoriavo dr. Medeina Steponavičiūtė, jai vadovavo skyriaus vedėja E. Keršulytė. Jos kolegė Gražina Smaliukienė vadovavo kitos savanorės – Vilniaus dailės akademijos II kurso molbertinės tapybos restauravimo studentės Rugilės Kiškytės – darbui.

2021 m. studijas aukštosiose mokyklose tęsė 6 LMAVB darbuotojai. VU magistrantūros komunikacijos mokslų studijų programą baigė Viktorija Dridi: jai suteiktas socialinių mokslų magistro laipsnis. Socialinių mokslų kolegijoje Margarita Beliakova įgijo teisės bakalauro

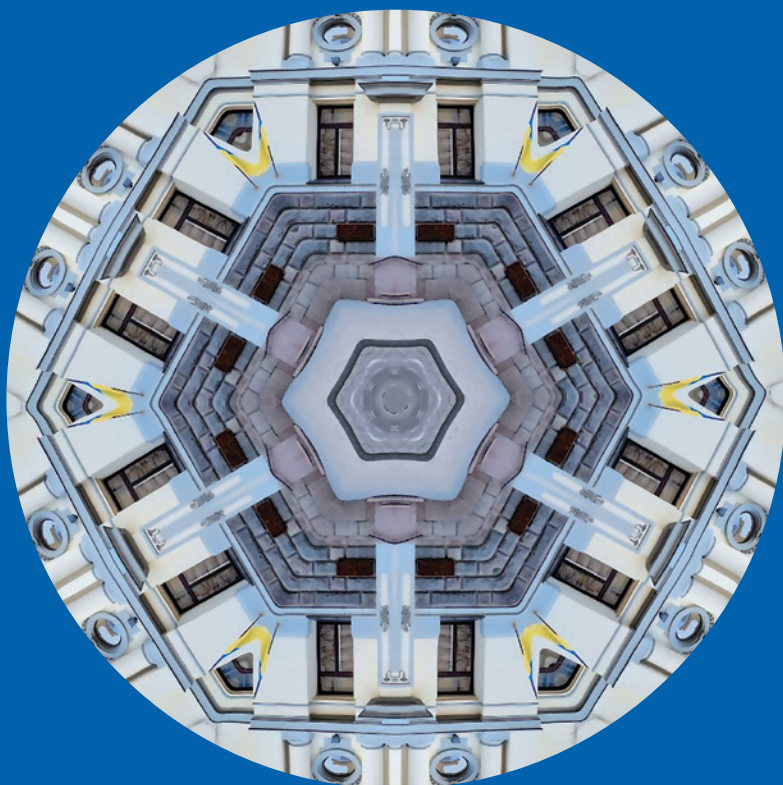
laipsnį. Knygos muziejaus darbuotoja Kotryna Rekašiūtė Lietuvių literatūros ir tautosakos institute apgynė disertaciją „Masonų draugijų įtaka lituanistiniam sąjūdžiui Prūsijoje XVIII–XIX a. pr.“, o Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriaus restauratorė Aušra Čiuladienė – disertaciją „Senųjų rašytinių šaltinių dažų ir rišiklių tyrimas“. Disertacija rengta 2017–2021 m. studijuojant VU Chemijos instituto doktorantūroje. Šiuo metu LMAVB dirba 13 mokslo daktarų.

2021 m. sėkmingai baigtas dar vienas projekto „Duomenų bazės „Lituanistika“ plėtra“ etapas, kuriame darbavosi 6 LMAVB darbuotojai, taip pat VEPIS (Visuomenės poreikius atitinkančios virtualios kultūrinės erdvės plėtra) projektas; jame dirbo 20 LMAVB darbuotojų. Dr. Neringa Markauskaitė darbavosi projekte „Ekslibriso kūrėjai XX–XXI a.: enciklopedinio žinyo rengimas“, kurį kartu su partneriais vykdo Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka. Sulaukusi paramos iš Spaudos, radijo ir TV rėmimo fondo, Inga Berulienė sukūrė 5 laidas TV ciklui „LDK giminės: paveldo ženklai Lietuvoje“ (rodyta per „Balticum“ TV) ir 8 laidas ciklui „Vilniaus Babilonas“ („Lietuvos ryto“ TV; bibliotekos „YouTube“).

Kultūros paveldo išsaugojimui ir sklaidai itin svarbi Skaitmeninio bei Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyrių veikla. Buvo restauruota 24 594 sąlyginiai lapai, arba 207 vnt. dokumentų, pagaminta 1 255 įrišų. Skaitmeninio skyrius iš bibliotekoje saugomų dokumentų sukūrė 89 937 vaizdus, suteikė mokamų paslaugų už 5 461,65 euro.

Tęsiant rekonstrukciją, bibliotekoje 2021 m. įrengti stelažai knygoms; sumontuotos saugyklų gaisro gesinimo, oro vėdinimo ir šildymo sistemos, pradėtas eksploatuoti šilumos punktas; įrengta konteinerinė elektros skirstymo pastotė; toliau vykdyti kiti statybos ir apdailos darbai.

Finansai

LMA biudžetinių lėšų panaudojimas programai „Mokslinių tyrimų plėtojimas bei jų rezultatų panaudojimo efektyvumo didinimas“ vykdyti 2021 m.

Tūkst. eurų

2021 M. SKIRTI VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMAI **1100,0**

I. Iš jų apmokėtos paprastosios išlaidos **1059,0**

darbo užmokestis ir socialinis draudimas: **735,8**

darbo užmokestis 724,0

socialinio draudimo įmokos 11,8

prekių ir paslaugų naudojimo išlaidos: **139,1**

ryšių paslaugos 0,8

transporto išlaikymo ir transporto paslaugų įsigijimo išlaidos 2,8

komandiruočių išlaidos 0,8

materialiojo turto paprastojo remonto išlaidos 0,5

kvalifikacijos kėlimo išlaidos 0,2

komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos 28,3

informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos 26,8

reprezentacinės išlaidos 4,5

kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos 74,4

kitos išmokos: **184,1**

darbdavių socialinė parama 5,9

stipendijos 10,8

LMA narių emeritų ir neturinčių darbo santykių tikrųjų narių,

kuriems daugiau kaip 65 metai, išmokos 145,9

LMA mokslo premijos 21,5

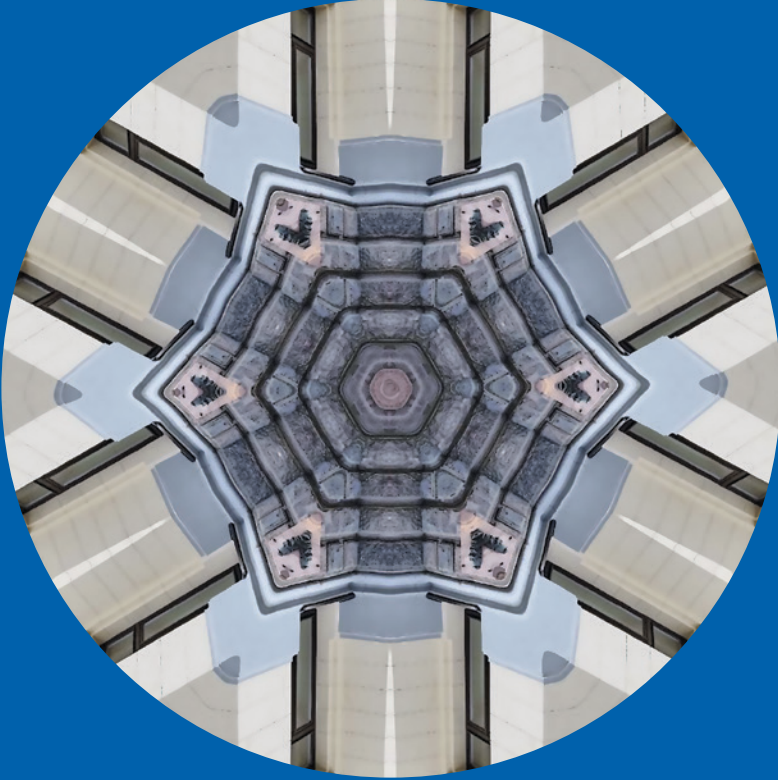
II. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo išlaidos **41,0**

2021 m. LMA pajamų įmokų lėšos **2,2**

Kitų institucijos lėšų panaudojimas

- LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos skirtos lėšos pavedimams vykdyti:
 - Lietuvos mokslo premijų komisijos, kurią techniškai aptarnauja LMA, veiklos išlaidoms apmokėti panaudota 23,5 tūkst. eurų;
 - Lietuvos mokslų akademijos konkurso būdu jauniesiems mokslininkams skirtoms premijoms mokėti – 30,2 tūkst. eurų;
- CERN projekto veiklai vykdyti Akademija skyrė 5,9 tūkst. eurų, pervesta partneriams – 171,0 tūkst. eurų;
- Mokslinei konferencijai, skirtai jaunųjų mokslininkų skatinimui, organizuoti, leidybai bei Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus veiklai palaikyti panaudota iš verslo įmonių gauta 3,0 tūkst. eurų parama.
- Tarptautiniai narystės mokesčiai tarptautinėms akademijų sąjungoms 6,0 tūkst. eurų sumai apmokėti iš LMA mokslinių tyrimų ir tarptautinio bendradarbiavimo labdaros ir paramos fondo gautomis lėšomis.
- Pasaulio mokslininkų federacijos skirtos lėšos – 5,5 tūkst. eurų – panaudotos Pasaulio mokslininkų federacijos skiriamoms stipendijoms jauniesiems mokslininkams mokėti.
- Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšomis finansuojamiems trims projektams vykdyti 2021 m. panaudota 466,0 tūkst. eurų.

Priedai

LMA ir Jaunosios akademijos narių apdovanojimai ir pripažinimas

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda Vasario 16-osios – Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga – už nuopelnus Lietuvos Respublikai ir už Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais apdovanojo Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių piliečius. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžiumi apdovanoti akad. Vygantas Paulauskas ir akad. Pranas Viškelis. Akademikas Adolfas Laimutis Telksnys apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi. Akademikai Vaidutis Kučinskas ir Aurelija Žvirblienė apdovanoti Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi; akad. Juozas Vidmantis Vaitkus – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžiumi.

A. J. Motuzas, V. K. Sirvydis, A. Sliesaravičius, A. J. Raila, H. Žilinskas, R. Dubakienė, M. Žalakevičius, K. Sasnauskas, K. Kilkus, G. Motuza Matuzevičius, J. Banys, A. Kareiva, V. Razumas, J. V. Vaitkus, A. Gaižutis, A. V. Matulionis, G. Kuprevičius, Z. Norkus apdovanoti LMA atminimo medaliais.

S. Karazija apdovanotas Valstybinės miškų tarnybos „Aukšinio ąžuolo lapo“ medaliu už indėlį plėtojant Lietuvos miškų tipologiją, aktyvią mokslininko poziciją ekologinės miškininkystės klausimais. Ž. Kadžiulienei Lietuvos agronomų sąjunga suteikė Lietuvai nusipelnusios agronomės vardą; D. Danusevičius apdovanotas VDU premija; A. Povilaitis – VDU ŽŪA kancelerės padėka.

V. Šikšnys apdovanotas Baltijos Asamblėjos mokslo premija ir Teodoro Grotuso fondo medaliu.

J. R. Naujaliui Eugenijos Šimkūnaitės labdaros ir paramos fondas įteikė Padėkos raštą už aktyvų dalyvavimą E. Šimkūnaitės metų veikloje. V. A. Bumelį „Investor Forum“ paskelbė „Metų investuotoju“. R. Žaliūnui suteiktas Plungės miesto garbės piliečio vardas už profesinę veiklą ir Plungės garsinimą; Lietuvos kardiologų draugija už ypatingus jo nuopelnus kardiologijai skyrė apdovanojimą „Metų kardiologas“.

Č. Venclovui ir V. Šikšniui su bendraautoriais skirtas VU rektoriaus apdovanojimas už geriausią 2020 m. gamtos, medicinos ir sveikatos, technologijos mokslo sričių publikaciją. S. Klimašauskas apdovanotas VU rektoriaus prizų už geriausią 2020 m. taikomąjį darbą.

Akademikams Albertui Malinauskui, Gedinui Niaurai įteikta 2020 m. Lietuvos mokslo premija; Arūnui Ramanavičiui – 2021 m. VU rektoriaus mokslo premija; akad. Vytautas Getautis laimėjo KTU metų nominacijas „Geriausio projekto vadovas“ ir „Už kiekvienos technologijos – tarptautiškumas“. Valdemarui Razumui skirtas Baltijos šalių mokslų akademijų medalis, jis apdovanotas už Baltijos šalių mokslinio bendradarbiavimo stiprinimą einant LMA prezidento ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto viceministro pareigas.

E. Aleksandravičiui įteikta Kauno miesto mokslo premija už nuopelnus humanitarinių ir socialinių mokslų srityje; V. Martinkui – Lietuvos rašytojų sąjungos Šimtmečio premija „Už inte-

lektualią, esmių ieškančią prozą, orią, visada dialogišką laikyseną bei už meno visuomenės labui nuveiktus darbus“. G. Kuprevičius apdovanotas „Auksine rūtos šakele“ – „Už gyvenimu paliudytą tarnystę pašaukimui ir meno idėjai“. R. Palekas su bendraautoriais – konkurso „Už darnią plėtrą“ 2021 m. laimėtojas industrinių projektų kategorijoje (projektas „SBA industrinių inovacijų slėnis“). V. Nekrošiui įteiktas Teisėjų tarybos 1-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklas „Už nuopelnus teismų sistemai“.

2020 m. Lietuvos mokslo premiją su kolegomis pelnė LMAJA pirmininkas, FTMC vyriausiasis mokslo darbuotojas dr. Mindaugas Gedvilas. Kasmetinėje FTMC mokslinėje konferencijoje įteikti apdovanojimai LMAJA nariams dr. Linui Minkevičiui ir dr. Aldonai Balčiūnaitei.

L. Minkevičiui skirtas FTMC specialusis apdovanojimas už proveržį kuriančią mokslinę-technologinę veiklą ir tapus LMAJA nariu, o A. Balčiūnaitei – už jaunatvišką proveržį mokslinėje veikloje. Dr. Ieva Plikusienė, pelniusi 2021 m. „L'Oréal Baltic“ konkurso „Moterims moksle“ apdovanojimą, skiriamą Lietuvoje dirbančiai mokslų daktarei, tapo nauja LMAJA nare.

Birželio mėn. LMA prezidiumas skyrė 15 stipendijų geriausiems šalies jauniems humanitarinių, socialinių, fizinių, biomedicinos, technologijos ir žemės ūkio mokslo sričių mokslininkams. Tarp laimėjusiųjų ir LMAJA narės dr. Viktorija Vaštakaitė-Kairienė ir dr. A. Balčiūnaitė, pelniusi šią prestižinę paramą jau antrą kartą.

LMA narių veiklos rezultatai, leidybinė mokslo žinių sklaida

I lentelė

LMA NARIŲ TIRIAMŲJŲ IR MOKSLO POPULIARINIMO DARBŲ SKAIČIUS 2021 M., NARIŲ PRIPAŽINIMAS

	HSMS	MFChMS	BMGMS	ŽŪMMS	TMS	Iš viso
Narių skaičius (be užsienio narių)	32	40	39	26	34	171
Paskelbta leidinių (monografijų, vadovėlių, knygų)	26	4	10	5	10	55
Gauta patentų, sukurta veislių	–	–	–	3 veislės, 1 patentas	8 patentai	3 veislės, 9 patentai
Paskelbta mokslo straipsnių	65	233	212	128	180	818
Iš jų užsienio leidiniuose	43	226	134	106	150	659
Paskelbta mokslą populiarinančių straipsnių	71	10	55	40	11	187
Kalbėta renginiuose visuomenei, radijo ir TV laidose	185	44	119	36	25	409
Vykdyta konkursinių mokslo projektų	52	42	47	112	109	362
Iš jų tarptautinių	17	12	28	34	47	138
Atlikta ekspertizių	200	247	180	239	120	986
Pažymėti Lietuvos ir užsienio valstybiniais apdovanojimais	–	3	2	1	1	7
Gavo Lietuvos ir tarptautines mokslo premijas	–	3	1	–	3	7

II lentelė
INFORMACIJA APIE LMA LEIDŽIAMUS PERIODINIUS MOKSLO ŽURNALUS

LMA žurnalo pavadinimas	Mokslo sritis	Kuruojantis mokslų skyrius	Redakcinės kolegijos pirmininkas	Išleista spaudos lankų	Paskelbta straipsnių
Lituanistica	Humanitariniai mokslai	HSMS	Eugenijus Jovaiša	43	18
Menotyra			Rasa Vasinauskaitė (pirmininko pavaduotoja)	14	8
Filosofija. Sociologija			Arvydas Virgilijus Matulionis	53,75	45
	Socialiniai mokslai				
Lithuanian Journal of Physics	Gamtos mokslai	MFChMS	Evaldas Tornau	35,25	24
Chemija			Albertas Malinauskas	22,25	15
Biologija		BMGMS	Algimantas Paulauskas	34,5	16
Žemės ūkio mokslai	Žemės ūkio mokslai	ŽŪMMS	Kęstutis Romaneckas	14,75	6
Energetika	Technologiniai mokslai	TMS	Gintautas Miliauskas, Vytautas Martinaitis (pirmininko pavaduotojai)	10,75	8

Lietuvos mokslų akademijos narių sąrašas 2021-12-31

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS

TIKRIEJI NARIAI

Egidijus Aleksandravičius • Antanas Andrijauskas • Kęstutis Armolaitis • Juozas Augutis • Vilijandas Bagdonavičius • Jūras Banys • Rimantas Barauskas • Romas Baronas • Elena Bartkienė • Audrius Beinorius • Vidmantas Bižokas • Grasilda Blažienė • Marijonas Bogdevičius • Vilmantė Borutaitė • Arūnas Bukantis • Vladas Algirdas Bumelis • Eugenijus Butkus • Vincas Būda • Raimondas Čiegis • Zenonas Dabkevičius • Darius Danusevičius • Rūta Dubakienė • Artūras Dubickas • Audrius Dubietis • Pavelas Duchovskis • Gintautas Dzemyda • Algis Džiugys • Arvidas Galdikas • Vytautas Gehtautis • Juozas Vidas Gražulevičius • Saulius Grigalevičius • Vidmantas Gulbinas • Rimantas Jankauskas • Rūta Janonienė • Eugenijus Jovaiša • Gediminas Juzeliūnas • Žydrė Kadžiulienė • Rimantas Kačianauskas • Artūras Kaklauskas • Gintaris Kaklauskas • Algirdas Kaliatka • Aivaras Kareiva • Domas Kaunas • Kęstutis Kilkus • Dalia Klajumienė • Saulius Klimašauskas • Jūratė Kriaučiūnienė • Arūnas Krotkus • Vaidutis Kučinskas • Zita Aušrelė Kučinskienė • Albinas Kuncevičius • Limas Kupčinskas • Aleksandras Laucevičius • Valdas Stanislovas Laurinavičius • Antanas Laurinčikas • Romas Lazutka • Remigijus Leipus • Ričardas Makuška • Mindaugas Malakauskas • Albertas Malinauskas • Eugenijus Manstavičius • Audrius Sigintas Maruška • Aušra Maslauskaitė • Jonas Mažeika • Liudas Mažeika • Valentinas Mikelėnas • Robert Mokrik • Jonas Remigijus Naujalis • Vytautas Nekrošius

• Gediminas Niaura • Eugenijus Norkus • Zenonas Norkus • Sergej Olenin • Vytautas Ostaševičius • Rolandas Palekas • Rimvydas Petrauskas • Konstantinas Pileckas • Alfars Pliūra • Dainora Pociūtė-Abukevičienė • Sigintas Podėnas • Povilas Poškas • Arvydas Povilaitis • Gediminas Račiukaitis • Minvydas Kazys Ragulskis • Rimantas Ramanauskas • Arūnas Ramanavičius • Daiva Rastenytė • Valdemaras Razumas • Vytautas Ruzgas • Giedrė Samuolienė • Kęstutis Sasnauskas • Antanas Sederevičius • Jūratė Sprindytė • Darius Staliūnas • Vidmantas Stanys • Gediminas Staugaitis • Kęstutis Strupas • Bonifacas Stundžia • Egidijus Šarauskis • Raimundas Šiaučius • Virginijus Šikšnys • Gintautas Tamulaitis • Sigintas Tamulevičius • Gediminas Valkiūnas • Leonas Valkūnas • Gintaras Valušis • Česlovas Venclovas • Pranas Viškelis • Mečislovas Žalakevičius • Remigijus Žaliūnas • Henrikas Žilinskas • Artūras Žukauskas • Aurelija Žvirblienė

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS

NARIAI EMERITAI

Ramutis Bansevičius • Vytautas Basys • Jurgis Brėdikis¹ • Antanas Buračas • Viktorija Daujotytė-Pakerienė • Mykolas Daunys • Vincentas Dienys • Danielius Eidukas • Algimantas Fedaravičius • Algirdas Gaižutis • Jonas Grigas • Romualdas Grigas • Algimantas Grigelis • Feliksas Ivanauskas • Eugenijus Arvydas Janulaitis • Česlovas Jukna • Benediktas Juodka • Gytis Juška • Leonardas Kairiūkštis² • Vytautas Kaminskas

¹ Mirė 2021-08-15.

² Mirė 2021-07-15.

• Sofija Kanopkaitė • Romualdas Karazija • Stasys Karazija • Rymantas Jonas Kažys • Zigmuntas Kiaupa • Juozas Kulys • Giedrius Antanas Kuprevičius • Albinas Kusta • Pranas Kūris • Vytautas Martinkus • Arvydas Virgilijus Matulionis • Jonas Mockus³ • Gediminas Motuza Matuzevičius • Algirdas Juozas Motuzas • Evaldas Nekrašas • Algis Petras Piskarskas • Antanas Praškevičius • Kazimieras Ragulskis • Algirdas Jonas Raila • Pranas Sadauskas⁴ • Mifodijus Sapagovas • Leonardas Sauka • Vytautas Jonas Sirvydis • Vytautas Konstantinas Sirvydis • Algirdas Skirkevičius • Algirdas Sliesaravičius • Algirdas Petras Stabinis • Jurgis Kazimieras Staniškis • Vytautas Pranciškus Straižys⁵ • Vyngantas Paulauskas • Donatas Surgailis • Vytas Antanas Tamošiūnas • Adolfas Laimutis Telksnys • Giedrius Uždavins • Juozas Vidmantis Vaitkus • Algirdas Vaclovas Valiulis • Veronika Vasiliausienė • Jurgis Vilemas • Gintautas Žintelis • Edmundas Kazimieras Zavadskas • Antanas Žilinskas • Vladas Žulkus

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS UŽSIENIO NARIAI

Hojatas Adeli (Hojjat Adeli) • Makoto Asašima (Makoto Asashima) • Algirdas Avižienis • Petras V. Avižonis • Aleksejus Bogdanovas • Deividas Bridžesas (David Bridges) • Endriu Bušas (Andrew Bush) • Czinde Cao (Jinde Cao) • Pietras Umbertas Dinis (Pietro Umberto Dini) • Vinfrydas Drochneris (Winfried Drochner) • Robertas Nilas Džounsas (Robert Neil Jones) • Svenas Ekdalis (Sven Ekdahl) • Hansas Jurgenas Foitas (Hans Jürgen Voigt) • Hansas Forsbergas (Hans Forsberg)⁶ • Šarlotė Friožė Fišer (Charlotte Froese Fischer) • Maiklas Fulas (Michael Fullen)

³ Mirė 2021-08-31.

⁴ Mirė 2021-08-25.

⁵ Mirė 2021-12-19.

⁶ Mirė 2021-12-20.

• Rivneras Ganijevas (Rivner Ganiev) • Frydričas Gėcė (Friedrich Götze) • Jurius Gleba (Jurij Gleba) • Janas Harfas (Jan Harff) • Sergejus Inge-Večtomovas (Sergej Inge-Večtomov) • Stivenas Helfordas (Stephen E. Halford) • Rynkas van Hrondelė (Rienk van Grondelle) • Janas Jankovskis (Jan Jankowski) • Haincas Jerochas (Heinz Jeroch) • Janas Jurkevičius (Jan Jurkiewicz) • Tomas Justelis (Thomas Jüstel) • Janušas Kacpžykas (Janusz Kacprzyk) • Zdzislavas Kaveckis (Zdzisław Kawecki) • Vytautas (Victor) Klemas • Emilijus Knystautas • Ričardas Gajus Komptonas (Richard Guy Compton) • Ivarnas Karlas Erikas Magnusonas (Ivan Karl-Eric Magnusson) • Pėteris Malfertaineris (Peter Malfertheiner) • Algis Mickūnas • Zenonas Mruzas (Zenon Mróz) • Žeraras Muru (Gérard Albert Mourou) • Stenas Nilsonas (Sten Nilsson) • Panas M. Pardalas (Panos M. Pardalos) • Filipas Patsalis (Philippos C. Patsalis) • Dmitrijus Pavlovas (Dmitrij Pavlov) • Hansas Hartmutas Pėteris (Hans Hartmut Peter) • Andrė Priumo (André Preumont) • Kaliampudis Radhakrišna Rao (Calyampudi Radhakrishna Rao) • Reinas Raudas (Rein Raud) • Baiba Rivža • Migelis Sanchuanas (Miguel A. F. Sanjuan) • Eva Marija Severinson (Eva Maria Severinson) • Karlas Skirnissonas (Karl Skirnisson) • Kenvėjus Montgomeris Smitas (Kenway Montgomery Smith) • Janas Erikas Solheimas (Jan Erik Solheim) • Tarmas Somerė (Tarmo Soomere) • Ojaras Sparytis (Ojars Spārītis) • Voldemaras Strykis (Voldemārs Strīķis) • Rolandas Sune Svanbergas (Roland Sune Svanberg) • Robertas Šileris (Robert Shiller) • Michailas Šuras (Michael Shur) • Rimas Vaičaitis • Rimvydas Vasaitis • Dyteris Verneris (Dieter Werner) • Richardas Vilemsas (Richard Villems) • Romualdas Viskanta⁷ • Antoninas Zikikis (Antonino Zichichi)

⁷ Mirė 2021-12-27.

LMA ir su partneriais organizuoti 2021 metų renginiai

SAUSIS	
4 d.	Nuotolinis renginys, skirtas aplinkosaugininko, kraštovaizdžio prof. Romo Pakalnio 80-osioms gimimo metinėms paminėti.
19 d.	Rinkiminis LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
20, 25 d.	Tęsinys: rinkiminis LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
21 d.	Dr. Mindaugo Gedvilo nuotolinė paskaita moksleiviams „Lazerių taikymas“.
28 d.	Dr. Agnės Čivilytės nuotolinė paskaita „Žmogaus vaizdavimas priešistorėje ir Marijos Gimbutienės Deivių teorija“.
VASARIS	
3 d.	Nuotolinė konferencija Lietuvos mokytojams „COVID-19: pacientai, testai, skiepai“.
3 d.	Nuotolinis Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
9 d.	Dr. Renatos Minkevičiūtės nuotolinė paskaita moksleiviams „Ledinių kūnų pasaulis“.
10 d.	Nuotolinis rinkiminis Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
11 d.	Konferencija „Kultūra, vartojimas ir kūrybos ekonomika: filosofiniai, socialiniai ir komunikaciniai aspektai“.
18 d.	Ataskaitinis LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
18 d.	Dr. Vaido Palinausko nuotolinė paskaita „Maliarija mano balkone“.
18 d.	Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
22 d.	Dr. Lauros Bojarskaitės nuotolinė paskaita „Kas vyksta mūsų smegenyse, kai miegame?“.
22 d.	Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
23 d.	LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
23 d.	Technikos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas dėl kandidatų į LMA tikruosius narius rinkimų.
24 d.	Mokymai LMA Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso dalyviams.
25 d.	Mokymai LMA Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų mokslinių darbų konkurso dalyviams.
25 d.	Ataskaitinis Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
25 d.	Prof. Ritos Aleknaitės-Bieliauskienės ir dr. Broniaus Kačkaus monografijos „Dvidešimt metų drauge. Puoselėjantys gimtojo Panevėžio atmintį“ pristatymas.

KOVAS

- 2 d. Prof. Ritos Aleknaitės-Bieliauskienės nuotolinė paskaita moksleiviams „Dainininkai: mecosoprana“.
- 4 d. 2020 metų Lietuvos mokslo premijos laureato diplomų teikimo išskilmės.
- 9 d. Nuotolinis LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas dėl kandidatų į LMA tikruosius narius rinkimų.
- 16 d. Dr. Aleksandr Novoslavskij nuotolinė paskaita „Mikroorganizmai mūsų namuose, kiek suvalgome bakterijų?“.
- 16–18 d. Dr. Agnės Čivilytės nuotolinė paskaita moksleiviams „Garsi archeologė Marija Gimbutienė ir jos sėkmės istorija“.
- 18 d. Knygos „Mečislovas Davainis-Silvestraitis. Dienoraštis. 1904–1912 m.“ sutiktuvės.
- 30 d. Prof. dr. Juozas Kupčinsko ir dr. Jurgitos Skiecevičienės nuotolinė paskaita moksleiviams „Nematomas mūsų pasaulis – žmogaus mikrobiota“.

BALANDIS

- 13 d. Ataskaitinis ir rinkiminis Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas.
- 13 d. Dr. Daliaus Gudeikos nuotolinė paskaita „Kas per „liuciferinai“ priverčia veikti tavo telefoną? Šviesą spinduliuojančios organinės medžiagos“.
- 15 d. Dr. Vytauto Rinkevičiaus nuotolinė paskaita „Prūsų kalbos pėdsakai“.
- 16 d. Akad. Algirdo Vaclovo Valiulio nuotolinė paskaita „Iš geležinkelio Lietuvoje istorinės raidos“.
- 21–23 d. 9-oji Skandinavijos–Baltijos šalių parazitologų draugijos konferencija.
- 21 d. Akademiniai skaitymai „25-eri metai Lietuvos mokslų akademijoje“, skirti

akad. Rūtos Dubakienės 70-mečio jubiliejui.

- 23 d. DNR diena Lietuvoje 2021.
- 26 d. Dr. Redos Iršėnaitės nuotolinė paskaita „Grybų karalystė“.
- 29 d. Neuromokslininko Metju Volkerio (Matthew Walker) mokslo populiarinimo knygos „Kodėl mes miegame“ sutiktuvės.

GEGUŽĖ

- 4 d. Akad. Valdo Stanislovo Laurinavičiaus nuotolinė paskaita „Fermentų panaudojimas medicinoje ir pramonėje“.
- 5–6 d. 27-oji tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „Žmogaus ir gamtos sauga“.
- 7 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimai už lietuvių kalbos puoselėjimą.
- 10 d. Akademiniai skaitymai „Geologai – saulės ir vėjo broliai“, skirti akad. Algimanto Grigelio 90-mečio jubiliejui.
- 13 d. Išvažiuojamasis Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių susirinkimas ir sodų žydėjimo šventė.
- 13 d. Dr. Renatos Minkevičiūtės nuotolinė paskaita „Saulės planetų šeima“.
- 18 d. Dr. Agnės Čivilytės nuotolinė paskaita „Marija Gimbutienė – garsi archeologė“.
- 20–21 d. Tarptautinė konferencija „The Vital Nature Sign / Gyvasis gamtos ženklas“.
- 25 d. Dr. Remigijaus Paulavičiaus nuotolinė paskaita „Blockchain – tai gerokai daugiau nei tik skaitmeninės valiutos“.

BIRŽELIS

- 3 d. Vieša diskusija „Gamtos mokslų mokymas mokyklose ir aukštųjų technologijų ateitis“.
- 4 d. Mokslinė-praktinė konferencija „Medžioklėtyra: mokslu grįsti sprendimai“.

- 10 d.** LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus išplėstinis susirinkimas, skirtas iškilų mokslininkų jubiliejams paminėti.
- 16 d.** Seminaras „Ateitis – informacinių technologijų iššūkiai visuomenei“.
- 17 d.** Konferencija „Žaliasis kursas: augalų mityba ir tręšimo mažinimo aspektai“.
- 22 d.** Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas.
- 28 d.** XVII Baltijos šalių intelektualinio bendradarbiavimo konferencija „Matematika visuomenei“.
- 29 d.** Tarptautinio poezijos festivalio „Poezijos pavasaris 2021“ laureatų vakaras.

LIEPA

- 2 d.** Renginy, skirtas ekologo, visuomenės veikėjo, prof. habil. dr. Kazio Eringio (Ėringio) 100-osioms gimimo metinėms (1921–2006) ir onkologės, imunologės, prof. habil. dr. Elenos Moncevičiūtės-Eringienės (1927–2020) mirties metinėms.
- 23 d.** Renginy „Antradienio susitikimai pas Profesorių“, skirtas svarbiausiems Jono Kubiliaus kūrybinio ir profesinio gyvenimo etapams prisiminti minint 100-ąsias gimimo metines.

RUGPJŪTIS

- 25 d.** Seminaras „Gyventojai energetikos transformacijų kontekste: energijos nepriteklis“.
- 30 d.** Rinkiminis Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.

RUGSĖJIS

- 9 d.** Akad. Domo Kauno monografijos „Martynas Jankus: tautos vienytojas ir lietuvių spaudos kūrėjas“ sutiktuvės.
- 9 d.** Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių posėdis ir mokslinė-praktinė konferencija „Sumanioji inžinerija“.
- 9 d.** Vilniaus A. Kulviečio gimnazijos mokinių ekskursija į Fizinių ir technologijos mokslų centrą. Ekskursijos vadovas dr. Mindaugas Gedvilas.
- 10 d.** Adolfo Jucio akademiniai skaitymai.
- 10 d.** Išvažiuojamasis LMA Matematikos, fizikos ir chemijos skyriaus Chemijos sekcijos posėdis „Telematika ir daiktų internetas: ar reikalingi chemikai?“.
- 10 d.** Diskusija „Fizikos tarpdiscipliniškumas globaliai ir individualiai: kas pakito per 60 metų“.
- 10–11 d.** Tarptautinė mokslinė-praktinė konferencija „7-asis susitikimas dėl ūminės širdies priežiūros ir skubios medicinos / 7th Meeting on Acute Cardiac Care and Emergency Medicine“.
- 14 d.** Akad. Algirdo Vaclovo Valiulio mokslo populiarinimo knygos „Medžiagų ir technologijų istorinė raida“ sutiktuvės.
- 14 d.** Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
- 16 d.** Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių susirinkimas „Susitikimas su LMA užsienio nariais – nuo Tokijo iki Reikjaviko“.
- 16 d.** Akad. Arvydo Virgilijaus Matulionio knygos „Mano pasaulio žmonių autografai“ sutiktuvės.

- 16 d.** Kybartų K. Donelaičio gimnazijos mokinių ekskursija po Fizinių ir technologijos mokslų centro laboratorijas. Ekskursijos vadovė dr. Mažena Mackoit-Sinkevičienė.
- 21 d.** Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas.
- 22 d.** Lietuvos mokslų akademijos diena Šilutėje „Paveldas ateičiai“, skirta Europos paveldo dienoms.
- 23 d.** 11-oji tarptautinė „Jono Puzino skaitymų“ konferencija „Atgimstanti Senoji Europa“.
- 28 d.** Literatūrinė-muzikinė ir dailės kompozicija, skirta M. K. Čiurlioniui „Į pačią gilumą iriuos“.
- 30 d.** Akad. Jono Grigo mokslo populiarinimo knygos „Pažinimo šaknys ir vaisiai“ sutiktuvės.
- SPALIS**
- 1 d.** Mokslinė konferencija „Akademieniai skaitymai minint profesoriaus Mečislovo Treinio 80-ąsias gimimo metines“.
- 7 d.** Renginys Vytauto Mačernio 100-osioms gimimo metinėms. Poezijos ir muzikos vakaras „Po ūkanotu nežinios dangum“.
- 8 d.** Konferencija „Skaičiuojamoji mechanika tarpdalykiniuose tyrimuose“.
- 14 d.** Akad. Romualdo Karazijos mokslo populiarinimo knygos „Šiuolaikinė fizika smalsiems“ sutiktuvės.
- 14 d.** Dr. Maženos Mackoit-Sinkevičienės paskaita Žirmūnų gimnazijos moksleiviams „Mokslo paslaptis: klaidos, skatinančios supratimą“.
- 19 d.** Akad. Algirdo Gaižučio akademieniai skaitymai „Trupiniai iš rašomos knygos „Elitų šviesa ir šešėliai“.
- 21 d.** Dr. Juliaus Neverausko paskaita pedagogams „Vaikų sąmoningo dėmesingumo ugdymas“.
- 26 d.** Rinkiminis LMA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
- 26 d.** Rinkiminis Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas.
- 26 d.** Rinkiminis Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus narių susirinkimas.
- 26 d.** Rinkiminis LMA Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas.
- 27 d.** Mokslų akademijos nario korespondento Alfonso Žilėno (1921-10-27 – 2005-10-20) atminimui skirti renginiai.
- 28 d.** Mokslinė-praktinė konferencija „Lietuvos vandens ištekliai: ar jų yra užtekčiai ir ar pakaks ateityje“.
- 28 d.** Psichologės Mildos Karklytės-Palevičienės paskaita pedagogams „Kaip ugdyti vaiko emocinį intelektą?“.
- LAPKRITIS**
- 3 d.** Akad. Eugenijaus Jovaišos knygų „Kapai ir žmonės“ ir „The Aestii. The Western Balts“ sutiktuvės.
- 4 d.** Konferencija-diskusija „Humanitariniai mokslai: būklė ir perspektyvos“.
- 9 d.** Dr. Olgos Mastianicos-Stankevič paskaita „Vilnietės 1863–1864 m. sukilime: patirtys ir atmintys“.
- 10 d.** Tarptautinis seminaras „Kaip palengvinti energetikos transformaciją? Energijos pakankamumo vaidmuo“.
- 11 d.** Dr. Onos Aleknavičienės ir akad. Grasilos Blažienės knygų „Povilo Frydricho Ruigio gramatika „Anfangsgründe einer Littauischen Grammatick“ (1747) bei

- „Povilas Frydrichas Ruigys. Monografija, gramatikos indeksai“ sutiktuvės. **30 d.**
- 11 d.** Ignalinos rajono savivaldybės diena Lietuvos mokslų akademijoje. **30 d.**
- 11 d.** Dr. Maženos Mackoit-Sinkevičienės paskaita „Kelionė į kvantinį pasaulį: kaip veikia kvantiniai kompiuteriai?“. **1 d.**
- 16 d.** Diskusija „Tarpdalykiniai tyrimai ir doktorantūra“ ir mokslo populiarinimo knygos Semo Kyno (Sam Kean) „Paskutinis Cezario atodūsis“ iš ciklo „Mokslas visiems“ pristatymas. **7 d.**
- 17 d.** Knygos „Albertas Gurskas. Kaligrafijos meno versmės: tekstai Lietuvai“ pristatymas. **8 d.**
- 18 d.** 10-oji jaunųjų mokslininkų konferencija „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“. **9 d.**
- 23 d.** Dr. Paulinos Želvienės paskaita „Kaip įveikti psichologinę traumą? Šiuolaikinės psichotraumatologijos įžvalgos“. **15 d.**
- 23 d.** Humanitarinių ir socialinių mokslų sričių LMA Jaunosios akademijos narių rinkimai. **16 d.**
- 24 d.** Žemės ūkio mokslų srities LMA Jaunosios akademijos narių rinkimai. **17 d.**
- 24 d.** Albumo „Meda Norbutaitė“ pristatymas. **21 d.**
- 25 d.** 14-oji Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Bioateitis: gamtos ir gyvybės mokslų perspektyvos“. **31 d.**
- 25 d.** M. Karklytės-Palevičienės paskaita „Kaip efektyviai spręsti konfliktus su draugais ir tėvais?“. **30 d.**
- Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriaus narių visuotinis susirinkimas. **30 d.**
- Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus narių susirinkimas.

GRUODIS

Mokslo populiarinimo projektų apdovanojimai.

Išvažiuojamoji konferencija „Studijos: nuo profesinės mokyklos iki magistro“.

Apskritojo stalo diskusija „Lietuvos ekonominės strategijos svertai“.

Dr. Maženos Mackoit-Sinkevičienės paskaita „Kas yra dirbtinis intelektas ir mašininis mokymasis?“.

15 d. Akad. Rūtos Dubakienės mokslo populiarinimo knygos „Alergijos labirintais“ sutiktuvės.

16 d. Vytauto Kavolio tarpdalykinių studijų konferencija-diskusija „Kavolis apie laisvę ir pilietinį užsiangažavimą“.

17 d. Mokslinė-praktinė konferencija „Pasaulio intensyviai kardiologijai – 60 metų. VUL Santaros klinikų intensyviai kardiologijai – 30 metų“.

21 d. Lietuvos mokslų akademijos narių visuotinis susirinkimas.

31 d. Naujametinis koncertas „Spindintys Naujieji“.

Naudoti sutrumpinimai

ALLEA	Visos Europos mokslų akademijų federacija (<i>All European Academies</i>)	IT	informacinės technologijos
AM	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija	ISC	Tarptautinė mokslo taryba (<i>International Council for Science</i>)
BMGMS	Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius	JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
CERN	Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacija	JK	Jungtinė Karalystė
COVID-19	2019 metais pradėjusio plisti vainikinio viruso sukeliama liga (<i>Coronavirus-induced disease-2019</i>)	KAM	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
DB	duomenų bazė	KTU	Kauno technologijos universitetas
EASAC	Europos Sąjungos šalių, Norvegijos, Šveicarijos ir JK akademijų mokslo konsultacinė taryba (<i>European Academies Science Advisory Council</i>)	KU	Klaipėdos universitetas
EK	Europos Komisija	LAMMC	Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras
EP	Europos Parlamentas	LEI	Lietuvos energetikos institutas
ES	Europos Sąjunga	LEU	Lietuvos edukologijos universitetas
FEAM	Europos medicinos mokslų akademijų federacija (<i>Federation of European Academies of Medicine</i>)	LKMA	Lietuvių katalikų mokslo akademija
FTMC	Fizinių ir technologijos mokslų centras	LMA	Lietuvos mokslų akademija
GTC	Gamtos tyrimų centras	LMAJA	Lietuvos mokslų akademijos Jaunoji akademija
HSMS	Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius	LMAVB	Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka
IAP	Tarptautinė mokslų akademijų sąjunga (<i>InterAcademy Partnership</i>)	LMT	Lietuvos mokslo taryba
		LMTA	Lietuvos muzikos ir teatro akademija
		LR	Lietuvos Respublika
		LRT	Lietuvos Respublikos nacionalinis transliuotojas
		LSMU	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
		MA	mokslų akademija
		MB	mažoji bendrija
		MFChMS	Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyrius

MITA	Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra	VDU	Vytauto Didžiojo universitetas
MRU	Mykolo Romerio universitetas	VG TU	Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VILNIUS TECH)
MTEPI	Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos	VLKK	Valstybinė lietuvių kalbos komisija
SAM	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija	VŠĮ	viešoji įstaiga
ŠMSM	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija	VA	Veterinarijos akademija
ŠU	Šiaulių universitetas	VRM	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
TMS	Technikos mokslų skyrius	VU	Vilniaus universitetas
UAB	uždaroji akcinė bendrovė	ŽŪA	Žemės ūkio akademija
UNESCO	Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija	ŽŪM	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
		ŽŪMMS	Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius

Leidinio „Lietuvos mokslų akademijos 2021 metų veiklos ataskaita“
redakcinė taryba: Jūras Banys (pirmininkas), Andrius Bernotas,
Zenonas Dabkevičius, Gintautas Dzemyda, Limas Kupčinskas,
Rolandas Maskoliūnas, Vytautas Nekrošius, Rimvydas Petrauskas,
Vidmantas Stanys, Raimundas Šiaučiūnas, Leonas Valkūnas

Medžiagą parengė LMA mokslų skyrių pirmininkai Zenonas Dabkevičius,
Gintautas Dzemyda, Domas Kaunas, Vaidutis Kučinskas, Limas Kupčinskas,
Vidmantas Stanys, Leonas Valkūnas, Gintautas Žintelis,
mokslinės sekretorės Silva Aukštinaitytė, Aurika Bagdonavičienė,
Reda Daukšienė, Jadvyga Olechnovičienė, Valerija Paškauskienė,
vyr. finansininkė Rasa Aleknavičienė, skyriaus „Mokslininkų rūmai“ vadovė
Aldona Daučiūnienė, Leidybos skyriaus vadovė Zina Turčinskienė,
vyr. referentė Lyda Milošienė, Organizacinio skyriaus vyr. specialistė
Violeta Skirgailienė, LMAJA pirmininkas Vaidas Palinauskas,
LMAJA vicepirmininkė Viktorija Vaštakaitė-Kairienė, ES struktūrinių fondų
paramos projektų valdymo grupės darbuotojos Evelina Baronienė ir
Daiva Vaillionienė, LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius
Sigitas Narbutas ir Komunikacijos skyriaus vedėja Inga Berulienė

Sudarytojai: Andrius Bernotas, Rolandas Maskoliūnas

Apsvarstyta Lietuvos mokslų akademijos prezidiumo
2022 m. kovo 29 d.

Kalbos redaktorė Sandra Tamulionienė
Tekstą tvarkė Genė Griežienė
Nuotraukos Virginijos Valuckienės
Apipavidalino Miglė Datkūnaitė

Išleido Lietuvos mokslų akademija
Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
lma.lt

Spausdino UAB „Utenos Indra“
Tiražas 200 egz., nemokamai

ISSN 2029-9397
ISSN 2669-1604 (PDF)

ISSN 2029-9397

9 772029 939005